

DEMOKRACIJA

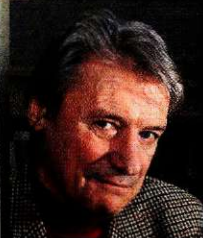
Poslanec LDS Jožef Školč je kot minister za kulturo svoji zdajšnji ženi Tanji Pak omogočil visoke prihodke iz državnega proračuna in sredstev MOL.

**MILIJONI ZA
ŠKOLČEVO
PARTNERICO**

INTERVJU

Niko Grafenauer

Pučnikova odločenost je bila ključna

ISSN 1408-0494

9 771408 049069

Konzervansi? Ne hvala!

Konzervansi

Konzervansi se uporabljajo za podaljšanje obstojnosti živil, saj jih zaščitijo pred škodljivim vplivom mikroorganizmov in preprečujejo njihovo kvarjenje. Vprašanje pa je, kako vplivajo na naše telo. Uporaba kemijskih dodatkov, med katere spadajo tudi konzervansi, je predpisana v Pravilniku o aditivih, ki je usklajen z zakonodajo EU. V dovoljenih koncentracijah konzervansi praviloma niso škodljivi za zdravje, če ne pretiravamo s količino in pogostostjo uživanja. Splošno načelo zdrave prehrane je uporaba čim manj kemijskih dodatkov oziroma le tam, kjer so nujno potrebni.

Pijače in konzervansi

Pri proizvodnji pijač z uporabo ustrezne tehnologije konzervansi niso nujno potrebni. Podaljšanje obstojnosti pijače omogoča tudi polnjenje pod sterilnimi pogoji - aseptično polnjenje. Izpolnitev vseh pogojev za takšno polnjenje zahteva poleg posebne opreme tudi zelo stroge higienske razmere ter pogostejši mikrobiološki nadzor, kar je povezano z visokimi stroški proizvodnje pijač. Mnogi proizvajalci se zato še vedno zatekajo k cenejši možnosti, to je uporabi konzervansov.

Brezalkoholne pijače iz Pivovarne Union

V Pivovarni Union smo leta 1999 uvedli linijo za aseptično polnjenje pijač, s katero polnimo higiensko neoporečen proizvod brez dodajanja konzervansov. Naša skrb za zagotovitev sterilnih pogojev se začne že z izborom dobaviteljev surovin in embalaže; dobavitelji lahko postanejo le tisti, ki izpolnjujejo stroge mikrobiološke zahteve. Izvajamo pogoste kemijske in mikrobiološke kontrole surovin in embalaže ter skrbimo za pravilno skladiščenje.

Celotni postopek bi si sicer lahko precej olajšali - samo konzervanse bi dodali. Vendar pa je skrb za zdravje naših potrošnikov najpomembnejša. Z aseptičnim polnjenjem v Pivovarni Union izpolnjujemo želje potrošnikov, ki jim ni vseeno, kaj zaužijejo.

BREZ KONZERVANSOV

Iz Pivovarne Union

Vonj ruske rulete

Metod Berlec

Predsednik LDS Jelko Kacin je v ponedeljek na tiskovni konferenci pozval poslance poslanskega kluba LDS, „naj se končno odločijo, kaj bodo storili, in naj to tudi storijo“. Po njegovo v okoliščinah, ki vladajo v stranki, koordinirano in učinkovito delo ni mogoče, zato je poudaril, da je nujno, da se sedanje stanje v stranki konča. Aktualno dogajanje kaže, da konsolidacija stranki po kongresu ni uspela. Zato je Kacin presodil, da je prišel čas za končno poenotenje (čiščenje) stranke, pa čeprav to lahko pomeni, da se bo stranka znašla na političnem obrobju. Postopni izstopi vidnih članov so LDS javnomnenjsko močno oslabili in v aktualnem vodstvu stranke so presodili, da je treba agonijo čim prej končati. Kakšne posledice bo imelo to za prihodnost stranke, je seveda nemogoče napovedati.

Zadnje dni je postalo očitno, da se poslanska skupina LDS ne bo razbila samo na dva dela, ampak na tri ali celo štiri dele. Šest nekdanjih poslancev LDS se je že znašlo v samostojni poslanski skupini nepovezanih poslancev, ki jo vodi Matej Lahovnik. Marko Pavliha, Anton Rop in še nekateri drugi poslanci LDS se pogovarjajo z Borutom Pahorjem za prestop k Socialnim demokratom. Spet drugi ne vedo, kam bi šli, saj so sprti z vsemi po vrsti. Nekoč največja vladna stranka čedalje bolj tone. V SD so ocenili, da je to enkratna priložnost zanje. Če jim uspe del poslancev LDS pripeljati v svoje vrste, imajo možnost, da se utrdijo kot vodilna stranka tranzicijske leve in končno stopijo iz sence velikega brata. Zato se jim mudi, saj lahko morebitni novi levosredinski stranki „speljejo“ nekatera „zveneča“ imena. Pri tem sicer tvegajo, da eldeesovski sindrom permanentnega notranjega obračunavanja prenesejo v svojo stranko. A to ni prav verjetno, saj pri strankah v vzponu notranja nesoglasja zaradi dolgoročnih koristi pridejo v drugi plan. No, če se bo Borut Pahor odločil za predsedniško kandidacijo, je tudi to mogoče. Kljub vsemu zadnji njegovi nastopi kažejo, da zmore veliko več širine kot številni nestrpni poslanci LDS, ki

obstoječo vladno koalicijo kritizirajo brez argumentov po dolgem in počez. Resne moderne politike ni mogoče graditi na praznem populizmu. Delno je k temu nagnjen tudi Pahor, vendar zna kljub vsemu večinoma ločiti zrno od plev pri vladni politiki.

Nesoglasja v LDS mečejo porazno luč prav na vse njene akterje. Kacin hoče uveljaviti svojo avtoriteto in pregnati iz stranke vse, ki ne mislijo tako kot on. Javno jih poziva, naj se poberejo iz stranke. Drugi ne vedo, kaj bi sami s seboj. Javni nastopi t. i. nepovezanih poslancev, ki jih vodi Matej Lahovnik, ne dajejo jasnih odgovorov o njihovi prihodnosti. Lahovnik deluje zbegano. Zanima, da bi bila nova poslanska skupina zametek nove stranke, hkrati kritizira Pahorja in njegov stranko, ki naj ne bi vedela, kaj sploh hoče. Ob tem daje vtis, da brez Golobičevih nasvetov ni sposoben politično delovati. Preprosto ne zna artikulirati normalne politične misli. Po drugi strani član nove poslanske skupine Pavel Gantar zanika, da bi bili oni nekakšne Golobičeve ovčice, ki čakajo navodila „velikega stratega“. Potem ko je Pahor javno priznal, da potekajo pogovori z nekaterimi poslanci LDS o njihovem morebitnem prestopu v DS, Pavliha priznava, da o tem resno premišljuje, medtem ko dosednji vodja poslanske skupine LDS Rop stvari ne želi komentirati. Je pa zadnje dogajanje v LDS komentiral predsednik vlade Janez Janša. Po njegovo je sedanja kriza v stranki zapoznala reakcija na tisto, kar se je zgodilo leta 2004; se pravi na poraz LDS na državnozborskih volitvah in odhod z oblasti. In kot je slišati iz vrst največje vladne stranke, njihova merjenja javnega mnenja kažejo, da bi precejšen del nekdanjih volivcev LDS danes volil SDS. Zanimivo.

Vsekakor zadnje dogajanje kaže, da ustanovitev nove levosredinske stranke ne bo preprosta zadeva. Preveč je različnih pogledov, preveč nesoglasij. Obstoječa Kacinova LDS in Pahorjeva SD jo bosta sprejeli na nož. Njun uspeh na naslednjih volitvah bo namreč v veliki meri odvisen od (ne)uspeha nove stranke. ■

Nesoglasja v LDS mečejo porazno luč prav na vse njene akterje. Jelko Kacin hoče uveljaviti svojo avtoriteto in pregnati iz stranke vse, ki ne mislijo tako kot on, njegovi nasprotniki pa ne vedo, kaj bi sami s seboj.

UVODNE STRANI

- 9 Nova obraza v vladi
- 10 **Pogledi:** Zgodovinska distanca
- 11 **Kolumna:** Leninsko zavajanje

POLITIKA

- 12 Nova kombinatorika na levi
- 14 Združiti znanost in industijo
- 16 Smo del Srednje Evrope

SLOVENIJA

- 18 Školč financial svojo partnerico
- 22 Z našo pomočjo v EU in Nato
- 24 Jedrske zagate in alternative
- 26 Kaj je v ozadju afere PUH?
- 28 Bliže mediteranski univerzi
- 29 Zasavje nekoč in danes

TUJINA

- 30 Kolumbijski lov na čarovnice
- 32 **Globus:** Pirati na pohodu
- 33 **Tuji tisk:** Več nekadilcem

INTERVJU

- 34 Niko Grafenauer

NEKOČ IN DANES

- 38 Boljševizacija in stalinizacija
- 40 Življenje pod Vremščico
- 41 Tisti z Vzhoda
- 42 **Naši kraji:** Kropa

KULTURA

- 46 Oživitev Ajdovskega gradca
- 47 Pasolinijev Svinjak

OGLEDALO

- 49 **Film:** Trpinčeni možje
- 50 **Avtomobilizem:** Hyundai santa fe
- 52 **Znanost:** Lepi in nevarni tornadi
- 54 **Šport:** Obutveno gibanje
- 56 **Črna kronika:** Policijski pregon kadilcev?
- 58 **Rumeno:** Ambasadorji slovenskega spleta
- 60 **TV Kuloar:** Medeni Marcel
- 62 **Kronika časa:** Dr. Jože Pučnik
- 66 Bodo zaradi njega letele glave?

34 Intervju: Niko Grafenauer

Najvažnejša zame pri tem pa je Pučnikova neomajna odločenost, da se Slovenci s plebiscitom izrečemo za ustanovitev lastne države. Postavil je celo datum plebiscita, ob čemer so se številni omahljivci prijemali za glavo.

12 Nova kombinatorika na levi

Izstopi iz Liberalne demokracije Slovenije in njene poslanske skupine se kar vrstijo, zaradi česar javnomnenjska podpora stranki močno pada. Na vidiku je očitno prerazporejanje sil na levi.

16 Smo del Srednje Evrope

Po novem letu je bilo v slovenski javnosti naposled mogoče začeti obravnavo o Srednji Evropi kot vrednoti in o slovenski identiteti, še posebno v kritičnem razmerju do Balkana, kamor smo bili simbolično potisnjeni po prvi svetovni vojni.

18 Financial svojo partnerico

Jožef Školč, poslanec LDS, je kot minister za kulturo svoji zdajšnji ženi Tanji Pak omogočil izredno visoke prihodke iz državnega proračuna in sredstev mestne občine Ljubljana.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315, Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
 Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
 01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
 Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan
Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara Prevorčič, Aleš Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek

Kolumnisti: Esad Babačič, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR / 599,10 SIT

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poština plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odlage sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu.

Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Fotografija na naslovnici: Damjan Žibret/Delo, Demokracija

NAGRADNA IGRA

Z Demokracijo do novega telefona

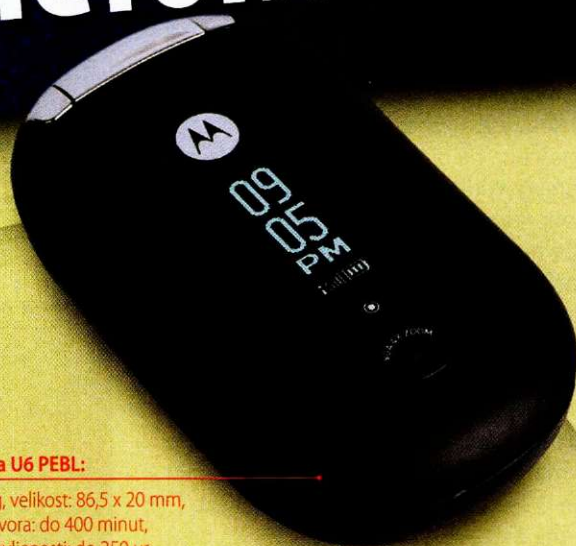
Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja 5 aparatov GSM Motorola U6 PEBL.

Vsi dosedANJI naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 5 dodatnih aparatov GSM. Nagradna igra traja do 31. marca 2007.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006.

2. Naročniki do 1. 9. 2006.

Motorola U6 PEBL:

teža: 110g, velikost: 86,5 x 20 mm,
čas pogovora: do 400 minut,
čas pripravljenosti: do 250 ur,
5MB vgrajenega spomina,
koledar, GPRS, WAP

MMS³

MP3³

VGA

Slike je simbolična.

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

mesečno* 4 x letno 2 x letno 1 x letno
(9 % popusta) (10 % popusta) (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

upokojenec invalid brezposeln študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana
ali na faks 01 230 06 61.**

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,30 € (551 SIT). Obvestilo potrošnikom: Informativne cene v evrih so preračunane iz tolarških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Pištole

Aleksander Škorc

Poslanec Mastna Pištola (MP) je grobo napadel ministra Janeza, ker je le-ta menda nekaj narobe plačal. Strašno veliko je imel povedati, govoril je, kot bi obtolčena mlinska kolesa mlela nagnito koruzo, in še veliko tega bi imel reči, če mu z naoljenih las kapljajoča in po telesu vse do snežno belih nogavic tekoča maščoba ne bi zamastila papirjev. Nehal je torej govoriti, si vzel neplačani dopust in se lotil reševanja mastnega problema. Maščoba mu namreč ni tekla samo po telesu, ampak je je precej končalo tudi v njem.

Ugotovil je, da je težava v maščobnih bakterijah, ki nastajajo v odpadnem strojnem olju in se na "naglavni temperaturi" hitro razmnožujejo. Izdelal je torej protibakterijsko milo na bakterijski osnovi. Bakterije iz mila so žrle maščobne bakterije in nazadnje zaradi slabe hrane tudi same odmrle. Teoretično je bil torej čist, a težava je nastala, ker so pred smrtjo protibakterije povrgle množico potomcev, ti so zaradi pomanjkanja hrane mutirali v maščobne bakterije in vse se je začelo znova, se vrtelo dalje, dokler ni nastal en sam gromozanski kup zaudarjajoče maščobe. Čeprav stvar ni najbolje delovala, je MP odšel do šefa in mu hotel izum na vsak način prodati.

"Dragi MP," je rekel šef Plemenita Pištola, "jaz tvojega mila ne potrebujem. S svojo maščobo se namreč odlično razumeva in prav nobene potrebe ne čutim, da bi si jo odstranil. Konec koncev gre pri meni za najfinejše, na mnogih dvorih krvavo prisluženo deviško olje in ne za kakšen manjvreden naftni derivat. Tvojega dela ti pa tudi ne bom plačal, ker ga pač nisem naročil. Pojdi sedaj človek in očedi se nekoliko, če ne se bo naša 'Ta Blond Pištol'ca', ki te sicer tako rada vidi, nehala metati za tabo."

MP je z novo prodajno strategijo odšel do predsednika parlamenta in rekel ...

Se tudi vam zdi, da vse skupaj počasi izgublja rep (glave itak nikoli ni imelo) in bi bilo pametno zadevo zapeljati v bolj smiselne vode? Res je. A težava je, ker zmanjkuje prostora. Zadeva bi se sicer dala dokončati in objaviti v pismih bralcev, a tega mi ne bi nihče plačal. Jasno, saj mi tudi naročil ni nihče. Zadovoljen jaz, zadovoljen urednik, kaj pa vi? Ker ne želim nezadovoljnih bralcev, naj vam vendarle izdam smisel nastalega nesmisla.

Maščobe je vse več in vse bolj drsi, konca pa sploh ni. Na srečo bo mnogim na lastni maščobi spodrsnilo in puhle glave se bodo kot gnile buče razletavale na zamaščenih tleh. Ostudno, a koristno.

H-umor

»Drnovšek iz leta 2007 ni enak tistemu iz leta 2002.«

(Politolog in ideolog SD dr. Igor Lukšič razlaga, zakaj njegova stranka tokrat ne bi podprla kandidature Janeza Drnovška za predsednika države.)

»Neumno je, da po vsaki zamenjavi oblasti začnemo na novo odkrivati toplo vodo.«

(Janez Sodrznik je nezadovoljen, ker se je z razvojem športa z zamenjavo ljubljanske mestne oblasti vse začelo znova.)

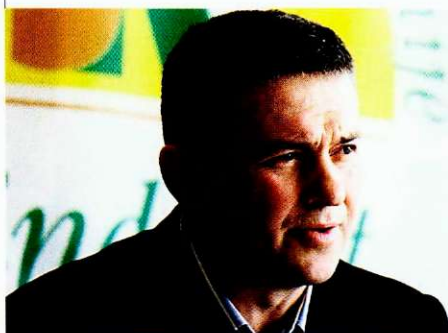

»Treba je najti novega guvernerja, sicer bodo v Frankfurtu drugi odločali namesto nas.«

(Poslanec DeSUS Ivan Jelen je razložil, zakaj se je odločil podpreti kandidata za guvernerja Banke Slovenije Andreja Ranta. Bolje imeti slabega guvernerja kot ostati brez.)

»Tega ne zastopim več, nisem dosti pameten.«

(Smučarski skakalec Primož Peterka ne razume, zakaj je na treningu veliko boljši kot na tekmi.)

»Sprejete subvencijske uredbe so za kmeta približno isto, kot če bi vraževernemu pot prekrižala črna mačka.«

(Predsednik kmečkega sindikata Roman Žveglič je prepričan, da uredbe prinašajo kmetom nesrečo.)

»Smrt fašizmu!«

(Pevac Zoran Predin je epohalno sklenil svoje dopisovanje s Petrom Mlakarjem v Dnevniku.)

»Verjetno bi sebe še najlaže opredelil bolj socialnega kot liberalnega demokrata, prežetega z neko žlahtno konservativnostjo.«

(Poslanec LDS in podpredsednik državnega zbora Marko Pavliha je hitro začutil, kam piha veter.)

»Italijani so prijazni, toda včasih te najprej ustrelijo, nato se opravičijo. Kaj ti to pomaga, če si mrtev?«

(Diplomat Marko Kosin razkriva smrtonosno italijansko diplomatsko taktiko.)

»Čez 60 let bodo ladje že rakete.«

(Ravnatelj Srednje pomorske šole v Portorožu Marijan Tončič je prepričan, da bomo v nekaj desetletjih tudi navadni smrtniki pluli med planeti namesto po morju.)

»Ah, v tej državi se je razpasla neka čudna fantazma. Kot da bi imel Gregor svojo 'čredo', ki jo usmerja in mu ta zvesto sledi.«

(Poslanec Pavel Gantar ni zapustil LDS zato, ker bi bil ovca, ki sledi pastirju Gregorju Golobiču.)

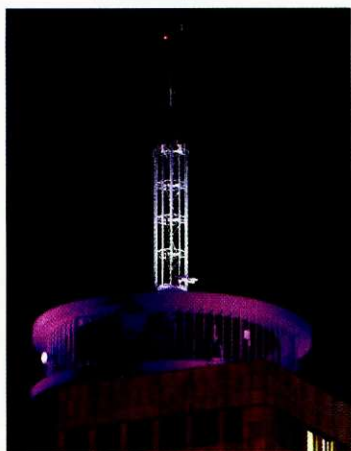
»Le če bi bilo vegansko kosilo.«

(Predsednik države Janez Drnovšek bi se le pod enim pogojem odzval povabilu predsednika vlade na kosilo.)

»Nekateri pravijo, da so LDS uporabli kot lopato, saj pravim: kot lestev za vzpon.«

(Predsedniku LDS Jelku Kacinu ni vseeno, s kakšnimi orodji primerjajo njegovo stranko.)

Vlaganja kmalu izplačana

Stavba Telekom Slovenije

Poslanci DZ bodo na marčevski redni seji obravnavali predlagane spremembe zakona o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje. Gre za dokončno ureditev stvari skladno z referendumskimi odločitvami z dne 19. januarja 2003 (za je glasovalo 76,72 odstotka vseh udeležencev) in koalicijskim dogovorom zdajšnje vlade, da se bo zavzela za povrnitev sredstev vlagateljem v

razvoj omrežja Telekom Slovenije in poenostavitev postopkov pri dokazovanju upravičenosti do tega. Spomnimo, da se je prejšnja vlada ureditvi tega področja upirala, saj se je zavzemala za le delno vračilo vlaganj. Pavel Gantar, takratni minister za informacijsko družbo, zdaj pa poslanec LDS, je po referendumu (pred njim je za enostransko obveščanje državljanov porabil več milijonov tolarjev davkoplačevalskega denarja) obljubil, da bo vlada spoštovala referendum, po njegovem mnenju pa naj izid ne bi imel večjih posledic za Telekom oziroma na proces njegove privatizacije, povzročil naj bi le 'določeno nelagodnost pri pogovorih s tujimi partnerji'. Bojazen o nespoštovanju referendumске volje je bila upravičena, saj takratna vlada stvari ni uredila, zdajšnja pa predlaga rešitev, da se na Slovensko odškodninsko družbo (SOD) prenese določen državni delež v Telekomu Slovenije, kar bi bila podlaga za vračilo vlaganj in za kritje vseh stroškov, povezanih z vračili. Nova rešitev je ugodnejša tako s stališča makrofiskalnih kazalcev kakor tudi zaradi pospešitve procesa vračanja. SOD bo izplačala zneske upravičencem v dveh mesecih po prejemu sklenjene poravnave ali pravnomočne odločbe sodišča. Nekoliko daljši rok je predviden za izplačilo upravičencem, ki ob uveljavitvi zakona že razpolagajo s podpisano poravnavo (teh je 4.586). V. K.

Modrosti tedna

»Državlani morajo biti prepričani, da je porok zaščite človekovih pravic njihova avtoriteta sama in ne 'slog življenja' varuha ali sodnika. Čim zašlutijo, da je motiv za njihovo zaščito zaseben in ne izključno profesionalen, pade taka aktivnost iz sfere (nevtralnega) razsojanja v sfero (udeleženega) aktivizma. V prvo spada diskurz državnih organov (s sodišči na čelu), v drugo diskurz politike in gibanj.«
(Publicist Rok Svetlič)

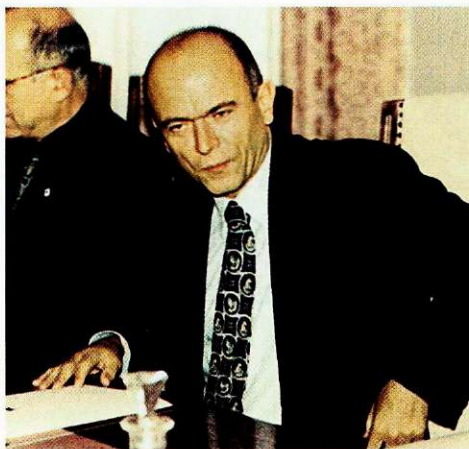
»V Sloveniji je nalogo upravičevanja državljanske vojne ter komunističnega nasilja in zatiranja mdr. prevzela popačena interpretacija 'mračnih tridesetih' in 'Mahničev mit'. Vsekakor tudi 'mračna trideseta' na Slovenskem niso bila tako mračna in grozljiva, da bi lahko s tem obdobjem upravičevali komunistično nasilje, ki je sledilo po letu 1941. Še manj pa lahko pomore in nasilje opravičujemo s političnim delovanjem Antona Mahničiča.«
(Publicist Aleš Žužek)

Morebitno financiranje Miloševićevega režima?

Poslanca SDS Rudolfa Petana zanima preiskava sumljivega poslovanja v povezavi s financiranjem režima Slobodana Miloševića.

Namestnik vodje poslanske skupine SDS Rudolf Petan je na predsednika vlade naslovil šest podvprašanj, ki se dotikajo občutljive teme o domnevnem sumljivem poslovanju pokojnega Petra Rigla, nekdanjega predsednika strateškega sveta LDS za gospodarstvo in domnevnega lastnika podjetja PERI. Rigl je vse do svoje smrti veljal za nespornega glavnega poslovnega maga LDS, ki so mu bile znane tudi vse najzaupnejše finančne skrivnosti dolgoletne vladajoče stranke in vseh najpomembnejših podjetij v državi (saj je vse obvladovala LDS).

Haaški preiskovalci naj bi bili namreč med preiskovanjem finančnih ozadij Miloševićevega režima preiskovali tudi podjetje PERI s sedežem v Ljubljani in tremi podružnicami – na Cipru, v Beogradu in Luganu. Tako Ciper kot švicarski Lugano sta coni off shore, znani po nizkih davkih in možnosti skrivanja resnične identitete lastništva podjetij. Ciper je znan tudi po tem, da je tja nekdanja Miloševićeva oblast iz zahodnih bank pred mednarodnimi sankcijami pravočasno uma-

Poslanci postavljajo za Drnovška neprijetna vprašanja.

knila velik del nekdanjih jugoslovanskih deviznih rezerv. Na Ciper se je steklo tudi veliko drugega denarja srbskega, ruskega in še kakšnega (tudi slovenskega) izvora. Del tega denarja se je že vrnil ali se vrača na ozemlje nekdanje Jugoslavije – predvsem za nakupe deležev v podjetjih.

Petan želi od predsednika vlade izvedeti, koliko sredstev je uspelo Sloveniji iztožiti od Ljubljanske banke v sodnem postopku, ki je

potekal na Cipru, kaj je zanimalo preiskovalko Mednarodnega sodišča za vojne zločine na ozemlju nekdanje SFRJ Susan Hayden na njenih obiskih v Ljubljani in kakšne odgovore so ji posredovali predstavniki slovenskih državnih ustanov, s katerimi se je pogovarjala.

V enem izmed podvprašanj Petan sprašuje, ali vlada RS razpolaga s podatkom, naj bi bil lastnik večjega računa v podružnici Beobanke na Cipru Peter Rigl, predsednik strateškega sveta LDS za gospodarstvo v času, ko je bil Janez Drnovšek predsednik LDS, in ali je vlada razpolagala z informacijami, naj bi bili haaški preiskovalci med preiskavo finančnih ozadij Miloševićevega režima preiskovali tudi podjetje PERI. Petan želi odgovor tudi na vprašanje, zakaj se je takratni predsednik vlade Drnovšek kmalu po nenadni Riglovi smrti odločil za obisk na Cipru. Predsednik vlade mora na poslansko vprašanje odgovoriti najkasneje v 30 dneh. Ob vsem tem se poraja pomislek o smiselnosti in namenu Petanovih vprašanj, saj se ta nanašajo predvsem na nekdanjega predsednika vlade Drnovška in člane tedaj največje vladne stranke, Liberalne demokracije Slovenije. Petan na te očitke odgovarja, da gre le za radovednost. S. S.

Program za odličnost Slovenije in EU

V petek, 2. marca, je v ljubljanskem hotelu Mons pred več sto strokovnjaki in znanstveniki potekala konferenca za predstavitev 7. okvirnega programa (OP) EU za raziskovanje in tehnološki razvoj v obdobju 2007–2013.

Okvirni program (skupno je vreden 50 milijard evrov oziroma dobrih 7 milijard na letni ravni) uresničuje zavezo unije pri zasledovanju ciljev lizbonske strategije, je v svojem nagovoru poudaril minister za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo Jure Zupan in v ponazoritev tega izpostavil več kot 100-odstotno zvišanje vložnih sredstev na letni ravni. To po Zupanovo Sloveniji omogoča ambicioznost tudi v prihodnje.

Uvodni govornik, predsednik vlade Janez Janša je pojasnil, da 7. OP Sloveniji ponuja prav tisto, kar hočemo, se pravi »enakopravno sodelovanje v družbi najboljših«. Sloveniji, je spomnil premier, je iz dosedanjih projektov uspelo črpati bistveno več sredstev, kot jih je vložila, kar kaže na pravo smer. Janša je po drugi strani kritično

V prvi vrsti so bili osrednji govorniki na konferenci z Janšo in Potočnikom na čelu.

opozoril na zaostanek vlaganj v raziskave na področju EU v primerjavi z Japonsko in ZDA, spomnil pa je tudi na še premajhno povezanost med raziskovalci in podjetji na Slovenskem.

Za uspeh tovrstnih načrtov bo ključnega pomena večje vključevanje majhnih in srednje velikih podjetij oziroma gospodarstva na

splošno, je v svojem nastopu dejal gospodarski minister Andrej Vizjak, ki je prepričan, da bo tudi ta vidik mogoče uresničiti zaradi manj birokratskih postopkov in boljšega informiranja.

Osrednji gost celodnevne konference je bil evropski komisar za področje raziskav Janez Potočnik, ki je zadolžen za predstavitev programa tudi v drugih državah članicah. Potočnik je izpostavil več vidikov, povezanih z nadaljnjim razvojem unije, od učinkov in izzivov globalizacije do problematike okoljskih sprememb v svetu.

Na petkovi konferenci so predstavili še nekatere konkretne slovenske izkušnje z udeležbo v preteklih programih in posamične podprograme s strani sodelavcev iz evropske komisije. M. V.

Enotno do Hrvaške

V petek, 2. marca, se je v prostorih slovenskega zunanjega ministrstva sešel strateški svet za zunanjo politiko, in sicer v zvezi s poenotenjem slovenske politike do odnosov s Hrvaško. Po besedah zunanjega ministra Dimitrija Rupla naj bi strateški svet, ki naj bi se znova sešel čez mesec dni, začel označevati vse enostranske poteze Hrvaške od 25. junija 1991 naprej, pri čemer je treba upoštevati tudi sklepe Badinterjeve komisije, po kateri so vsi enostranski posegi po 25. 6. 1991 neveljavni. Kot je po sestanku dejal minister Rupel, bi bilo treba opustiti medsebojne strankarske razlike glede odnosov s Hrvaško in uveljaviti enotno zunanjo politiko. Rupel je govoril tudi o arbitraži, ki ji Slovenija ne nasprotuje, vendar bi bilo treba še kaj postoriti, preden bi do nje prišlo. O njej naj bi več govorili na prihodnjih sestankih strateškega sveta za zunanjo politiko. Seje strateškega sveta sta se udeležila tudi poslanca Zmago Jelinčič in Marko Pavliha, pridružili pa so se še vodja slovenskega dela slovensko-hrvaške zgodovinske komisije dr. Janko Prunk, pomorski pravnik dr. Patrick Vlačič, odvetnik Danijel Starman in vrhovni sodnik Mitja Deisinger. G. B.

foto: Stanjko Gruden/STA

Sestanek Strateškega sveta za zunanjo politiko

Dva nova člana

Mandatno-volilna komisija državnega zbora je izmed 16 prijavljenih kandidatov izbrala dva nova člana programskega sveta RTV. To sta postala podjetnik Marjan Terpin in časninar Jurij Paljk. Nadomestila bosta dr. Spomenko Hribar in Tanjo Lesničar Pučko, ki sta odstopili lani jeseni skupaj z dr. Vladom Miheljakom, ki je v programskem svetu zastopal LDS. Še vedno pa ni bil imenovan član, ki bi zastopal stranke v državnem zboru, saj bo morala mandatno-volilna komisija ponoviti postopek izbire. Za kandidate so bili do sedaj predlagani dr. Boris Vežjak (LDS), Andrej Lenarčič (SNS) in Luciano Monica (na predlog poslanca Roberta Battellija). Slednji je dobil največ glasov, vendar je prišlo do zapleta, saj je Majda Širca (LDS)

opozorila, da omenjeni kandidat ne zastopa politične stranke, po mnenju poslanke pa mora biti zastopnost političnih strank sorazmerna. Poleg tega imajo narodne manjšine že enega zastopnika v programskem svetu, zaradi česar so mnenju poslanke pritrdili tudi v zakonodajno-pravni službi državnega zbora. Precej pripomb je letelo tudi na to, da sta tako Terpin kot Paljk pripadnika slovenske manjšine v Italiji in imata dvojno državljanstvo. G. B.

Programski svet RTV ima nova člana.

Merjenje moči se nadaljuje

Peter Avsenik, foto: Bor Slana

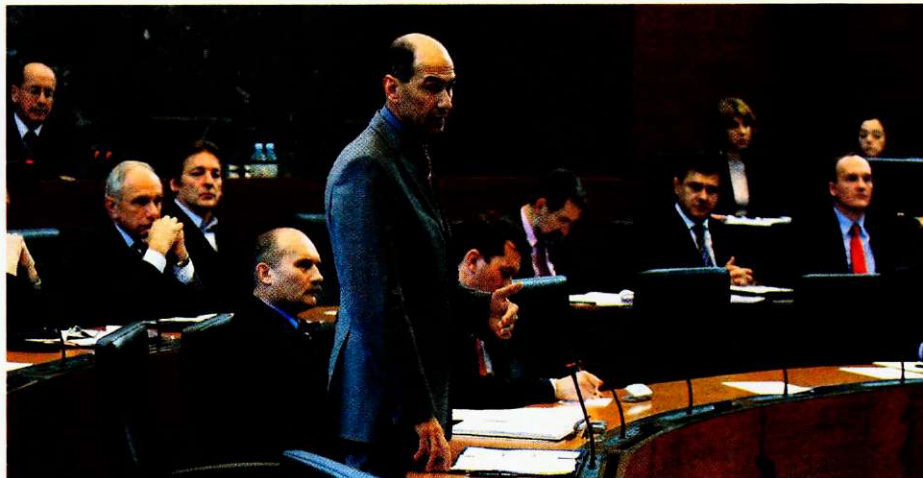
Trnova pot do pokrajin Živahno dogajanje na tokratni redni seji državnega zbora je in še bo prineslo nekaj pomembnih odločitev. Dobili smo nova ministra, po vsej verjetnosti pa bomo nekaj časa še brez guvernerja Banke Slovenije. Seja se je kot navadno začela s pobudami in vprašanji poslancev predsedniku vlade Janezu Janši.

Na poslansko vprašanja poslanca SD Bojana Kontiča o vsebinskem in terminskem planu sprejemanja pokrajinske zakonodaje je premier Janša odgovoril, da na tem področju še zdaleč ne gre le za vladni projekt. Priprava zakonskega svežnja se je po njegovih besedah zavlekla zaradi usklajevanja, saj je opozicija zahtevala, da se zakon, ki bo določil število pokrajin ter njihove sedeže in območja, obravnava skupaj s štirimi vsebinskimi zakoni. V delovni različici je zakon že pripravljen, Janša pa je še enkrat poudaril, da bi bilo smiselno volitve v pokrajinske organe izpeljati hkrati s državnoborskimi prihodnje leto.

Prava raven dialoga Premier je v odgovoru poslancu SNS Bogdanu Baroviču zavrnil navedbe, naj tretja razvojna os sploh ne bi bila zapisana v resoluciji o nacionalnih razvojnih projektih, in pojasnil, da je za celoten projekt namenjenih kar 1,5 milijarde tolarjev, od tega »največji posamični del« prav za tretjo razvojno os. Darji Lavtižar Bebler iz LDS, ki jo je zanimalo, ali se namerava vlada odzvati na vsebino govora italijanskega predsednika Giorgia Napolitana ob praznovanju dneva spomina na fojbe, pa je odvrnil, da gre za »stališča, ki so bila izražena v govoru predsednika sosednje države in je prav, da je na stališča neposredno odgovoril predsednik Slovenije«. Po njegovih besedah je to raven dialoga, ki mora potekati v takšnih primerih.

V nadaljevanju je poslanca SDS Jožeta Tanka zanimalo, kako vlada ocenjuje delovanje Banke Slovenije pri prevzemu evra in pri zagotavljanju zakonitosti njenega delovanja od leta 1990. Janša je sodelovanje vlade z BS pri prevzemu evra označil za konstruktivno, glede drugih nalog pa je opozoril zlasti na nepopolna poročila, ki jih je BS v preteklosti posredovala državnemu zboru. Spomnil je tudi na nekatere nepojasnjene dogodke, denimo na afero z banko SIB in vrsto propadlih hranilno-kreditnih služb, kjer BS na čelu s svojim guvernerjem Mitjo Gasparijem ni opravila svoje naloge, da bi zavarovala varčevalce.

Nova ministrska obraza Kot je znano, so poslanci s tesnim izidom zavrnilo imenovanje Gasparija za še en mandat, slabo pa v tem trenutku kaže tudi drugemu kandidatu, ki ga je predlagal predsednik države Janez Drnovšek, Andreju Rantu. Proti njegovemu imenovanju se je izrekla že mandatno-volilna komisija, glasovalne napovedi poslanskih skupin pa mu za zdaj ne vlivajo optimizma. Rant torej večinske podpore poslancev na jutrišnjem glasovanju po vsej verjetnosti ne bo deležen, kar je že kmalu po predsednikovem predlogu jasno povedal tudi premier Janša. Vendar Drnovšek vztraja pri kandidatu vprašljive izobrazbe in izkušenj. Če Rant ne bo izvoljen, tako pred-

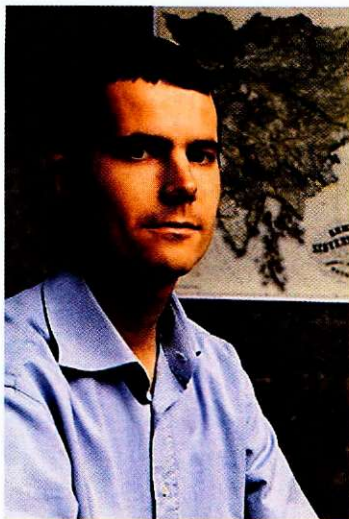

Pri sprejemanju pokrajinske zakonodaje ne gre le za vladni projekt.

Premier je sodelovanje vlade z BS pri prevzemu evra označil za konstruktivno, znova pa je opozoril na njena nepopolna poročila državnemu zboru.

sednik, zagotovo sledi institucionalna kriza. A strokovna javnost se tega za zdaj ne boji; pravni strokovnjaki dr. Miro Cerar, dr. Lojze Ude in dr. Igor Kaučič so Drnovškove navedbe vsi po vrsti zavrnilo. Kot je pred časom za Delo dejal dr. Kaučič, gre samo za »podton predsednika državnemu zboru, za namig s kolom, naj vendarle resno obravnava njegove predloge«. Je torej strašenje javnosti z institucionalno krizo le pritisk na poslance?

Na drugi strani pa je podpora kandidata Žigi Turku, ki naj bi vodil ministrstvo za razvoj, in Iztoku Jarcu, ki bo vajeti prevzel od nekdanje kmetijske ministrice Marije Lukačič, nesporna. Slednjega je matični odbor za kmetijstvo podprl celo soglasno, tako da je bila gladka izvolitev pričakovana tudi v državnem zboru, medtem ko so Turkovemu imenovanju nasprotovali le poslanci LDS in SD. V tem tednu se je iz poslanskih vrst poslovlil mariborski župan Franc Kangler, državni zbor je odločal tudi o treh novih članih programskega sveta RTVS, poslanci pa so (ali pa še bodo) med drugim razpravljali o inšpekcijskem nadzoru, o referendumski in volilni kampanji, o finančnem poslovanju podjetij in o predlaganih ustavnih spremembah s področja poslanske imunitete. ■

Zgodovinska distanca

Mitja Volčanšek

Ameriška filmska industrija je z dvema filmoma pokazala širino, ki je v Sloveniji še ne premoremo.

Gre za filma *Pisma z Iwa Jime* in *Zastave naših očetov*, ki obravnavata isto zgodovinsko epizodo, to je bitko za japonski otok Iwo Jima, ki so jo v začetku leta 1945 na pacifiški fronti bili Američani in Japonci. Čeprav so režisersko taktirko v obeh filmih zaupali istemu režiserju, legendarnemu Clintu Eastwoodu, sta si filma diametralno nasprotna. Film *Zastave naših očetov*, ki šele prihaja v slovenske kinematografe, prikazuje bitko iz zornega kota ameriških vojakov, medtem ko film *Pisma z Iwa Jime*, ki je letos v Los Angelesu dobil enega oskarja in še tri nominacije, smo si te dni že lahko ogledali. Podobnost med filmoma, ki sta posneta v različnih jezikih, je tudi v produkciji, ki je ameriška.

To dejstvo je toliko bolj presenetljivo, če vemo, kako veliko sovraštvo se je rodilo med omenjenima državama po zahrbtnem japonskem napadu na Pearl Harbor 7. decembra 1941, ki je dokončno nagnilo javno mnenje v ZDA v prid vstopa v vojno. To sovraštvo je doseglo izjemno stopnjo grozljivosti, ki je vključevala vse od nehumanega mučenja ameriških ujetnikov do interniranja Američanov japonskega rodu na drugi strani izključno zaradi njihovih korenin.

Srditost bojov ni pojenjala vse do konca vojne. Tega je zaznamoval najbolj uničujoč izum znanstvenikov dotlej – atomska bomba, ki so jo Američani odvrgli na japonski mesti Hirošimo in Nagasaki.

In kljub vsemu temu so danes odnosi med Japonsko in ZDA več kot korektni, lahko bi rekli zavezniški, kljub neizbežni medsebojni gospodarski konkurenci.

Preseganje stereotipov o sovražniku je bilo vedno, sploh v Hollywoodu, dolgotrajen postopek, vendar so Američani s podelitvijo oskarjev dokazali, da so sposobni o tako občutljivi temi pošteno spregovoriti, odziv ameriške publike na ta »projaponski« film pa je bil podobno pozitiven kot med kritiki, s čimer je ameriška družba dokazala svojo zrelost.

Ob tej le navidezno trivialni temi sem se zamislil nad strupenim ozračjem, ki vlada med Slovenci, ko govorimo o lastni polpretekli zgodovini. Rane bratomorne vojne in revolucije so tu resda bolj žive in boleče zaradi geografske bližine, zaradi katere so se potomci žrtev še prisiljeni soočati z njihovimi krvniki. Edina rešitev bi bila, da se v duhu zgodovinske poštenosti ničesar ne zamolči, ampak se priznajo napake ne glede na politično provenienco tistega, ki jih je zagrešil. Prav žalostno je videti, kako nekateri namesto tega še danes kujejo politični dobiček na podlagi podpihovanja starih delitev in obstrukcije pietetnega odnosa do vseh umrlih.

Korak v pravo smer

Aleš Kocjan

Vlada je na seji pretekli teden potrdila novelo zakona o ustavnem sodišču in ga poslala v obravnavo DZ.

Novelo je pripravilo ministrstvo za pravosodje, prinaša pa dve pomembni novosti. Prva naj bi rešila zagate o tem, kako v primeru, ko več sodnikom hkrati poteče mandat, pa v državnem zboru niso pravočasno izvoljeni vsi sodniki, ki jih bodo nadomestili, določiti, kateri sodnik naj še naprej opravlja funkcijo (slednje naj bi, kot predvideva novela, določili z žrebom), druga pa naj bi omejila število zadev, ki jih mora obravnavati ustavno sodišče. Če je prva novost praktične narave, saj denimo preprečuje takšno zagato, v kakršni se je leta 1998 znašlo ustavno sodišče, ko je trem ustavnim sodnikom potekel mandat, državni zbor pa je imenoval le dva nova, zaradi česar je nastalo vprašanje, katera dva morata končati svoj mandat, je druga predvsem vsebinska in z vidika delovanja ustavnega sodišča več kot samo nujna. Po tej spremembi namreč ustavno sodišče ne bo dolžno več sprejemati pobud za presojo ustavnosti v bagatelnih zadevah oziroma sporih, ki so majhne vrednosti. Slednje pomeni, da se ustavnemu sodišču, ki se duši v čedalje večjem številu novih zadev, ne bo več treba ukvarjati z zadevami majhne vrednosti razen v primerih, ki bodo posebej utemeljeni. Nerazumljivo je, da skoraj polovico zadev, s katerimi se ukvarja ustavno sodišče, predstavljajo prometni prekrški, dobro polovico pa druge zadeve. Tako se morajo ustavni sodniki, namesto da bi se podobno kot njihovi kolegi iz tujine ukvarjali z resnimi zadevami, kot je ustavnost posameznih zakonov, ukvarjati s tem, ali je ustavno to, da je nekdo parkiral na pločniku in so ga policisti oglobili.

Seveda je iluzorno pričakovati, da bo zakon ustavne sodnike povsem razbremenil. Statistika namreč kaže, da se Slovenci kljub sodnim zaostankom, ki bi morali praviloma vsakomur vzeti voljo za pravdanje, čedalje raje tožimo, zaradi česar ustavno sodišče vsako leto prejme tudi več tehtnih pobud za presojo ustavnosti, je vladni ukrep vendarle prvi korak k razbremenitvi ustavnih sodnikov. Če vlada tega ne bi storila zdaj, bi se, kot je lani opozoril predsednik ustavnega sodišča Janez Čebulj, ob zdajšnjem tempu naraščanja ustavnih pobud lahko uresničila napoved, da ustavno sodišče ne bi moglo opravljati vloge varuha ustavne demokracije in človekovih pravic. To pa bi bila katastrofa za vsako pravno državo.

Leninsko sprenevedanje

Dr. Ljubo Sirc

Nekateri se še spominjamo nauka o leninski strategiji in taktiki. Pri strategiji gre za končni cilj – partijsko osvojitve oblasti, pri taktiki za vmesni začasni cilj, ki je v resnici le krinka za končni cilj in je namenjen za mobilizacijo pod vodstvom partije. Vsi poznamo trik: narodna osvoboditev kot taktični cilj, končni cilj totalitarna oblast.

Vendarle se je zgodilo, da edino pravilna gospodarska ureditev, zaradi katere je partija domnevno imela pravico množično moriti, ni delovala. Partija je celo morala sestopiti z oblasti, čeprav verjetno z najboljšim namenom, da se pripravi na nov naskok. Zanimivo je, kako partija taktizira v teh okoliščinah. Kaj bi pravzaprav rada?

V resnici ne ve. Toda vedel ni niti Marx, pa mu nič obstoječega ni bilo po godu, vedel ni Lenin (spomnimo se samo vojnega komunizma in nove ekonomske politike), vendar sta on in Stalin delala revolucijo z milijoni pobitih. Njuna „rešitev“ je klavrno propadla, podobno tudi Titova, ki jo je izdelal Kardelj, potem ko je Stalin jugoslovanske komuniste nagnal, ker je bil ljubosumen na Tita. Kaj sedaj? Ne vedo, toda Kučan je prepričan, da mora prav on dajati napotke prek Foruma 21, kaj je edino prav. Ni prav jasno, ali Kučan ve, kaj je edino prav v tržnem gospodarstvu z zasebno lastnino, ali morda ve za kak nov komunistični sistem, ki pride na vrsto sedaj v okviru Evropske unije in Nata, za katera se je zavzemal.

Pri Kučanu je težko vedeti, kaj je kaj, ko je nedavno tega dejal, da je kritiziranje slovenskega sodstva izpodkopavanje pravne države, saj je prav on poskrbel, da so skoraj vsi ustavni sodniki nekdanji partijci, čeprav dobro ve, da je za partijce prvo, kar odredi partija, ne pa kar določijo ustava in zakoni. Tudi mu ni mogoče verjeti, da se zavzema za podjetniško zasebno lastnino (kolikor ne gre za lastnino, ki so si jo prisvojili člani Foruma 21). Ne moremo mu verjeti, saj njegova tovariša, profesorja Bavcon in Župančič, odločno nastopata proti temu, da bi bila lastnina človekova pravica.

V neposredni zvezi s tem Kučan rad govori o morali in etiki, ne da bi povedal, ali je svoje mnenje o tem spremenil, odkar formalno in več predsednik Zveze komunistov Slovenije. Njegova tedanja etika je bila Leninova etika, da je treba pobiti vse, ki so proti komunizmu, kar koli to že danes pomeni. Skratka, gosta megla, kar zares ne bi smelo biti privlačno za Slovence, ki se imajo za tako skrajno trezne.

Če pogledamo v neposredno soseščino, ne moremo do nič boljših sklepov, kakšne načrte imajo komunisti danes. Beremo, da je Napolitano, italijanski predsednik in voditelj Stranke komunistične prenov, napadel „Slave“, češ da so pobijali Italijane in jih metali v fojbe. Resnica je, da so komunisti, jugoslovanski (slovenski) in italijanski (med partizani so bili „garibaldinci“), množično pobijali „Slave“ in Italijane kot izvedbo leninske revolucije-etike. Italijanski komunisti niso pobijali samo ob meji, temveč po vsej Italiji. Zbujanje sovraštva proti „Slavom“ je menda taktična poteza zbiranja Italijanov kot komunistični vmesni cilj.

Na Madžarskem Ferenc Gyurczany uporablja nasprotni taktični trik. Demokrasko opozicijo obtožuje nacionalizma in protisemitizma. Po njegovo poskuša demokratična opozicija preprečiti nujne reforme (menda komunistične ureditve) in mu pri tem očita, da je nekdanji voditelj komunistične mladine. Njegovo ženo napadajo, da je Judinja. Zares se ob njo spotikajo, ker je iz zagrizene komunistične družine, saj je njen stari oče leta 1956 podpisoval smrtne obsodbe. Take zveze so zakoncema Gyurczany pomagale, da sta danes multimilijonarja. V tem smislu je Gyurczany za „progresivno politiko“ od Poljske do Balkana. „Progresiven“ je bil včasih izraz za „komunističen“, kadar propagandisti niso hoteli z besedo na dan. Ali je še tako?

Kam pri vsem tem sprenevedanju spada Borut Pahor? Nedavno je v pogovoru za sobotno prilogo rekel: „Uspevajo le tisti, ki hodijo po poti nove levice. Tisti, ki se držijo tradicionalne levice, levice, ki veliko obljublja, ko pride na oblast, pa ne ve, kaj bi sama s seboj, izgubljajo.“ To zveni resno in spodbudno. Prav tako: „Nismo odgovorni le za socialno pravičnost, temveč tudi za večjo konkurenčnost.“ Še

Pahorjevo govornjenje je zanimivo, vendar se postavlja vprašanje, ali za njim ne čakajo na svojo priložnost stari kadri.

več: „Levica nima nujno zelo drugačnih odgovorov na prihajajoče in že obstajajoče izzive kot desnica.“ Odlično, vprašanje je samo samo, kako se bo Pahor o tem dogovoril s sprenevedavci, kot so Kučan, Potrč, Kacin itd. Slovenci naj pazijo, da ne bo prav tem na kakšen način odprl poti. ■

Nova kombinatorika na levici

Aleš Kocjan, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

Izstopi iz Liberalne demokracije Slovenije in njene poslanske skupine se kar vrstijo, zaradi česar javnomnenjska podpora stranki močno pada. Na vidiku je očitno prerazporejanje sil na levici.

Po Mateju Lahovniku, Pavlu Gantarju, Davorinu Terčonu in Lojzetu Posedelu sta pretekli teden iz poslanske skupine LDS izstopili še poslanci, za kateri se je že nekaj časa govorilo, da bi to lahko storili – Majda Širca in Cvetka Zalokar Oražem. Obe sta v slogu svojih poslanskih kolegov hkrati izstopili tudi iz stranke, po izstopu pa sta se pridružili poslanski skupini nepovezanih poslancev, ki jo vodi Matej Lahovnik. Razlog, ki sta ga navedli za izstop, je bil prav tako precej predvidljiv. Zalokar Oražmova se je za izstop odločila zaradi tega, ker delo v poslanski skupini LDS ni bilo več mogoče, saj je bilo, kot je dejala, preobremenjeno s stanjem v stranki, kjer že nekaj časa prevladuje konflik-

ti, notranji spori in medsebojno nesprejemanje. Kot je dejala, so se ljudje, ki so sicer uspešno delali deset let, zaradi teh sporov znašli v pat položaju, zaradi česar je delo v poslanski skupini postalo nemogoče. Kot je še dejala, od nove poslanske skupine pričakuje več konstruktivnega delovanja in dela v neobremenjenem okolju.

Tudi Majda Širca se je za izstop iz stranke in njene poslanske skupine odločila zaradi konfliktov v stranki. »Odločitev, da izstopim iz stranke, ni bila lahka. Zanj sem potrebovala kar nekaj časa, vendar delo v takšnem vzdušju ni bilo več mogoče. Priključitev novi poslanski skupini in izstop iz LDS mi omogočata boljši, drugačen način dela v parlamentu, zagotovo

pa manj obremenjen z zapletenimi notranjimi razmerji, skratka, več odprtih vrat, novih poti, politik in programov,« je dejala Širčeva. Od nove poslanske skupine pričakuje boljše in aktivnejše delo ter manj

obremenjevanja s preveč zapletenimi medsebojnimi odnosi, sama pa, kot je dejala, podobno kot Zalokar Oražmova še naprej ostaja v opoziciji, zvesta liberalnim in socialnim razvojnim vrednotam.

Selitev glasov na levici

Izstopi iz LDS so po pričakovanju močno načeli ugled stranke v javnosti. Tako je zadnja javnomnenjska raziskava, ki jo je za Delo opravila agencija Delo stik, pokazala, da ima LDS najnižjo podporo v svoji zgodovini, na drugi strani pa so se močno okrepili Socialni demokrati. Po Delovi anketi bi LDS septembra lani volilo še 18,3 odstotka volivcev, decembra 13,9 odstotka, februarja letos pa le še 8,4 odstotka volivcev. Na drugi strani bi SD septembra lani volilo 14,1 odstotka vprašanih, decembra 16,6 odstotka, po zadnji anketi pa že 19,7 odstotka vprašanih. Volivci LDS se torej počasi selijo k SD, zmernejši pa po nekaterih anketah tudi k SDS.

Javnomnenjske ankete kažejo, da se volivci od LDS selijo k SD.

Panika v LDS Če je njun nekdanji šef Jelko Kacin do zdaj deloval precej samozavestno in javno ni kazal potrebe, da v stranki vržejo karte na mizo in se pogovorijo o problemih, je ob zadnjih izstopih njegova samozavest precej splahnela. V ponedeljek so se tako s poslanci LDS sešli Kacin, podpredsednica stranke Zdenka Cerar in podpredsednik Dušan Keber. Na sestanku naj bi se bili temeljito pogovorili o nastali krizi v stranki, Kacin je na njem vse poslance, ki še nameravajo izstopiti, pozval, naj to naredijo čim prej in naj z vedno novimi izstopi ne podaljšujejo agonije stranke. Čeprav je Kacin na tiskovni konferenci novinarjem pojasnjeval, naj bi mu bili vsi poslanci zagotovili, da bodo ostali v poslanski skupini, to očitno ne drži. Poslanec Marko Pavliha je Kacinov poziv označil kot nepotrebno pritiskanje na poslance, pri tem pa ni zanikal namigov, da se z vodstvom SD pogovarja o prestopu v njihovo poslansko skupino. Govoric, da se s SD dogovarja o prestopu, ni zanikal niti Anton Rop. Nasprotno, v kuloarjih je slišati, naj bi bil njegov prestop samo še vprašanje časa.

Obračun s prestopniki Čeprav Kacin, Cerarjeva in Keber v izjavi za javnost, ki so jo pred tiskovno konferenco razdelili novinarjem, delujejo precej spravljivo (v njej so zapisali, da so izstopi velik problem in da si iskreno želijo, da ne bi bilo nobenega izstopa več), si očitno ne morejo kaj, da je bi hkrati obračunali s tistimi strankarskimi kolegi, ki so že izstopili iz stranke. Tako so v omenjeni izjavi zapisali: »Ne glede na razloge pa način, kako ravna nekateri poslanci, ki izstopajo,

kaže na to, da želijo s tem zadnjim dejanjem čim bolj raniti in oslabiti svojo dosedanja stranko. Nova politična formacija, na katero namigujejo, očitno potrebuje prostor, ki ga danes zaseda LDS. Zato napovedovanje izstopov in hkratno ostajanje v poslanskem klubu cilja na to, da bi bilo delo poslanskega kluba čim bolj ohromljeno in da bi se kar najdlje vzdrževal vtis, da LDS umira po obrokih.« Pri tem jih je še posebej zmotil vodja poslanske skupine Anton Rop. »Posamezni poslanci celo iz vodstva poslanskega kluba dajejo izjave, ki odobravajo izstope in napovedujejo lasten izstop ob primernem trenutku. Iz javnih izjav predsednika druge stranke (tu so mislili na nastop predsednika SD Boruta Pahorja v nedeljski oddaji TV Klub na komercialni televiziji) je moč razbrati, da se vodja poslanskega kluba zaupno dogovarja o prestopu v drugo stranko ... V takih okoliščinah ni

Marko Pavliha in Tone Rop naj bi se resno pogovarjala o prestopu k SD.

mogoče koordinirano in učinkovito delo poslanske skupine, hkrati pa tudi tisti poslanci, ki želijo ostati v stranki in poslanskem klubu, izgubljajo motivacijo za delo,« so še zapisali v izjavi za javnost. Kacin se je Ropa posebej lotil še v odgovoru na novinarsko vprašanje na tiskovni konferenci, kako ocenjuje odgovor Boruta Pahorja na vprašanje Vladimirja Voduška v oddaji, ali se s posameznimi poslanci res dogovarja o prestopu v SD. Kot je dejal Kacin, je bil Pahorjev odgovor prozoren, v njem pa naj bi bil popolnoma razkrinkal oziroma »namočil Ropa in nekatere nekdanje ministre«.

Premiki na levici Nič kaj spravljiv odziv Kacina in podpredsednika oziroma podpredsednice seveda še dodatno pogloblja nasprotja v LDS, čeprav nihče več ne verjame, da bi bilo LDS sploh še mogoče ohraniti v zdajšnji sestavi. Glede na to je samo vprašanje časa, koliko poslancev bo na koncu ostalo Kacinu in kako se bodo organizirali tisti, ki so izstopili iz stranke in iz poslanske skupine. Kot ocenjujejo politični analitiki, bi se utegnila uresničiti napoved, da bo Kacinu po koncu vseh izstopov in prestopov ostala manj kot polovica poslancev. Poslanska skupina LDS je v začetku mandata štela 23 poslancev. Od teh jih je šest že odšlo, dva (Gaber in Cvikel) sta praktično že zunaj, najmanj trije pa so zelo resni kandidati, da odidejo iz poslanske skupine (Anton Rop in Marko Pavliha, ki se resno dogovarjata o prestopu v SD, ter Matjaz

Švagan). Skupno bi torej iz poslanske skupine LDS odšlo kar 11 poslancev ali slaba polovica.

Eno izmed vprašanj, ki se ob tem poraja, je, kako se bodo v prihodnje organizirali vsi tisti člani in poslanci, ki so in še bodo izstopili iz LDS. Najbolj logična poteza bi bila seveda ustanovitev nove stranke, kar pa je za zdaj še precej negotovo. Po eni strani je slišati namige, naj bi bila nova stranka pravzaprav že dejstvo in le še vprašanje, ali bi jo formalno ustanovili takoj po letošnjih predsedniških volitvah ali nekaj mesecev pred parlamentarnimi volitvami, ki bodo prihodnje leto, po drugi strani pa je mogoče slišati, naj bi bil do nove stranke precej zadržan radikalni del levice z Milanom Kučanom na čelu. Slednji se namreč zaveda, da bi se z ustanovitvijo nove stranke glasovi na levici, ki so zdaj skoncentrirani v SD, razpršili, s tem pa bi najverjetneje padla v vodo želja, da bi ena od levih strank (po zadnjih anketah ima realne možnosti za to Pahorjeva SD) na volitvah postala relativna zmagovalka. Glede na to je zelo verjetno, da do ustanovitve nove stranke v bližnji prihodnosti še ne bo prišlo in da bodo glavni akterji v levem bloku (nihče se seveda ne slepi, da je največ odvisno od nekdanjega predsednika Milana Kučana) počakali, da bodo videli, kaj se dogaja s SD. Če bo slednjim podpora še rasla, do ustanovitve nove stranke ne bo prišlo (v tem primeru Pahor ne bo kandidiral za predsednika države), če jim bo podpora padla ali pa vsaj ne bo več naraščala, bodo najverjetneje poskusili z novo stranko. V tem primeru bi jo najverjetneje prevzel Zoran Jankovič, morda pa tudi kakšen drug politično svež obraz. ■

Majda Širca in Cveta Zalokar Oražem sta izstopili iz LDS.

Evropa stavi na ideje

Mitja Volčanšek; foto: Bor Slana

V ponedeljek, 5. marca, smo se srečali z ministrom za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo dr. Juretom Zupanom, ki je bil le nekaj dni prej v Salzburgu sprejet v ugledno Evropsko akademijo znanosti in umetnosti (EAZU).

Najprej naj vam čestitam za sobotni sprejem v EAZU.

Hvala lepa.

Za širšo slovensko javnost je akademija razmeroma manj znana.

Akademija je bila ustanovljena leta 1990, ko je padel berlinski zid in so se začele velike spremembe v Evropi. Tedaj je Evropa začutila, da je realizacija skupnega evropskega prostora stvarnost. Zamisel je bila tudi v znanstvenem prostoru pokazati, da čutimo skupno. To je bila temeljna ideja, ki je vodila središčne države Evropske unije v ustanovitev EAZU, ki na ravni skupnosti držav združuje znanost in umetnost, kot to počnejo nacionalne akademije. Potem se je ustavna širila, tako da ima danes okoli

1.200 članov iz približno 30 držav, od tega ima Slovenija okoli 40 članov. Kot zanimivost naj dodam, da je član akademije že v zgodnjih devetdesetih letih prejšnjega stoletja postal kardinal Ratzinger oziroma sedanji papež Benedikt XVI.

Prejšnji teden ste slovenski javnosti predstavili 7. okvirni program za raziskave in tehnološki razvoj EU (OP).

Sedmi OP je med drugim prinesel novost predvsem v tem, da želi evropska raziskovalna skupnost angažirati čim več raziskovalcev s svežimi idejami in jih povezati z gospodarstvom; hkrati želi tudi poenostaviti vse administrativne postopke. Prav program "Zamisli" (Ideas) je popolnoma drugačen

od drugih. Pri vseh drugih programih morata sodelovati najmanj dve, navadno pa tri ali več ustanov iz različnih držav, pri programu "Zamisli" pa je mogoče, da projekt dobi ena sama skupina in teoretično celo en sam raziskovalec. Če je predstavljena dobra zamisel (ideja) in če se prijavitelj lahko izkaže z znanstveno odličnostjo, lahko sam dobi denar za to, da predlagano zamisel razvije. Tu želi 7. OP dati denar mladim raziskovalcem z nenavadnimi, lahko bi rekli »divjimi« idejami. Drugi programi so bolj ali manj zelo podobni, le da so poudarki različni. Treba se je zavedati, da tako velike dejavnosti, kot so okvirni programi, ne gre spreminjati čez noč. Pomembno je poudarjati t. i. platforme. Gre za

združevanje interesne skupine ljudi (raziskovalcev, industrije, univerz), ki se ukvarjajo z istim področjem in se povežejo med seboj, da se lahko dogovarjajo o splošnih raziskovalnih, tehnoloških in znanstvenih problemih, ki so zanimivi za vse udeležence. Iz teh pogovorov se izluščijo teme, ki so bile razpisane v prejšnjih ali bodo razpisane v 7. okvirnem programu. Opisani način postavljanja tematike raziskav pomeni, da ta ne prihaja od evropske birokracije, ampak od raziskovalcev in gospodarstva, ki so združeni v platformah.

Gre za čisto konkretna vprašanja torej?

Da. Tem razpisnim usmeritvam so prilagojene prijave projektov, ki

jih predlagajo skupne raziskovalne ekipe iz vse Evrope. Pričakujemo, da s takimi projekti pridejo tudi uporabni rezultati, še posebej če se prijavitelji povežejo z industrijo oz. gospodarstvom. Pri tem niti ni pomembno, da podjetje, ki sodeluje in dobi te rezultate, dobi tudi končni izdelek, ampak je pomembno, da pridobi novo znanje. S tem znanjem lahko sami v podjetju sestavijo razvojno ali raziskovalno skupino, ki bo dobljene izsledke razvijala vse do končnih izdelkov. Opisani način raziskav se nam zdi pomemben, ker je v središču zamisli o platformah.

Ena od novosti, ki prav tako sledi iz opisanega lotevanja problemov, je ustvarjanje skupnega evropskega raziskovalnega prostora, s katerim bi ne samo povežali raziskovalne skupine iz različnih držav, ampak tudi nacionalne raziskovalne programe več držav med seboj glede na skupne interese oziroma probleme. Skratka, vsi si želimo čim uspešnejše povezave v raziskovalnem prostoru, ki se že nekaj let krepi.

Opozoriti je treba še na problem organizacije in umestitve Evropskega inštituta za tehnologijo v evropski raziskovalni prostor, kar bo verjetno eden od problemov, ki ga bo morala Slovenija spremljati in reševati med svojim predsedovanjem EU. Ena od dejavnosti našega ministrstva med predsedovanjem EU bodo tudi analize in sinteze prvih izkušenj z Evropskim raziskovalnim svetom (ERC), ki ga vodi prof. Kafatos. Svet želi usmerjati vlaganja tudi v osnovno znanost. Ustanovitev in delovanje ERC je eden velikih premikov v evropskem raziskovalnem prostoru. Do zdaj je bil namreč v vseh okvirnih programih dan poudarek samo aplikativnim raziskavam, sodelovanju in mobilnosti. Edino temeljne raziskave niso imele veliko možnosti za širše financiranje v evropskih okvirnih projektih. S primerjavo prioritet, ki jih pri raziskavah nakazujejo ZDA, se je pokazalo, da tehnološki preboji in resnične novosti pridejo predvsem iz temeljnih raziskav.

Premier Janša je na petkovi predstavitvi 7. okvirnega programa poudaril, da imamo po eni strani zelo uspešne znan-

stvenike, manjka pa nam pove-zovanje z gospodarstvom.

Točno. Poleg osnovne znanosti je potreben še prenos, ki pa mora biti dvosmeren. Ne more se kar ukazati, naj znanstveniki zlijejo v industrijo znanje in ideje ali naj raziskovalci kar producirajo različne rešitve, gospodarstvo pa bo prišlo kot v trgovino in razstavljene rešitve pobralo. Impulzi in usmeritve morajo večinsko prihajati iz gospodarstva, to mora spregovoriti o svojih problemih. Vsak v raziskavah namreč težko vidi, kakšni so specifični problemi, ki tarejo proizvodnjo. Morda se tudi raziskovalci premalokrat zavedajo, da je lahko skoraj vsak problem v proizvodnji hkrati tudi izreden iz-ziv za znanost – tudi za temeljno. Prav zato je povezava med raziskovalci z univerz in inštituti z raziskovalci v gospodarstvu tako zelo pomembna. Tudi v proizvodnji oz. med proizvodnim postopkom je treba videti probleme v pravi luči in se zavedati, da jih lahko znanost reši. Morajo pa biti seveda pravilno postavljeni, razloženi in tudi ovrednoteni, ne nazadnje tudi razumljeni. To zahteva sodelovanje obeh strani: gospodarstva in raziskovalnih ustanov. Postaviti prava vprašanja, ne se bati priznanja lastnih napak in znati najti znanstveno zanimive izzive tudi v na vidno preprostih problemih je pot, ki vodi do dobrih rezultatov. Ni pa to lahka pot.

Menda ste zelo zadovoljni z od-zivom slovenskih raziskovalcev na predstavitveno konferenco o 7. OP.

Seveda, odziv slovenskih raziskovalcev me je prijetno presenetil,

saj se jih je na naše povabilo odzvalo več kot 600. Zagotovo sedaj veliko pričakujejo od nas, saj smo letos namenili dodatni milijon evrov za spodbujanje prijav na evropske projekte. Vsak prijavitelj projekta bo tako dobil nekaj denarja, ker je pisanje prijav zahtevna naloga. Vsak prijavitelj se lahko nadeja uspeha v povprečju le pri enemem od štirih do petih prijavljenih projektov. Vedeti moramo tudi, da sedaj raziskovalci napišejo vsako leto precej projektov. V EU je, kot sem omenil, "izplen" približno 20-odstoten in tudi v Sloveniji ni dosti drugače. Pri nas je to razmerje sicer nekoliko boljše, uspe približno tretjini prijaviteljev.

Pritiski za financiranje so veliki. Seveda nam ni prijetno, če kak primeren ali dober projekt ne dobi denarja. Toda treba je vedeti, da je ne glede na vse varovalke vsak ocenjevalni sistem z živimi ocenjevalci vedno deloma subjektiven. Prijav na razpise je očitno veliko, kar kaže, da raziskovalci le niso tako dobro financirani, kot mislijo nekateri. Raziskovalci se močno trudijo, a so še dodatno obremenjeni tako na univerzah kot na inštitutih. Tako so na univerzah poleg raziskovalnega dela obremenjeni še s predavanji in mentorstvi, prav tako so raziskovalci zadolženi za izvajanje raziskovalnih programov, za katere niso financirani v celoti, ampak v povprečju 70-odstotno. Se pravi, da jim to zagotavlja komaj kaj več kot golo preživetje, za vse drugo pa je treba dobiti denar na razpisih za dodatne projekte v Evropi ali v gospodarstvu.

Eden od stebrov OP, za katerega se zavzema EU, je spodbujanje varne jedrske energije. Vemo pa, da nekatere države članice tega ne odobravajo.

Del tega programa, ki sodi v znanost in raziskave, je bila ena glavnih ovir, ki jih je morala evropska komisija preskočiti, ker se države niso vse strinjale s financiranjem raziskav na področju jedrske energije. Čeprav govorimo o varni jedrski energiji, je že sama ideja raziskave jedrske energije v nekaterih državah sporna, zato bo potrebne veliko spretnosti, ko bomo nadalje usklajevali različne evropske interese.

Vendar sta v zadnjih časih stopila v ospredje dva vidika, ki sta nekoliko premaknila tehtnico v korist razmišljanju, da potrebujemo tudi jedrsko energijo; prvi je izredno povečanje porabe energije po vsem svetu, predvsem na Kitajskem in v Indiji. To povzroča čedalje večjo izrabo fosilnih goriv in boj za proizvodnjo oziroma obvladovanje področij z zalogami nafte. Potreba po energiji je čedalje večja. V Evropi je že bilo nekaj opozorilnih energetskih mrkov, ki so zadostovali, da so ljudje začeli premišljevat o možnosti primanjčovanja energije. Alternativa je jedrska energija.

Drugi vidik pa je resna možnost uporabe fuzije oziroma jedrskega zlitja, ki bi nam omogočilo, da na bistveno čistejši način kot z jedrsko cepitvijo pridemo do bistveno večjih količin energije.

Sami ste poudarili tudi precejšnje okoljske skrbi, ki spremljajo energetska vprašanja.

Poglejmo naše vire energije. Eden je nafta. Pri uporabi nafte najprej izčrpavamo zemljo, z izgo-revanjem nafte pa onesnežujemo okolje, zrak, zemljo, vode. Poleg okoljskega vidika vemo, da bo fosilnega goriva enkrat zmanjkalo, zato imamo tudi težave z iskanjem virov in s ceno.

Drugi vir je vodna energija. Težava je v tem, da nimajo vse države vode. Slovenija bi ob maksimalnem izkoristku svojih voda dobila od okoli 20 do 25 odstotkov potrebne energije. Tudi izraba vodne energije je okoljski problem. Praviloma je treba določeno območje poplaviti in tega nihče nima rad.

Poznamo še čistejše vire, kot so sončna in vetrna energija, biogoriva. A tudi tukaj se pojavijo problemi, kje postaviti vetrnice in v kolikšnem številu (isto velja za kolektorje sončne energije). Resen problem je tudi prenos energije. Prenosni sistemi v Evropi in v Sloveniji so razmeroma šibki, tako da imamo cel kup problemov na področju energetike, ki jih znanost poskuša reševati, zato je treba vlagati tudi v tovrstne raziskave.

Na koncu nam ostane jedrska energija kot sorazmerno dosegljiv ter po količinah zadosten, in če gre za fuzijo (zlitje), tudi razmeroma varen vir. **D**

Smo del Srednje Evrope

Dr. Ivan Klemenčič, foto: arhiv Demokracije, Bor Slana, Gregor Pohleven

Po novem letu je bilo v slovenski javnosti naposled mogoče začeti obravnavo o Srednji Evropi kot vrednoti in o slovenski identiteti, še posebno v kritičnem razmerju do Balkana, kamor smo bili simbolično potisnjeni po prvi svetovni vojni.

Načenanje te tematike je odmevalo bodisi v podporo ali v polemično nasprotovanje. Ko gre za nasprotovanje, je sem in tja zavel kar stari duh iz CK, z njim so prihajale neutemeljene obtožbe in odzivnaje iz ideoloških okopov, ki se je ob izhodiščni tematiki (Balkan ali Srednja Evropa?) izrabljalo še predvsem v obrambo komunizma in znova sugeriralo enoumje.

Slovenska identiteta Zato se je postavljalo vprašanje, koliko se je smiselno odzivati na takšne nestvarne in brezupne poskuse. Denimo o nepokopanih mrtvih, ki da jih ni mogoče pripisati povojni partijski oblasti (ta je po

vojni »čistila« in izvedla genocid), kaj šele sedanji t. i. liberalni demokraciji. Komu potem? O moralnem vidiku te zadeve je slovenski narod že izrekel sodbo. Sodil je s pregovorom: Tat je tisti, ki krađe, in tisti, ki drži vrečo. Danes se sprenevedajo predvsem tisti, ki držijo vrečo, vendar ne samo ti. Ali primer iz sedanjosti: Kdo je bil na oblasti, ko se je hotel preprečiti slovenski odhod z Balkana? LDS s pomočniki in kakšnim botrom iz ozadja. Vladajoča stranka je nadzirala domala vsa javna občila in prevzeti bo morala odgovornost za svojo probalkansko politiko in agresivno propagando (»jedli bomo travo«). Se bo opravičila? Ali na

novo začeta obravnavo vprašanja svetovnih civilizacij v kontekstu knjige Samuela Huntingtona o trku civilizacij, ki je internacionalistom prav tako odveč in tuja, kot je s tem povezano vprašanje slovenske identitete. Njihova težava je v tem, da slovenska istovetnost ni lažna ideološka – ne komunistična ne balkanska, ker onstran revolucionarnega vojnega in povojnega obdobja pripada najrazvitejši zahodni civilizaciji,

ker izhaja iz tisočletnega evropskega vrednostnega izročila in tisočletne vraščeni v srednjeevropski prostor. Zato tudi ni najmanjše potrebe potiskati balkanske narode za nekakšne zidove, kot bi radi nekateri strašili, zadošča živeti v skladu s tem, kar smo, in ne privoliti v tisto, kar nam je bilo civilizacijsko vsiljeno.

Odkrita obramba komunizma

In tako smo že ali še predvsem pri osrednji tematiki, zagovoru komunizma, povsem nedvoumnem poskusu legitimirati ga, čeprav taktično z nekaj postkomunistične prilagodljivosti. Od tod posredno najprej očitek, da nekateri svoje sovraštvo do komunističnih režimov slepo prenašajo kar na narode, kjer so bili takšni režimi na oblasti – mišljeni so predvsem balkanski –, kar da je sramotno. Če rečem pro domo sua, so takšne in podobne obtožbe o sovraštvu izmišljene, morda je kakšen takšen izrekovalec hotel kaj povedati o sebi. Vsekakor sem do komunizma kritičen, kot je demokracija na splošno. To je menda legitimno. Navajal sem primer srbskega imperializma kot stoletnega pojava, ki očitno sega precej prek komunističnega obdobja. Neresnični trditvi o slepem prenašanju komunizma na narode nasprotna je že temeljna misel komaj začete razprave o Balkanu in Srednji Evropi. Srednja Evropa je bila v večjem delu skoraj pol stoletja komunistična, kot je bila Slovenija, a je še vedno naša širša domovina. Balkan to zanesljivo ni. To »slepo prenašanje na na-

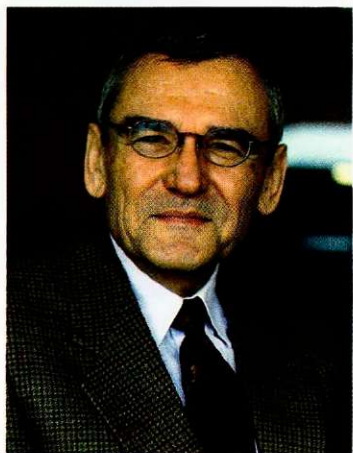
Združena postmoderna Evropa temelji na sobivanju pa tudi na polno izraženih identitetah svojih narodov.

Slovenci so iz komunističnega ideološkega inženiringa izšli pohabljeni.

rode« bo torej izmišljaja. Nadalje nekaterim še vedno ne gre v glavo, da govorimo o slovenski pozitivni afirmaciji v skladu s slovensko identiteto. Slovenstvo se ne utemeljuje na negativnem odnosu do Balkana, kot se spet in spet obtožuje, na sovraštvu. Seveda pa moramo znati identificirati ta nam vsiljeni Balkan. Tudi širše smo lahko zaskrbljeni, ker so neredki Slovenci izšli iz komunističnega ideološkega inženiringa pohabljeni: ne znajo več razlikovati med dobrim in zlom. To je temeljno moralno razlikovanje, kdor je naivno verjel ali mu je bila ta presoja odzeta, bo lahek plen zavajanja, manipuliranja in novačenja v vrste ideoloških prvržencev zla.

Rešilni komunizem? Nadaljnji pledoaje komunizma nas sooča s tezo, da so njegov krvavi pohod utemeljevale takšne ali drugačne »razmere«. Komunizem torej kot nekakšen rešitelj človeštva in demokracije. In to po temeljnih

Publicist dr. Ivan Klemenčič

delih, kot so Črna knjiga komunizma ali Temna stran meseca. Po več kot sto milijonih žrtev po vsem svetu. Koliko časa bomo to še poslušali? Predvojnne razmere v času večstrankarske demokracije, kakršna je že bila, ne morejo biti opravičilo za uvedbo povojnega totalitarizma. Teza komunistov in njihovih podpornikov, naj bi odgovornost za nastop komunizma na Slovenskem in še kje prevzeli predvojni demokrati, je neresnična, je nemoralna.

In kot da ni dovolj, še nov poskus opravičevanja, češ da cilj komunistov ni bilo zlo. Kot vemo, za mnoge naivne, zavedene in zlorabljene izvrševalce gotovo ne, se pravi za tiste znane, ki niso razlikovali dobrega od zla, očitno ni bilo nobenih zadržkov za avantgardo, začeni s Kominverno. Zanj in za nacionalna vodstva njenih sekcij (ni šlo niti za samostojne komunistične partije) je bil poglobitni cilj oblast za vsako ceno, poleg tega so imeli vodilni dovolj informacij o komaj slutenem in celo patološko stopnjevanem zlu v pooktobrski prvi deželi komunizma. Zato zanje in za demokrate presenečenj ni bilo. V kateri od šestnajstih komunističnih držav se komunizem ni uresničil kot zlo? Je en sam pozitiven primer?

Legitimni nasledniki zla S komunizmom se povezuje poimenovalje kontinuiteta, kar nekatere prav tako zelo moti, hkrati ko se z vsako trditvijo, z vsakim stavkom trudijo, da bi jo kar najbolj potrdili. Poskušajo z zgodovinskim relativiziranjem komunizma, a očitno

ne gre. Če rečemo jasno: Kdor ne razlikuje demokratične, liberalne ali konservativne kontinuitete od totalitarne, pove nekaj o sebi. Kaj pove? Da ni demokrat. Kdor ne razlikuje med Beogradom in Brusljem, kot smo že poslušali, pove, da ni demokrat. Kdor postavlja enačaj med slovensko Katoliško cerkvijo, avtohtono sooblikovalko slovenske identitete ter stebrom demokracije in slovenstva, in med komunističnim totalitarizmom, pove, da ni demokrat.

In kaj še? Ironija postkomunizma so nasveti nekdanjih komunistov o sobivanju in strpnosti. Kateri komunizem že je bil za sobivanje in strpnost? Ni dvoma, za to frazeologijo se najprej skriva ideološka probalkanska usmerjenost. Prepričljiva ravno ni, ker z njo ne odpravimo vprašanja slovenske identitete, o kateri se trudimo ves čas, a se želi tudi v tem kontekstu odstraniti. Kontinuiteta je pač gluha za nacionalno, sliši le na ideološko uho: delavski internacionalizem, bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov. Združena postmoderna Evropa temelji na sobivanju, pa tudi na polno izraženih identitetah svojih narodov.

Odgovorni za zlo V komaj verjeten zagovor komunistični kontinuiteti in opravičevanju neopravičljivega se začenja celo trditi, da je komunizem mrtev in naj ga že pustijo pri miru; z dobro znanimi izrazi in metodami se arogantno oznanja, da to ni ne plodno ne etično, da je psevdostrokovnjaško, politikantsko itd. Nedvomno drži, da je komunizem tudi na Slovenskem doživel zgodovinski poraz in končal na smetišču zgodovine. Vendar je tudi res, da je za njim ostal postkomunizem s staro, le prilagojeno ideologijo (kontinuiteto), da so ostali komunisti, marksisti, leninisti, stalinisti in na sploh postkomunisti ter z njimi celoten imperij s paradržavo. Nihče od njih noče zdaj prevzeti odgovor-

nosti za povzročeno strašno zlo slovenskemu narodu, nihče ne izreče brezpogojnega *mea culpa*, nihče noče eksemplarično sodno obravnavati povzročiteljev zločinov in genocida nad slovenskim narodom, nihče se noče umakniti in prepustiti slovenskega naroda verodostojnim demokratom. In kot drugo: do katastrofalnega komunističnega pohoda po Sloveniji ne bi smeli zavzeti kritične razdalje, razpravljati o njem, tem manj ugotoviti odgovorne za njegovo zlo. Komunistično sklicevanje na etiko (!) pomeni, naj se zlu podeli legitimnost. Morili bi, uničevali in zatirali bi, odgovarjali ne bi.

Kaj naj rečemo? Tudi tu, kot pri Balkanu in Srednji Evropi, se odzivamo, ker ne sprejemamo enumnja, življenja v neresnici. In pričakujemo, da demokratska država vendarle opravi svoje, da takšni odzivi ne bodo več potrebni. ■

Slovenci zemljepisno in kulturno pripadamo zahodnem svetu, kar kaže zemljevid Vzhodna meja zahodne civilizacije (iz knjige Samuela P. Huntingtona Spodaj civilizacij, MK, 2005)

Milijoni za Školčovo partnerico

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije, Bor Slana, Damjan Žibret/Delo

Jožef Školč, poslanec LDS, je kot nekdanji minister za kulturo svoji zdajšnji ženi Tanji Pak omogočil izredno visoke prihodke iz državnega proračuna in sredstev mestne občine Ljubljana.

Pakova naj bi bila 100 milijonov tolarjev letnih prihodkov ustvarjala predvsem na račun davkoplačevalcev po Školčevi zaslugi. Ker LDS ni več na oblasti, je stanje zdaj drugačno.

Financiral partnerico Jožef Školč je v vlogi nekdanjega ministra za kulturo finančno zelo dobro poskrbel za svojo partnerico, mater svojega sina in zdajšnjo ženo Tanjo Pak, ki se ukvarja z oblikovanjem stekla. Ministrstvo za kulturo – Školč je bil minister od 27. februarja 1997 do 7. junija 2000 – je Tanji Pak od 1998 dalje namenilo kar 17.654,36 evra (4.230.690 tolarjev) davkoplačevalskega denar-

Eno od pogodb v breme davkoplačevalcev je podpisala Školčeva prijateljica Majda Širca.

ja. Po naših podatkih je treba temu prišteti še 8.797,82 evra (2.108.308,64 tolarjev), ki naj bi jih bila leta 2000 dobila z ministrstva za znanost in tehnologijo, in denar iz mestne občine Ljubljana, česar pa župan Zoran Jankovič ni pripravljen razkriti.

Šepetanja o tem in onem Z ministrstva za kulturo so Pakovi v preteklih letih denar namenili za sedem projektov, podpisnik treh pogodb, dveh leta 1998 in ene leta 1999, pa je bil takratni minister Jo-

žef Školč. Pakova je tako leta 1998 dobila 2.086,46 evra (500.000 tolarjev) za razstavo Šepetanja, prek Javnega zavoda (JZ) Miklova

hiša iz Ribnice pa še 7.241,75 evra (1.735.413 tolarjev). Leta 1999 je prav tako prek JZ Miklova hiša pridobila 3.338,34 evra (800.000 tolarjev) za razstavo steklenih konstrukcij. Leta 2000 je Pakova prejela 653,11 evra (152.198 tolarjev) za kritje potnih stroškov, pogodbo pa je v imenu tedanje ministrice za kulturo Andreje Rihter podpisala državna sekretarka na ministrstvu Majda Širca (LDS). Državni sekretar Ciril Baškovič je v imenu ministrice Rihterjeve v letu 2001 podpisal dve pogodbi v višini 1.418,79 evra (340.000 tolarjev) in 2.099,31 evra (503.079 tolarjev), s čimer si je Pakova plačala obisk dveh mednarodnih prireditelj. Leta 2002 je prejela tudi 834,58 evra (200.000

V tej hiši je razkošno stanovanje družine Školč – Pak.

tolarjev) za obisk mednarodne prireditve, pogodbo pa je v imenu ministrice podpisal takratni državni sekretar Vojko Stopar.

Tako in drugače Vendar to ni vse, kar je Pakova prejela, odkar je partnerica Jožefa Školča. Po naših podatkih je v letu 2000 prejela tudi 8.797,82 evra (2.108.308,64 tolarjev) davkoplačevalskega denarja za materialne stroške, znesek pa naj bi bilo na račun podjetja Glesia, katere lastnica je Pakova, nakazalo ministrstvo za znanost in tehnologijo. Dodajmo, da so državni oblastniki v preteklosti denar pogosto nakazovali kar na ime Pakove, fizične osebe torej, včasih pa na račun njenega podjetja Glesia. Omenjenih 152.198 tolarjev za potne stroške je na primer leta 2000 prejela na svoje ime (pogodbo je podpisala Majda Širca).

Denar tudi iz MOL Poleg tega je prejela denar še iz mestne občine Ljubljana (MOL). Ko smo o tem vprašali zdajšnjo službo za stike z javnostjo pri mestni občini, nam je Gregor Kos odgovoril, da je mestna občina septembra 2006 pri podjetju Glesia, d. o. o., kupila darilne vrečke v vrednosti 67.200,00 SIT. „Ponudbo je posredovala ga. Tanja Pak.“ Ko smo ga prosili za podatke za pretekla leta in o tem, koliko denarja je bilo Pakovi neposredno ali njemu podjetju nakazano v preteklih letih iz mestnega proračuna ali proračuna mestnih porabnikov denarja, nam je sicer obljubil, da nam bo podatke priskrbel, nato

pa se je zavil v molk. Po podatkih, ki smo jih izbrskali iz arhivskega gradiva, je Vika Potočnik iz mestnega proračuna sofinancirala prodajno razstavo Pakove na Ljubljanskem gradu, znesek pa ostaja skrivnost. Po nekaterih podatkih naj bi bila Potočnikova odobrila 300 tisoč tolarjev, po drugih bistveno več. Poleg tega naj bi bila Pakova pod posebnimi pogoji prišla tudi do ateljeja in skladišča pod razkošnim Školčevim stanovanjem v Prečni ulici v središču Ljubljane, prostori pa naj bi bili v lasti MOL.

Tudi pri protokolu Pakova je bila poleg tega, da je razstavljalna na Ljubljanskem gradu in v Ribnici, pogosta gostja tudi v galeriji avle NLB, ki je bila takrat znana po tem, da je razstavljenе izdelke tudi odkupovala. V medijih so poleti 2004 na primer napisali, da je od mlajših avtorjev predstavljena le Tanja Pak, medtem ko je precej zanimivih in kakovostnih mlajših avtorjev, ki na takšne razstave niso nikoli povabljeni. V letih, ko je bila LDS na oblasti, je na primer svoje izdelke razstavljal tudi v Zagorju, kjer je župan Matjaž Švagan (LDS). Poleg tega je Školč dosegel, da so nekatere njene izdelke uvrstili na seznam državnih daril (prek protokola). Izdelki so še vedno na seznamu, protokol vlade RS pa je podjetju Glesia v letu 2006 plačal 522.960 tolarjev za opravljene storitve, 329.840 tolarjev za storitve v decembru 2006 pa je zapadlo v plačilo leta 2007. Iz vladnega urada za informiranje so nam sporočili, da se sodelova-

Atelje Tanje Pak v prostorih, ki so v lasti mestne občine Ljubljana

nje med družbo Glesia in protokolom RS v letu 2006 nanaša na nakup protokolarnih daril v skupni vrednosti 3.558,67 evra.

Tako je lahko Izdelke Pakove še danes odkupuje Školčev prijatelj Janez Škrabec, direktor ribniškega Rika in poročna priča Pakove. Pakovi so se torej odprla vsa vrata, takoj ko se je tesneje spoprijateljila z Jožefom Školčem. Dodajmo, da je v državi zelo veliko umetnikov oziroma ustvarjalcev, vendar so jim bila vrata v vseh letih vladavine LDS zaprta. Pakova pa je lepo živela na račun države in dav-

koplačevalcev, ki so ji omogočili tudi razna izpopolnjevanja v tujini, o čemer nekateri umetniki lahko le sanjajo.

Kdo je Školč? Jožef Školč, avgusta bo dopolnil 47 let, je danes poslanec LDS, v svoji politični karieri pa je zasedal več pomembnih funkcij. Bil je predsednik Zveze socialistične mladine Slovenije (ZSMS), ki se je pozneje preimenovala v ZSMS – Liberalna stranka, na 14. kongresu stranke 10. novembra 1990 pa v LDS (Liberalno demokratično stranko). Kot predsednika stranke ga je leta 1992 nasledil Janez ▶

Poslansko vprašanje

V obdobju 1995–2002, ko je bil Jože Tanko župan občine Ribnica, je bilo v Miklovi hiši, ribniškem hramu kulture, vsako leto več prireditev, ki jih je sofinanciralo tudi ministrstvo za kulturo. Poslanec Jože Tanko je zato na Vaska Simonitija, zdajšnjega ministra za kulturo, naslovil vprašanje, ali je ministrstvo tedaj sofinanciralo tudi projekte Tanje Pak, ki je imela takrat vsaj dve razstavi. Če jih je sofinanciralo, ga je zanimalo, kdo je bil podpisnik pogodb in ali so iz tega obdobja še kakšna druga sofinanciranja Tanje Pak. Ministrstvo mu je odgovorilo, da je Pakova v tem obdobju za sedem projektov prejela 17.654,36 evra (4.230.690 tolarjev) davkoplačevalskega denarja. Po naših podatkih pa naj bi bila Pakova na račun svojega podjetja v letu 2000 prejela še 8.797,82 evra (2.108.308,64 tolarjev) davkoplačevalskega denarja za materialne stroške, znesek pa naj bi na račun družbe Glesia nakazalo ministrstvo za znanost in tehnologijo. Skupaj je torej v treh letih prejela 26.452,18 evra (6.339.000,42 tolarjev) davkoplačevalskega denarja.

Jože Tanko

► Drnovšek. Školč je bil v mandatnem obdobju od septembra 1994 do volitev leta 1996 predsednik državnega zbora Republike Slovenije. Milan Kučan naj bi si bil prav posebej prizadeval, da je po odstopu Hermana Rigelnika to mesto zasedel Školč, ki so ga sicer povezovali tako s Kučanom kot Stanetom Dolancem, ki naj bi ga bil Školč skupaj s Tonetom Anderličem, Janezom Kopačem ter s še nekaterimi poslanci in politiki pogosto obiskoval.

Osamosvojitveni madeži Kakor se danes sliši neverjetno, smo še leta 1996 lahko brali, da Školč „računa na najvišja (politična) mesta v državi“, predviden naj bi bil celo za morebitnega Kučanovega naslednika. V tako imenovani komunistični hierarhiji so ga uvrščali ob bok Janeza Kocijančiča in Janeza Drnovška, podrejeni naj bi mu bili med drugim Anderlič, Potočnikova in Danica Simšič. Nasploh naj bi ga zanimala ideologija, položaj in

Dobra donatorica v breme meščanov je bila tudi Vika Potočnik.

osebne koristi. Označevali pa so ga „kot preračunljivega človeka z debelo kožo, ki najtesneje sodeluje z Milanom Kučanom“. Zelo kritični so bili do Školčevega ravnanja v času slovenskega osamosvajanja. V tem času naj bi se bil po prepričanju poznavalcev razmer „pokazal kot strahopetec

in zagovornik bivanja v Jugoslaviji“, očitali so mu tudi, da nima organizacijskih sposobnosti in je neoperativen.

Večno med prvimi Ko danes gledamo te zapise, lahko vidimo, da marsikaj od tega drži. Nekateri so se Školču sčasoma odrekli, na kar je vplival tudi razvoj demokracije v državi. Stvari so se pač obrnile nekoliko stran od začrtanih smeri komunističnih voditeljev. Od 27. februarja 1997 do 7. junija 2000, ko je »padla« Drnovškova vlada, je bil Školč minister za kulturo. Od jeseni leta 2000 je spet poslanec. Sam je v svoji „osebni izkaznici“ zapisal, „da je bil na vseh dosedanjih volitvah izvoljen za poslanca“, ni pa dodal, da je bilo tako zaradi proporcionalnega volilnega sistema, ko so se glasovi volivcev prelivali k prvim na volilni listi.

Začetek konca Po zadnjih državnoborskih volitvah leta 2004 se je potegoval za podpredsedni-

ka državnega zbora, ki je pripadlo največji opozicijski stranki LDS, vendar je na tajnem glasovanju znotraj poslanske skupine prejel le sedem glasov, njegov protikandidat Marko Pavliha pa 16. V LDS so torej Školču dali košarico, in to ne prvič. Že januarja 2003 je na kongresu LDS v Celju doživel poraz kot podpredsedniški kandidat stranke, namesto njega pa so bili izvoljeni Slavko Gaber, Anton Anderlič in Majda Širca, ki se je na to mesto povzpela na račun t. i. ženske kvote. Takrat so novinarji poročali, da je bil Školč zelo užaljen, še bolj pa seveda potem, ko ga je po zadnjih državnoborskih volitvah leta 2004 v tekmi za podpredsednika DZ premagal še Pavliha. V mandatu, ki še traja, je torej ostal brez pomembnejšega mesta v delovnih telesih državnega zbora, kar pa ne pomeni le manjšega poslanskega vpliva, ampak tudi samo osnovno poslansko plačo. Konec leta 2004 so mediji poročali, naj bi Školč na prihajajočem kongresu LDS kandidiral celo za predsednika stranke. Mediji so še poročali, da se je že na seji sveta LDS pred kongresom dalo slutiti, da Školč ne bo kandidiral proti Tonetu Ropu. Slednji naj bi mu bil namreč grozil z objavo nekaterih „umazanih podrobnosti“ iz umetniške kariere njegove žene Tanje Pak, čeprav sta tako Rop kot Školč takšna namigovanja pozneje zanikala. Školč naj bi bil svoj odstop od kandidature pojasnjeval s tem, da Rop ni dopustil kadrovske alternative.

Aktiven pri prodaji Školč je po letu 2004, po poroki s Tanjo Pak (nekateri so jo označevali kot politično poroko leta), „precej časa in vpliva porabil za promocijo in komercialni plasma domnevno umetniško napihljenih steklenih izdelkov Pakove vključno z organizacijo njenih razstav“. To ni ostalo skrito očem javnosti, saj je imela Pakova stalno prodajno razstavo na Ljubljanskem gradu, pri čemer naj bi ji bila pomagala županja Ljubljane Vika Potočnik, dobra Školčeva prijateljica. Novinarji so poro-

Izplačila iz proračunskih virov v obdobju 1998 do 2002:

- leto 1998 v višini 500.000 SIT (razstava Šepetanja) po pogodbi 3511-98-031807 iz postavke 7104, javni razpis – podpisnik pogodbe: minister Jožef Školč;
- leto 1998 v višini 1.735.413 SIT (Projekt Tanje Pak – Šepetanja preko JZ Miklova hiša) po pogodbi 3511-98-030042 iz postavke 7104, javni razpis – podpisnik pogodbe: minister Jožef Školč;
- leto 1999 v višini 800.000 SIT (prek JZ Miklova hiša, Razstava steklenih konstrukcij) po pogodbi 3511-99-030081 iz postavke 7104, javni razpis – podpisnik pogodbe: minister Jožef Školč;
- leto 2000 višini 152.198 SIT (kritje potnih stroškov) po pogodbi 3511-00-030701 iz postavke 7114, javni razpis – podpisnica pogodbe: sekretarka Majda Širca;
- leto 2001 v višini 340.000 SIT (29th Annual International Glass Invitation) po pogodbi 3511-01-100104 iz postavke 7115- nepredvidene akcije – podpisnik pogodbe: sekretar Ciril Baškovič;
- leto 2001 v višini 503.079 SIT (31st Annual Conference of Glass Art Society)) po pogodbi 3511-01-100104 iz postavke 7115- nepredvidene akcije – podpisnik pogodbe: sekretar Ciril Baškovič;
- leto 2002 v višini 200.000 SIT (udeležba na Glass Art Society Conference) po pogodbi 3511-02-030051 iz postavke 2472, javni razpis – podpisnik pogodbe: sekretar Vojko Stopar.

Dodatno v letu 2000:

- Glesia, 2,108.308,64 SIT – materialni stroški - plačano iz proračuna RS – podpisnik pogodbe ni znan.

Vir: Ministrstvo RS za kulturo in naši podatki

Rikov direktor Janez Škrabec, Školčev prijatelj, poročna priča Pakove in njen donator.

Poslovanje družbe Glesia, ki je v lasti Tanje Pak

Kategorije	2001	2002	2003	2004	2005
	36.019	152.840	164.730	162.703	176.863
Stalna sredstva	989	130.444	121.864	118.569	140.423
Opredmetena osnovna sredstva	989	130.444	121.864	118.569	140.194
Gibljiva sredstva	35.030	22.391	38.244	40.452	35.500
Zaloge	9.656	7.878	9.705	2.807	9.796
Poslovne terjatve	17.316	8.490	19.709	19.066	18.996
Obveznosti do virov sredstev	36.019	152.840	164.730	162.703	176.863
Kapital	13.879	33.309	37.995	41.595	46.941
Finančne in poslovne obveznosti	22.140	118.614	124.378	119.499	129.133
Čisti prihodki od prodaje	74.757	105.496	105.555	88.654	57.066
Poslovni odhodki	85.359	87.674	93.279	81.839	69.551
Poslovni izid iz poslovanja (EBIT)	5.630	19.926	12.275	6.815	(12.486)
Čisti poslovni izid iz rednega delovanja	4.065	20.240	3.701	(2.365)	(14.610)
Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	2.983	20.320	5.661	4.098	(3.443)

Podatki so v tisočih tolarjev.

čali, da je njeno razstavo obiskalo „neznatno število obiskovalcev“, kljub temu pa jo je ves čas financirala mestna občina Ljubljana. Ob tem dodajmo, da je Školču v zadnjem desetletju uspelo s poslansko in nekaj več kot triletno ministrsko plačo kupiti in razkošno opremiti stanovanje v ožjem središču Ljubljane, v Prečni ulici. Poleg počitniške hiše v Trenti je to njegovo v javnosti znano premoženje.

Kdo bo močnejši Školčeva dolgoletna spremljevalka in partnerica je bila Marijana Kandutti, ki jo bolj poznamo kot tesno sodelavko Anton Ropa v času, ko je bil predsednik vlade. Školč se je

razšel s Kanduttijevo, ki je nato postala tesna Ropova sodelavka in domnevna prijateljica, kar naj bi bilo posredno vplivalo na Školčev počasni politični zaton. To pa seveda ne pomeni, da je opustil svoje politične ambicije. Kmalu je našel novo partnerico, in sicer 11 let mlajšo Tanjo Pak (rojeno leta 1971) iz Rogoške Slatine. Iz zveze se je leta 2000 rodil sin Luka, s Pakovo pa sta se poleti 2004 poročila v Trenti blizu Breginja, kjer je Školč doma. Na poroki s približno 100 svati je bilo precej znanih imen, med njimi Majda Širca, poslanka LDS (pretekli teden je izstopila iz stranke) in nekdanja državna sekretarka na ministrstvu za

kulturo, ter poslanec Tone Anderlič, takratni vodja poslanske skupine LDS v državnem zboru. Med kulturniki naj bi bila največ pozornosti zbuvala Jakov Brdar in Mirsad Begič, navzoči pa so bili še Ignacije Šunjić, nekdanji direktor Lutkovnega gledališča Ljubljana (oče Ajše Šunjić, solastnice ene izmed komercialnih televizij), Janez Pipan, ravnatelj ljubljanske Drame, s Petro Škofic, takratno tiskovno predstavnik ministristva za kulturo in dolgoletno Školčevo sodelavko. „Barve Vala 202 je zastopala odgovorna urednica Darja Groznik,“ so zapisali v nekaterih občilih. Groznikova je znana kot Školčeva dolgoletna prijateljica še iz časa študija. Na poroki je bil tudi odvetnik Miro Senica, Školčev prijatelj. Za Školča, poslovneža in velikega kulturnega donatorja Janeza Škrabca ter Mira Senico so novinarji v preteklih letih pisali, da skupaj zahajajo v elitne ljubljanske restavracije. Poroke se je udeležil tudi Miha Kozinc, predsednik Odvetniške zbornice Slovenije in nekdanji minister za pravosodje iz vrst LDS, za katerega smo lahko prebrali, da se je v Trento podal čez Vršič na mo-

torju znamke BMW, z njim pa se je peljala Alenka Žavbi, nekdanja fotoreporterka Dela in (še danes) desna roka Aleksandra Lucuja. Zato se ne čudimo, da je Nedelo, za katerega sta Lucu in Žavbijeva takrat delala, precej poročalo o dogajanju na poroki, avtorica zapisov pa naj bi bila „naša posebna poročevalka“. Ob tem je pomembno tudi to, da je bil poročna priča Tanje Pak Janez Škrabec, generalni direktor skupine Riko, in predsednik prireditvenega odbora BIO 20 (20. bienale industrijskega oblikovanja in bienala, ki bo potekal drugo leto pod naslovom BIO 21). Škrabec je za svojo varovanko (in nato ženo prijatelja) med drugim v zadnjih letih poskrbel tako, da Rikovim poslovnim partnerjem v Rusiji podarja steklenico ruske vodke, v kateri plavajo zlati listki, in dva kozarčka, vse skupaj pa je – kot je dejal Škrabec v nekem pogovoru – izdelano po zamisli Tanje Pak.

Podjetje Glesia Glesia, podjetje Tanje Pak za oblikovanje stekla, deluje na naslovu Prečna ulica 6 v Ljubljani. Pakova je v preteklosti Školču naklonjenim novinarjem dejala, da pogosto dela kar v stanovanju, saj se zelo veliko posveča svojem sinu. Podjetje je ustanovila 9. junija 1997 in nato vsa leta močno povečevala prihodke. Leta 2002 in 2003 je na primer dosegla dobrih 105 milijonov tolarjev čistih prihodkov od prodaje in visok čisti dobiček. V letu 2002 ga je bilo v višini 20 milijonov tolarjev. Ob tem je zanimivo, da so se prihodki podjetja po zadnjih državnozborskih volitvah drastično znižali, saj je leta 2005 že zašla v izgubo v višini slabih 15 milijonov tolarjev, prihodke pa je dobesedno prepolovila (bilo jih je le v višini 57 milijonov tolarjev). Podjetje je tudi čedalje bolj zadolženo. Dokaz več torej, da je lahko poslovati, če je mož član vladajoče ekipe in imaš kopico prijateljev, ki lahko črpajo proračunski denar. Ko pa tega ni več, se stvari seveda obrnejo. ■

Školčeva žena Tanja Pak s svojimi izdelki, ki jih močno financira država

Radio Krka
106.6 MHz

Makedonska prestolnica Skopje.

Z našo pomočjo na poti v EU

Denis Vengust, foto: arhiv Demokracije, Tina Kosec/BOBO

Predsednik vlade Janez Janša je na dvodnevem uradnem obisku v Makedoniji izrazil podporo politiki širitve Evropske unije in Nata na Zahodni Balkan ter obljubil tudi nadaljnjo pomoč Slovenije.

Republika Makedonija je država na jugovzhodu Evrope, ki meji na Bolgarijo, Albanijo, Srbijo in Grčijo. Demografska struktura Makedonije se iz leta v leto spreminja. Število prebivalcev se zaradi izseljevanja v druge države manjša.

Močno razdeljena država Leta 2003 je bila sestava prebivalstva v Makedoniji naslednja: 64,2 odstotka prebivalcev je bilo Makedoncev, 25,2 odstotka Albancev, 3,9 odstotka Turkov, 2,7 odstotka Romov, 1,7 odstotka Srbov in 0,8 odstotka Bošnjakov ter drugih. Poglavito žarišče notranjih sporov in napetosti v obdobju po neodvisnosti države predstavljajo zahteve albanske manjšine po enakih pravicah, kot jih ima makedonsko prebivalstvo. Spori med Makedonci in Albanci so privedli do skoraj enoletnih vojaških spopadov, ki so se po posredovanju mednarodne skupnosti, s podpisom ohridskega mirovnega sporazuma in sprejetjem ustavnih dopolnil, ki zagotavljajo albanskemu prebivalstvu več

pravic, za zdaj umirili. Republika Makedonija je suverena, samostojna, demokratična in socialna država. Državna oblast se deli na tri veje: zakonodajno, izvršilno in sodno. Zakonodajna oblast je v rokah parlamenta oziroma »soobranja«, izvršna oblast pa v rokah vlade. Sodno oblast izvajajo sodišča, velik pomen ima predvsem vrhovno, ki pomeni tudi zadnjo pravosodno instanco. Makedonija je neodvisnost razglasila 8. septembra leta 1991, njen začasni mednarodno priznani naziv pa je zaradi spora z Grčijo še vedno Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija. Meri 25.713 kvadratnih kilometrov in ima dobra dva milijona prebivalcev. Po BDP na prebivalca, ki znaša okoli 2.800 dolarjev, se uvršča daleč za Slovenijo in Hrvaško, vendar pred Bosno in Hercegovino, Srbijo ter Črno goro. Makedonsko gospodarstvo je bilo pred začetkom spopadov med Makedonci in Albanci v letu 2001

v vzponu. Rast BDP je bila visoka, vrednost nacionalne valute trdna, gospodarske reforme in privatizacija v razmahu, naraščati pa so začele tudi tuje neposredne naložbe. Ugodna gibanja pa so bila zaradi notranjepolitične krize hitro pretrgana. Gospodarstvo sedaj okreva, največje težave pa predstavljajo visoka brezposelnost, visok primanjkljaj na tekočem računu plačilne bilance in ozka izvozna struktura.

Makedonija je bila ob osamosvojitvi ena najmanj razvitih republik nekdanje Jugoslavije, na nizki tehnološki stopnji in predvsem močno integrirana v gospodarske strukture sedanje Srbije. Brez stalne in močne tuje finančne, vojaške in politične navzočnosti bi bila lahko politična in gospodarska stabilnost Makedonije resno ogrožena. Kar se tiče političnega prizorišča v Makedoniji, lahko izpostavimo zadnje parlamentarne volitve, ki so potekale 5. julija, na njih pa je prepričljivo zmagala opozicijska VMRO-DPMNE pod vodstvom Nikole Gruevskega, ki je zdaj makedonski premier. V 120-članskem parlamentu ima VMRO-DPMNE 44 poslancev, nekdanja vladajoča SDSM 32, albanska DUI, ki je bila v koaliciji tudi v prejšnji vladi, 18, druga radikalnejša albanska stranka DPA pa 11. Druge manjše stranke so si razdelile preostalih 15 sedežev v parlamentu. Od aprila 2004 dalje je predsednik države Branko Crvenkovski.

Makedonski predsednik
Branko Crvenkovski

Prestolnica Makedonije Glavno mesto Makedonije je Skopje.

Makedonija je teritorialno razdeljena na 84 občin in glavno mesto Skoplje, ki je tako politični, ekonomski in kulturni center Makedonije. Mesto je bilo omenjeno že v času Rimskega imperija, in sicer pod imenom Skupi. Pogled v zgodovino tega slikovitega mesta razkriva, da se je po drugi svetovni vojni bliskovito razvijalo, toda razvoj se je kmalu – leta 1963 – ustavil zaradi uničujočega potresa, ki je za seboj pustil nešteto ruševin in predvsem uničil mnoge znamenitosti iz zgodovine Makedonije. Po tem strahotnem potresu se je začelo obnavljanje porušenega, pri čemer so sodelovali tudi arhitekti iz tujine, med njimi denimo Kenzo Tanga, japonski urbanistični strokovnjak. Danes je Skopje moderno mesto z vrsto kulturnih spomenikov. Ne smemo pozabiti, da je Skopje administrativno in politično središče Makedonije, industrije in trgovine. Danes šteje okrog 650.000 prebivalcev.

Obisk slovenskega premierja

Slovenski predsednik vlade Janez Janša je ob obisku v Makedoniji minuli teden državo glede na dosežene reforme označil za najresnejšo kandidatko v regiji za članstvo v EU in Natu. Obljubil je nadaljnjo podporo in pomoč Slovenije v tem procesu. Slovenski premier je tudi izpostavil, da Slovenija podpira Makedonijo na poti v EU in Nato ne samo zaradi skupne usode obeh držav v preteklosti, temveč tudi zato, ker gre pri vključevanju v obe povezavi za enega najpomembnejših procesov, ki lahko dolgoročno stabilizirajo regijo. Pri tem je poudaril, da želi s svojim obiskom opogumiti makedonsko vlado k nadaljnjim reformnim korakom in nadgradnji doseženega kot tudi k nadaljnjemu intenzivnemu političnemu dialogu z vsemi parlamentarnimi strankami, opozicijske stranke pa h konstruktivnemu sodelovanju v teh prizadevanjih.

Vsekakor bo podpora Slovenije prišla Makedoniji zelo prav. Podpredsednica makedonske vlade, pristojna za evropske integracije, Gabriela Konevska Trajkovska je ob obisku poudarila: »Vsi naši upi so osredinjeni na slovensko predsedovanje EU v prvi polovici leta

2008.« Tudi makedonski premier Nikola Gruevski je na skupni tiskovni konferenci izpostavil Slovenijo kot največjo podpornico Skopja na poti v evroatlantske povezave in se ji za to zahvalil. Poudaril je, da bodo storili vse, kar je v njihovi moči, da bodo z nadaljnjimi reformami »pomagali Sloveniji pri pomoči Makedoniji«.

Oba premierja sta izrazila podobnost pogledov na razmere v regiji, pri čemer sta po Janševih besedah glede predloga posebnega odposlanca Združenih Narodov za Kosovo Martija Ahtisaarija o prihodnjem statusu Kosova izrazila pričakovanje, »da se vsa odprta vprašanja čim prej rešijo, kar bo dolgoročno omogočilo tisto stabilnost, ki jo potrebujejo ljudje tukaj, da dosežejo večjo blaginjo«. Pogovor se je dotaknil tudi boja proti organiziranemu kriminalu in trgovine z ljudmi. V letu 2008 si Makedonija želi doseči tudi popolno liberalizacijo vizumskega režima z EU, za kar naj bi tehnično podlago vzpostavili letos.

Slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel in minister za gospodarstvo Andrej Vizjak sta v navzočnosti premierjev s pristojnimi makedonskimi ministri podpisala sporazume o sodelovanju držav v zdravstvu in medicini, o zaposlovanju sezonskih delavcev, o meddržavnih posvojitvah in program sodelovanja na področju evropskih zadev v letu 2007. S slednjim bo Slovenija zagotavljala makedonski vladi strokovno pomoč pri usklajevanju nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU in pri njenem uresničevanju, pri tem pa bo sodeloval tudi slovenski Center za evropsko prihodnost. Slovenski premier je z makedonskim kolegom odprl tudi makedonsko-slovensko poslovno konferenco in obiskal Skopski sejem, ki se pod okriljem slovenskega podjetja Era razvija v enega najsodobnejših poslovnih, trgovinskih in zabavišnih centrov na območju.

V Makedoniji je bila na tridnevem obisku tudi skupna delegacija državnoborskega od-

bora za obrambo in delegacija v parlamentarni skupščini Nata, v kateri sta med drugimi Anton Anderlič in Branko Grims. Delegacija se je v Makedoniji mudila na povabilo tamkajšnjega parlamentarnega odbora za obrambo in se z njim tudi srečala, šla pa se je tudi s predsednikom parlamenta ter parlamentarnimi odbori za zunanjo politiko in evropske integracije, ministrom za obrambo, načelnikom generalštaba in namestnikom zunanjega ministra.

Naproti EU in Natu »Slovenija je prepričana, da države Zahodnega Balkana sodijo v skupno evropsko družino; evropska perspektiva je edina realna perspektiva za napredek držav regije,« je v pogovoru za makedonski Utrinski vesnik dejal premier Janez Janša.

Janša je tudi opozoril, da bo prvi preizkusni kamen za Makedonijo ocena evropske komisije o napredku te države, ki jo pričakujejo jeseni. Za napredek na makedonski poti v EU je ključnega pomena uresničevanje ohridskega sporazuma ter reform na področju gospodarstva, pravosodja, policije, boja proti korupciji in organiziranemu kriminalu. Po Janševih besedah mora biti vključevanje v evropske integracijske procese, če je le mogoče, projekt nacionalnega pomena. Predsednik vlade je podaril, da je Slovenija vseskozi odločno podpirala tudi makedonska prizadevanja za vstop v Nato, zato je vesela, da ji je bila zaupana vloga kontaktnega veleposlaništva Nata za Makedonijo.

Premier Janez Janša se je v Skopju srečal tudi s predstavniki slovenske skupnosti v tej državi. Med drugim je napovedal, da bo slovenska vlada letos ocenila razmere na področju podeljevanja državljanstev in uvedla spremembe, s katerimi bodo slovenskim rojakom v tujini olajšali pridobitev slovenskega državljanstva.

Drugi dan uradnega obiska se premier Janša srečal še z makedonskim predsednikom Brankom Crvenkovskim in s predsednikom sobranja Ljubišo Georgievskim. V pogovoru z njima je slovenski premier izrazil željo po še intenzivnejšem sodelovanju na gospodarskem področju med državama. **D**

Ministra Rupel in Vizjak sta podpisala več sporazumov.

Srečanje z makedonskim premierjem Nikolo Gruevskim

Jedrske zagate in alternative

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven

Še preden namerava Slovenija zgraditi drugi blok Jedrske elektrarne v Krškem, bo morala primerno poskrbeti za skladiščenje jedrskih odpadkov sedanje nuklearke. Vendar pa je čedalje več težav tudi z iskanjem primerne odlagališča.

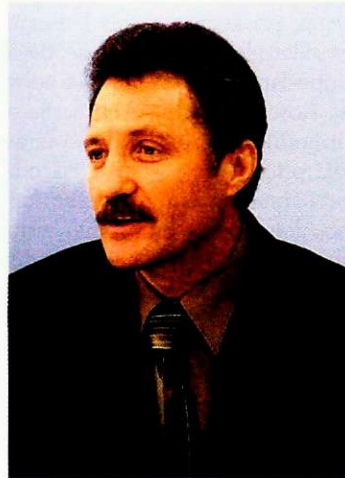
Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih do leta 2023 omenja graditev drugega bloka Jedrske elektrarne Krško le kot možnost. Vendar potrebe po električni energiji v Sloveniji že zdaj presegajo njeno proizvodnjo, zato uvozimo več kot 20 odstotkov te energije; primanjkuje nam okoli 500 megavatov pasovne električne energije, ob zdajšnjem naraščanju potreb pa naj bi se v manj kot desetih letih ta številka podvojila. Po trditvah ministra za gospodarstvo Andreja Vizjaka je tako raba jedrske energije praktično neizogibna. Tudi zato, ker imata glavna vira pasovne električne energije – JEK in Termoelektrarna Šoštanj – omejeno življenjsko dobo. Okvirna cena morebitnega drugega bloka JEK bi znašala najmanj dve milijardi evrov.

Drzne načrte o graditvi novih zmogljivosti nuklearke pa spre-

Romana Jordan Cizelj

mljajo tudi mnogi pomisleki; med drugim še nedoločena lokacija odlagališča nizko in srednje radioaktivnih odpadkov (NSRAO), hrvaška nezainteresiranost za ustanovitev sklada za razgradnjo JEK in strah prebivalcev v okolici sedanje nuklearke.

Branko Kelemina

Strah pred NSRAO Poznamo dve vrsti radioaktivnih odpadkov – visoko radioaktivne odpadke (VRAO), to je predvsem izrabljeno jedrsko gorivo, ter nizko in srednje radioaktivne odpadke (NSRAO), ki so nastali v času obratovanja elektrarne (izrablje-

na oprema, orodja itd.). VRAO naj bi se po sedanjih napovedih začeli odlagati šele po letu 2070. Ta čas pa je pomembno, da se v doglednem času – v roku petih let – zgradi odlagališče NSRAO. V nasprotnem primeru namreč grozi, da bo prostora za začasno skladiščenje zmanjkalo, elektrarno pa bodo zato ustavili. Za zdaj NSRAO hranijo v posebnem prostoru tik ob nuklearki v Krškem.

Sam projekt odlagališča je bil javnosti po prepričanju nekaterih predstavljen nekoliko nerodno. Občine, ki so bile sprva med kandidatkami za odlagališče, se mu kljub ekonomskim koristim območja, kjer bi bilo odlagališče, in kljub novim delovnim mestom druga za drugo odpovedujejo. Večina prebivalcev teh območij pač najprej pomisli za nevarnosti, povezane z radioaktivnimi snovmi, ne pa tudi na dejstvo, da gre pri skladiščenju NSRAO

za tako minimalno sevanje, da zdravstvenih težav zaposlenih in okoliških prebivalcev skoraj ne bi smelo povzročati.

Odlagališče je nujno Vendar težava ni le v dvomih ljudi o sprejemljivosti takšnega posega v njihovo okolje. Kot nam je dejal predsednik nadzornega odbora sklada za razgradnjo JEK Branko Kelemina, je bil tudi pristop k izbiri lokacije odlagališča napačen. Po njegovem mnenju je sedanji postopek preveč političen, saj se najprej z raziskavami išče primerna lokacija, šele nato pa bi se izvedel referendum o njeni sprejemljivosti za ljudi. »In če ljudje rečejo ne, potem smo na začetku,« meni Kelemina. Po njegovih besedah bi bilo najprej treba določiti višino odškodnine za sprejem odlagališča v neko okolje. Odškodnina bi morala biti taka, da bi bila privlačna in zanimiva. To je bilo storjeno pravilno, saj je bil interes lokalnih skupnosti, da sprejmejo odlagališče, razmeroma velik. »A v tej fazi bi moral investitor najprej z referendumom ugotoviti voljo ljudi, in to ne samo v treh izbranih občinah, temveč povsod, kjer bi bil izkazan interes. Tam, kjer bi bil referendum uspešen, bi se začele raziskave in na najprimernejši lokaciji bi lahko takoj začeli graditi,« je prepričan Branko Kelemina, član SDS.

Če želimo, da bo krška nuklearna obratovala še naprej, je tudi po mnenju Romane Jordan Cizelj, predsednice upravnega odbora sklada za njeno razgradnjo, odlagališče nujno. »Seveda je za razmišljanje o drugem bloku jedrske elektrarne čas, preden dokončamo odlagališče – te odločitve so namreč značilno dolgoročne. Mislim pa, da mora biti kljub vsemu primarna pozornost posvečena elektrarni, ki jo že imamo,« je dejala Jordan Cizljeva.

Izselitev iz Vrbine? V Sloveniji bo po besedah Branka Kelemine odlagališče najverjetneje zgrajeno v Krškem ali v Brežicah. Vendar pa so v obeh mestih za zdaj do tega precej zadržani. Tako so mi-

Za zdaj jedrske odpadke hranijo tik ob JEK.

Prebivalci Vrbine zahtevajo, da jih izselijo.

Potreba po energetski neodvisnosti prevladuje nad javno podporo in negativnimi učinki jedrske energije.

nuli mesec brežiški svetniki na seji občinskega sveta sklenili, da bodo od države zahtevali dodatne študije o vplivih na okolje in ljudi. Sicer pa so podprli predlog tamkajšnjega župana Ivana Molana, da se postopek za raziskave v krajevni skupnosti Šentlenart v Vrbini nadaljuje.

Prebivalci istoimenskega kraja v neposredni bližini elektrarne v Krškem pa so še nedavno zaradi nezadovoljstva z bivalnim okoljem oziroma zaradi razvrednotene lokacije na pristojne ustanove naslovili zahtevo po izselitvi prebivalcev iz vasi. V nasprotnem primeru krajanom Vrbine po besedah njihove predstavnice Ane Pajič ne preostane drugega kot državljanska nepokorščina. "Ne razmišljamo še o tem, kam bi

nas preselili, najbolje pa bi bilo, da vsakega obravnavajo posamično, da ovrednotijo njegovo nepremičnino in mu zagotovijo nadomestno lokacijo," je dejala Pajičeva in dodala, da so jim izselitev obljubljali že ob graditvi elektrarne pred 30 leti.

Po mnenju direktorja občinske uprave Krško Franca Glinška so njihove zahteve legitimne. "Za zdaj postopek pridobivanja lokacije za odlagališče odpadkov še poteka v okviru lokalnega partnerstva in komisija, ki povezuje različne odbore, bo morala na pobude krajanov najti odgovore," je dejal Glinšek. Zdaj občina zaradi razvrednotenja prostora ne dobiva kakšnih nadomestil. Ker pa je država leta 2004 z uredbo o območju omejene rabe

v kilometer in pol širokem pasu okrog JEK prepovedala graditev stanovanjskih objektov, ki morala država po mnenju Pajičeve poskrbeti tudi za nadomestna bivališča tamkajšnjih krajanov.

Občinski svetniki v Krškem morda tudi zato pred dobrim tednom dni niso podprli predlagane različice odlagališča nizko in srednje radioaktivnih odpadkov na območju omenjene vasi. Krški župan Franci Bogovič je ob tem pojasnil, da svetniki načeloma ne nasprotujejo predlogu študije variant za odlagališče NSRAO oziroma umeščanju objekta v prostor, vendar želijo uresničitev vzporednih zahtev krške občine – poleg ureditve problematike krajanov tudi rešitve na področju hrvaških jedrskih odpadkov, drugi blok nuklearke, graditev ceste Krško-Brežice in ureditev kanalizacijskega sistema v občini.

Evropa proti nuklearkam

"Kot ozaveščen prebivalec tega planeta bi raje videl, da se zaprejo vsi veliki porabniki električne energije in zniža standard vseh ljudi za ceno ohranitve okolja in varnosti," je dejal naš sogovornik Branko Kelemina. Vendar pa je realnost žal drugačna in energetska neodvisnost od drugih držav ob svetovni energetski krizi je po njegovem mnenju nujna. Naša sogovornica Romana Jordan Cizelj, ki se je vrsto let ukvarjala s preučevanjem vplivov jedrskih elektrarn na okolje, pa je dodala, da ima v zdajšnjih razmerah, ko smo po eni strani zelo vezani na uvoz energentov, kot sta plin in nafta, na drugi strani pa je veliko okoljskih problemov, jedrska energija veliko prednosti. In glede na te prednosti si ji pač po njenih besedah ne moremo odreči.

Ob tem pa je težko prezreti nedavno javnomnenjsko raziskavo bruseljskega Evrobarometra, ki je pokazala, da je le 27 odstotkov prebivalcev Evropske unije naklonjenih večanju rabe jedrske energije, medtem ko jih kar 39 odstotkov meni, da bi se ta proizvodnja morala zmanjšati. Potreba po energetski neodvisnosti tako danes prevladuje nad javno podporo in negativnimi učinki proizvodnje jedrske energije. ■

Kdo je kriv za afero

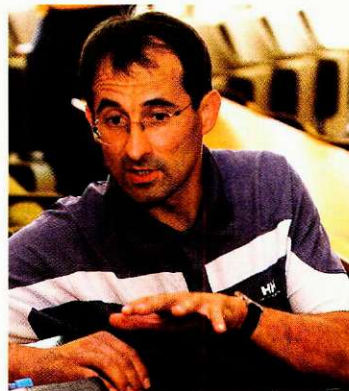
Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Žrtev je družba Puh, nekdanji minister Kopač se je s sodelavci, ki še danes delajo na ministrstvu, skril za polresnicami, v boj pa poslal sebi naklonjeno časopisno hišo.

O tem, da ministrstvo za okolje in prostor (MOP) v času, ko je bil minister Janez Kopač, Podjetju za urejanje hudournikov (PUH) ni želelo plačati opravljenih del v Posočju, natančneje v Logu pod Mangartom, smo prvi pisali v Demokraciji že pred več kot letom dni. Ko je družba PUH vložila tožbo za plačilo, se je Kopač začel z njimi pogajati. Podlaga za takratni članek je bilo poslansko vprašanje Pavla Gantarja, ki je 25. oktobra 2005 vlado spraševal, kako poteka pogajanja med MOP, ki ga je po volitvah prevzel Janez Podobnik, in družbo PUH zaradi poplačila opravljenih del pri mangartskem plazu. Podobnik je pogajanja nadaljeval, kar so v LDS dobro vedeli, saj jih je začel že Kopač, ki je bil njihov minister.

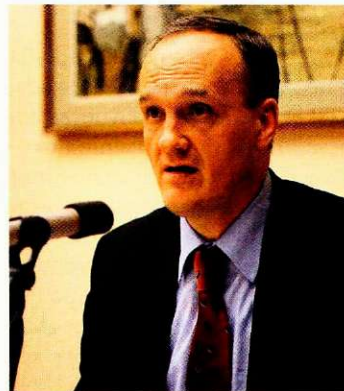
Odgovor vlade Vlada je besedilo odgovora pripravila 17. novembra 2005 in v njem zapisala: „Republiški štab Civilne zaščite

je ob sprožitvi plazu Stože v Logu pod Mangartom pozval PUH, d. d., kot pooblaščenega izvajalca k intervencijskim delom, ki so bila nujna za zmanjšanje ogroženosti zaradi hudourniškega delovanja. PUH je na podlagi Zakona o vodah in Odloka o določitvi erozijskih območij in posameznih hudournikov, na katerih zagotavlja delovna organizacija za urejanje hudournikov varstvo površin pred erozijo, hudourniki in pla-

Janez Kopač se je skril za drugimi.

zovi (objavljen v uradnem listu že leta 1970), v letu 2000 izvajal vodnogospodarsko javno službo na hudourniškem območju, na katerem se je sprožil plaz Stože. Intervencijska dela so obsegala ureditev odvodnjavanja na območju plazu in čiščenje struge Predelice. PUH je z deli na čiščenju struge nadaljeval tudi po tem, ko je aktivnosti v zvezi s plazom od obrambnega ministrstva prevzel MOP. Nekaj opravljenih del je

Janez Podobnik, minister za okolje

MOP PUH-u plačal, nekaj pa ne. Za neplačana opravljena dela je izvajalec vložil več tožbenih zahtevkov, ki so predmet sodnih postopkov in v zvezi s katerimi je Državno pravobranilstvo RS že večkrat posredovalo ministrstvu predlog za eventualno pripoznavo terjatev v postopku mediacije. Leta 2002 ustanovljena komisija MOP naj bi ugotovila dejanski obseg opravljenih del kot tudi upravičenost plačila za dela, ki jih je PUH izvršil pri opravljanju gospodarske javne službe in izdelavi projektov vzdrževalnih del na vodotokih v letu 2002, pa tega takrat ni storila. Zaradi ponovnega poziva Državnega pravobranilstva RS v letu 2005 za posredovanje stališča Agencije RS za okolje kot organa v sestavi ministrstva do eventualnega pristanka na mediacijo in eventualne pripoznave terjatev se je ponovno pristopilo k postopkom ugotovitve dejansko opravljenih del z namenom oblikovanja stališč do vseh tožbenih zahtevkov, katerih sodni postopki so v teku. V zvezi s tem je bila pridobljena vsa razpoložljiva dokumentacija, ki je bila pregledana s strani pooblaščenih nadzornih organov. Ugotovljeno je bilo, da je bilo ministrstvo seznanjeno s tem, da PUH nadaljuje z deli, in je ta dela tudi vseskozi spremljalo. Prav tako je bilo ugotovljeno, da so bila dela nujno potrebna za zagotavljanje varnosti ljudi in premoženja. Preverjen je bil obseg in stroški za dejansko izvršena dela. Dejstvo je, da so bila vsa dela izvršena in tudi ovrednotena. To je bilo ugotovljeno že v prvih pogajanjih leta 2002, ki so bila nerazumljivo prekinjena s strani države. Za letošnja pogajanja so izhodišče predstavljale izpogajane vrednosti iz leta 2002, res pa je, da je vrednost denarja narasla sorazmerno z obrestmi. Tu smo dosegli sporazum, ki te obresti zniža na sprejemljivo raven. Kolikor bi država sklenila dogovor v letu 2002, ne bi prišlo do takega porasta cene. Zato tudi nismo mogli dopustiti, da se še naprej odlaša s poravnavo, saj vsak dan zamude povzroči večjo škodo. V zvezi z navedbo, da obstaja sum glede dvojnega obračunavanja vzdrževalnih del, tako s strani MOP kot tudi ob-

Podjetje za urejanje hudournikov (PUH) deluje že 132 let, država je njegova 40-odstotna lastnica.

čin, Vlada RS odgovarja, da niti Vlada RS niti MOP ne razpolagata s temi podatki, kolikor pa bi bilo to izkazano, se bodo sprožili ustrezni postopki.“

Potem vse tiho je bilo Po tem vladnem odgovoru, ki je bil objavljen na spletnih straneh, prezrli pa so ga vsi, tudi novinarji, je vse utihnilo. Le na Demokraciji smo preverjali tako podatke z MOP kot v družbi PUH, bili smo tudi v Logu pod Mangartom. Ugotavljali smo, zakaj dela niso bila plačana takrat, ko so bila opravljena, in kaj je bil razlog za spor. O tem smo pripravili več daljših člankov. Na MOP so nam dokazovali, da je bilo tako, kot je zapisano v vladnem odgovoru, v družbi PUH so nam predložili vse dokaze, krajanji Loga pa so nam povedali svojo zgodbo. Izkazalo se je, da so bili na delu tudi kriminalisti in tožilci,

vendar ne zaradi ravnanja ministrstva ali družbe PUH, še manj Ložanov, temveč zaradi dejanj posameznikov, ki so vodili sanacijo po naravnih nesrečah v tem delu države, kjer je bilo vložena veliko truda posameznikov na eni strani, na drugi pa je bila več kot opazna želja nekaterih po čim boljšem zaslužku in izkoriščanju stiske krajanov. To so v preteklih letih raziskovali tudi kriminalisti. Ko smo še objavili, naj bi bil Janez Kopač spremenil svoj odnos do družbe PUH po tistem, ko njeno vodstvo ni želelo „oprati“ 100 milijonov tolarjev, vsaj trije posamezniki (Kopač, Tauzes, Beseničarjeva) pa naj bi bili v Posočju izredno nepriljubljeni (po nekaterih virih naj bi bilo storilo toliko škode, da je nihče za njimi ne bo mogel popraviti še nekaj let), je vse potihnilo.

Potem je udarilo Pred kratkim pa je udarilo. Novinar enega izmed dnevnikov, znan po svoji naklonjenosti nekdanji vladajoči ekipi, je začel objavljati delčke zgodbe s polresnicami. Kmalu se je izkazalo, da za tem stoji Janez Kopač, nekdanji minister LDS, ki je bil pravzaprav kriv, da opravljena

Nekaj poudarkov iz zadnjih dni:

- **Dr. Aleš Horvat, direktor družbe PUH:** »Poveljnik Civilne zaščite nas je pozval; dela smo začeli in nadaljevali in tudi ob prenosu obveznosti smo bili dolžni s temi deli nadaljevati. Dela, ki so bila interventna, so se nadaljevala. Ogrožena so bila življenja, ogrožen je bil most in drugo. Odstranili smo nujne plavine. Nihče ni teh del preklical in vlada Janeza Drnovška je v poročilu državnemu zboru julija 2001 napisala, da so bila ta dela izvedena, očiščena je bila struga do Korit, in je bila zato zagotovljena bistveno večja varnost Loga. Dela smo izvajali na podlagi pristojnosti iz uredbe in pogodbe, ki smo jo imeli za opravljanje javne službe na vodnem območju Soče.«
- **Minister Janez Podobnik:** »Takrat se je zgodila velika katastrofa. Podjetje, ki je imelo mandat, da je skrbelo za to območje, je takoj na pobudo štaba šlo in delalo. Noč in dan, ob sobotah in nedeljah. Dela so bila narejena. Ta dela so bila opravljena in zato je edino prav, da sem kot minister izrabil možnost, ki jo imam, in nadaljeval postopek poravnave, ki ga je začel moj predhodnik Janez Kopač, dela so bila interventna. Potem je prišlo do spora, strokovnega, konceptualnega. Ampak tudi če se z nekom spreš, plačaj, kar je naredil.«

Vir: iz oddaje Odmevi, 28. februarja 2007

dela niso bila plačana v celoti, na kar smo v Demokraciji s svojih člankih vseskozi opozarjali. Vmes je namreč ministrstvo doseglo zunajodno poravnavo z družbo PUH, pri tem pa ji je priznalo 71 odstotkov plačila dolga, k čemur je bilo treba prišteti še 20-odstotni davek na dodano vrednost (DDV) in le del zamudnih obresti. Pomembno pri tem je, da je družba PUH 20-odstotni DDV državi plačala v celoti, in sicer po tem, ko je izstavi-

la račun za opravljena dela. Ker gre za čas od leta 2000 do 2004, je seveda jasno, da je s plačilom DDV za račun, ki ni bil plačan, kreditirala državo. Po zakonu je namreč tako, da se DDV plača ob koncu obračunskega obdobja na podlagi izstavljenega računa, plačilo pa pri tem ni pomembno. To pomeni, da je bila v tem primeru oškodovana družba PUH in ne davkoplačevalci. Družba PUH je torej žrtev in ne zmagovalec te zgodbe. ■

Čutiti je željo po izboljšanju

Pogovor z dr. Alešem Horvatom, direktorjem družbe Puh (delno):

Po naših podatkih naj bi se bile težave z MOP začele, potem ko družba PUH, d. d., pred leti ni privolila v to, da bi »oprala« približno 100 milijonov tolarjev. Po naših podatkih naj bi bilo takratno vodstvo ministrstva želelo, da bi PUH toliko denarja nakazal po fiktivni fakturi nekemu drugemu podjetju, ki je danes v stečajju. Ker tega niste bili pripravljeni narediti, naj bi bil to razlog, da je ministrstvo začelo »nagajati« družbi PUH, dela oddajati drugim nekvalificiranim družbam in podobno. Zanima me vaš komentar in predvsem, ali so naše informacije točne?

Direktnih informacij nimam. Vaše informacije pa utegnejo dati odgovor na vprašanje, zakaj se je odnos ministrstva do družbe PUH nenadoma brez povoda tako drastično spremenil.

Kako ocenjujete delo zdajšnje ekipe ministrstva, navsezadnje je minister »podedoval« Radovana Tavzesa, na katerega med domačini v Zgornjem Posočju letijo velike kritike. Kakšne so vaše izkušnje z MOP in Tavzesom osebno?

Pri sedanjem vrhu ministrstva je resnično čutiti željo, da se na področju varstva pred erozijo in hudourniki kot tudi na celotnem vodnogospodarskem področju stanje izboljša in se popravijo na-

pake iz preteklosti. Sodelovanje z vrhom ministrstva je zelo dobro. Žal pa so na pomembnih mestih ostali ljudje, ki so v preteklem desetletju vodili politiko, katere posledica je bilo razpadanje sistema. Sprememb, ki jih želi vrh ministrstva, verjetno ne morejo narediti ljudje, ki so deset let s svojimi odločitvami dobro delujoč sistem gospodarjenja z vodami demontirali v prafaktorje in ga pripeljali v stanje, ko so škode ob neurjih dejansko bistveno večje, kot bi lahko bile, če bi hudournike in vodotoke ustrezno urejali in vzdrževali. Prav isti ljudje so tudi demontirali sistem sanacije posledic naravnih nesreč. Varnost in kvaliteta življenja ljudi na potencialno ogroženih območjih jim je bila španska vas, do domačinov pa so pogosto nastopali žaljivo in arogantno. Mag. Radovan Tavzes je tu odigral odločilno vlogo, dobro asistentko pa je našel v Sonji Beseničar.

Vir: Pogovor z dr. Alešem Horvatom, objavljen v Demokraciji pred več kot letom dni

Čedalje bliže mediteranski univerzi

Mitja Volčanšek, foto: Bor Slana

Z dr. Dušanom Lesjakom, državnim sekretarjem na ministrstvu za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, ki predseduje delovni skupini, smo se pogovarjali o velikopoteznem slovenskem načrtu za ustanovitev mediteranske univerze v Piranu.

Že nekaj mesecev se v javnosti govori o pobudi za ustanovitev mediteranske univerze, ki jo je tudi slovenska vlada vzela za svojo. Na kakšni stopnji ste s pobudo?

Jeseni je vlada imenovala delovno skupino, da preuči pobudo Marka Pavlihe, podpredsednika državnega zbora, za oblikovanje sredozemske univerze. Delovno skupino vodim jaz, njen podpredsednik je Pavliha, v njej so tudi predstavniki ministrstva, visokošolskih institucij in predstavniki ministrstva za zunanje zadeve. V jesenskem obdobju smo se posvetili tej pobudi in ugotovili, da obstajajo možnosti, da se takšna univerza oblikuje s pomočjo meddržavne pogodbe. Ena takšnih institucij je na Malti, tak je Evropski univerzitetni inštitut v Firencah.

Po njunem zgledu je bilo pripravljeno gradivo, ki ga je obravnavala in sprejela vlada. Sklenila je, naj naša delovna skupina nadaljuje z aktivnostmi promocije in lobiranja za to pobudo. Zaradi tega bo sredi marca na srečanju evro-sredozemske parlamentarne skupščine naša pobuda tudi uradno predstavljena.

Pri ustanovitvi univerze bi šlo torej za skupen finančni vložek?

Najprej je treba doreči vsebinski del, katere študijske programe bi v okviru sredozemske univerze ponujali. Ponudbo bi narekovalo tudi to, kdo vse bi bil zainteresiran za sodelovanje, kar bi pomenilo tudi ustrezno opredeljevanje virov financiranja. Pričakovati je, da bi morali, če si prizadevamo za sedež te univerze v Sloveniji, določene vire zagotoviti sami. Mišljeno je, da bi znatni vir predstavljale šolnine. Pričakujemo pa lahko, da bi tudi

Državni sekretar Dušan Lesjak

z možnostjo javno-zasebnega partnerstva zagotovili vire. Po mnenju poznavalcev in Pavlihe osebno bi se dalo pridobiti tudi sredstva EU.

Verjetno bi šlo večinoma za podiplomske študente?

Pobudnik je predlagal, da bi šlo na začetku v večji meri za podiplomske programe, v nadaljevanju pa bi bili lahko glede na interes tudi dodiplomski.

Kaj pa podpora lokalne skupnosti, torej piranske občine?

Obiskali smo župana občine Piran g. Gantarja, ki je ponudil Avditorij kot primerno lokacijo in s tem izkazal interes, da bi bil sedež univerze v Portorožu ozi-

večje razumevanje in strpnost med obema kulturama.

Šlo bo očitno za mednarodni projekt. V kolikšni meri bodo slovenske univerze in strokovnjaki vključeni vanj?

Kot sem omenil, bo sredi marca v Tunisu potekala evro-sredozemska parlamentarna skupščina, na kateri bo predstavljena ta pobuda. Pričakujemo in želimo si, da bi naletela na ugoden odmev in da bi se ji pridružile tudi druge države članice sredozemskega območja, tako članice EU kot tudi države na južni strani Sredozemlja. Tudi od tega bo odvisno, kakšna bo vsebina programov. Ko bomo videli odziv, bomo poskušali pritegniti k sodelovanju tudi naše visokošolske institucije, če bi bile pripravljene v okviru sredozemske univerze ponuditi svoje študijske programe, ki bi ustrezali geografskemu in kulturnemu okolju in namenu vzpostavljanja večjega dialoga in poznavanja kultur Zahoda in Vzhoda.

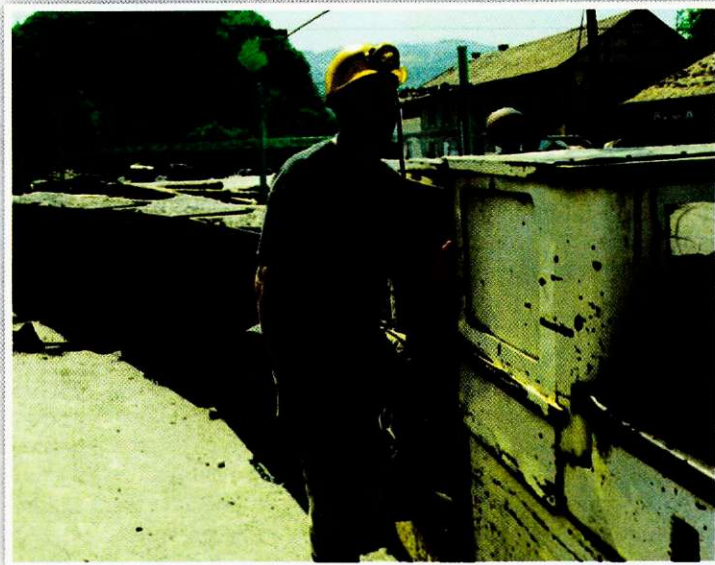
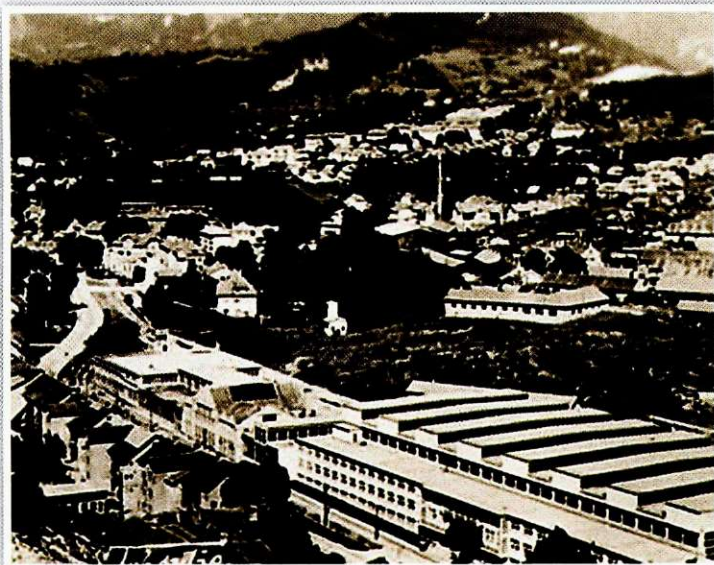
Bi Slovenija s predsedovanjem EU leta 2008 utegnila pospešiti te postopke in kdaj, mislite, bi lahko začeli udeleževati mediteransko univerzo?

Prvi mejnik bo marčevsko srečanje v Tunisu, v naslednjih dneh pa bomo v Slovenijo povabili tudi generalnega direktorja UNIMED prof. Franca Rizzia. Izoblikovala se je namreč pobuda, da bi se univerze sredozemskega območja med seboj povezale in ponudile študijske programe. Bomo videli, kakšne so možnosti sinergije med obema pobudama. Tudi jesensko ministrsko srečanje bo imelo svojo vlogo in z malce optimizma bi lahko pričakovali začetek življenja te univerze jeseni 2008. Seveda bi slovensko predsedovanje znalo imeti pri tem pozitiven vpliv. ■

roma v občini Piran. Treba pa je še doreči, pod kakšnimi pogoji bi bili ti prostori na voljo sredozemski univerzi.

Z barcelonskim procesom se poskušajo v delovanje EU pritegniti tudi države Magreba oziroma severne Afrike. Po drugi strani vemo, da smo soočeni z grožnjo spopada civilizacij. Koliko bi lahko takšna univerza pripomogla k presežanju medsebojnih razlik?

Ena izmed dimenzij razlike za sredozemsko univerzo je tudi ustvarjanje prostora za širjenje dialoga med zahodno in islamsko kulturo, kjer bi se ustvarile razmere za spoznavanje kulturnih značilnosti in razlik prvih in drugih. To naj bi kasneje omogočalo vzpostavljanje dialoga ter

Rudniki so se pred leti počasi začeli zapirati ...

Še pomnite, tovariši!

Igor Gošte, foto: Gregor Pohleven

Mnogi, ki so bili pred leti v Zasavju, v predelu, skritem med hribi, so v svojem spominu ohranili povsem drugačno podobo od današnje. Obisk teh krajev z ozkimi dolinami je danes drugačen kot pred več desetletji.

Tega ne moremo zanikati. Pa vendarle ... Zasavje je v preteklosti veljalo za zelo onesnaženo rudarsko industrijsko središče Slovenije, ki so ga mnogi, če se je le dalo, na daleč zaobšli. Rudniki so se pred leti počasi začeli zapirati, pretežno težka strojna industrija, ki je bila precej povezana z rudniki, je začela umirati na obroke. Zasavci, prej večinoma zaposleni v rudnikih ali v težki industriji, so ostali brez dela. Res je tudi, da so jo mnogo bolje odnesli rudarji, ki jim je država radodarno ponudila odhod v pokoj, tako da so se nekateri upokojili že tam okrog štiridesetega leta starosti. Zaposleni v industriji ali v manjših podjetjih, ki so bila vezana na delovanje rudnikov, mnogokrat niso imeli te sreče. Počasi se je začela spreminjati tudi podoba krajev, kjer so bili nekoč rudniki. V Kisovcu na primer je danes zelo malo sledi o dolgoletnem rudarjenju. Le rudarski izvozni jašek, kjer je manjši rudarski muzej, spominja na takratne čase. Tudi v Zagorju počasi izginjajo sledovi rudarjenja. Nekdanje rudarske

površine so preurejene v lepe parke, iz Toplic, kjer je rudnik deloval, pa so izginili skoraj vsi nekdanji rudarski objekti. Ostali so še upravna zgradba, rudarske kopalnice in nekdanja menza. Skoraj nič več se iz dimnikov po ozkih dolinah ne vije dim z vonjem po žveplu. Ko je v teh krajih rudnik še deloval, pa ni bilo stavbe, ki bi se ogrevala na kaj drugega kot na zasavski premog. Takrat se je šele kadilo in smrdelo po dolini! Svoj delež so dodale še trboveljska cementarna in termoelektrarna pa hrastniška steklarna in kemična ter ne nazadnje zagorska industrija apna. Res ni bilo lepo obiskati Zasavja. Tisti, ki so tu živeli, pa so se tega navadili. Žal takrat ni bilo nikogar, ki bi si upal reči kakšno kritično na račun vsesplošnega onesnaževanja. Pa bi imeli dovolj dela.

Drugi časi Res je, takrat so bili drugačni časi. V teh dolinah so kot tudi drugje po Sloveniji vladali komunisti. Delu čast in oblast, so bile njihove parole. Kaj je z zrakom, okoljem, je bilo vprašanje, ki ni smelo biti na

dnevnem redu partijskih celic, v SZDL ali kje drugje. Veliko današnjih politikov izhaja iz časa, tudi predsednik Slovenije Janez Drnovšek, ko jim je bila onesnaženost in degradiranost zasavskega okolja španska vas. Se spomnite referenduma o TET 3 ne prav daleč nazaj?

Danes po Zasavju iz dimnikov le poredko vali premogov dim. Bog ne daj, da bi kdo sredi naselja skozi dimnik spustil kaj, kar bi spominjalo na premog in žveplo. Vali pa se čedalje več avtomobilov po ozkih cestah. Vsaka družina premore vsaj enega, če že ne dveh. Energija se na veliko troši. Se še spomnite, katere električne naprave ste imeli pred desetimi, dvajsetimi leti v stanovanju? Mogoče kakšen kasetofon, TV-sprejemnik in električni štedilnik.

Seveda se tudi danes vali dim po Zasavju. Termoelektrarna, IGM in cementarna pa še kdo se mu še vedno ne morejo povsem izogniti. A napak je, kdor trdi, da se ne trudijo, da bi bil dim iz njihovih dimnikov čim manj škodljiv za okolje. K temu jih ne nazadnje zavezuje zakonodaja in tudi pritisk okoljsko ozaveščenih

ljudi pripomore k temu. Prav je tako. Trditi, da na področju varovanja okolja pri omenjenih podjetjih ni napredka, ni v skladu z resnico. Seveda pa obstaja vedno dvom, ali se dovolj trudijo, ali si dovolj prizadevajo za ohranjanje okolja. Zato je nujno, da vseskozi obstaja nadzor, ki je danes v nasprotju s svinčeni časi, časi tovarišev, dopusten. ■

FM 102.1
 99.5
 Radio VIVA
 M.Sobota tel: 02/537-1949
 Slava Klavorič
 9000 Murska Sobota
 Slovenija
 tel.: 02/537 1949
 fax.: 02/537 1948
 GSM: 041/34 66 46
 GSM: 031/34 51 51
 http://www.radio-viva.com
 e-mail: viva@radio-viva.com

Kolumbijski lov na čarovnice

Ana Müllner, foto: Reuters, AP

»Čim bolj se ukvarjaš s Kolumbijo, manj jo razumeš,« je pred leti dejal nekdanji nemški veleposlanik v Bogoti. Od takrat se je v državi, kjer že desetletja poteka prikrita državljanska vojna, le malokaj spremenilo na bolje.

Šele ko je slavni kolumbijski pisatelj in Nobelov nagrajenec Gabriel García Márquez leta 1996 objavil svoj roman Poročilo o ugrabitvi, v katerem opisuje svet kolumbijske mamlarske mafije, je svetovna javnost spoznala, v kakšnem začaranem krogu je ta južnoameriška država. Kolumbija je politični in gospodarski fenomen v marsikaterem pogledu; visoko na prvem mestu med izvoznimi artikli je že desetletja kokain, daleč za njim se na drugo mesto uvršča kolumbij-

ska poppevka Shakira. Glede na južnoameriške politične zasuke v zadnjih letih pa je treba situacijo v Kolumbiji uvrstiti tudi v širši kontekst. Kolumbija namreč (za zdaj) ostaja edina proameriška država v Latinski Ameriki, kjer imajo čedalje več političnega uspeha protiameriško usmerjeni politiki in novodobni revolucionarji.

Začarani krog Tri ilegalne vojske, proizvodnja kokaina in prekupčevanje z njim ter izredno visoka stopnja organiziranega

kriminala so Kolumbijo že zdavnaj spremenili v eno najnevarnejših držav na svetu. Konflikt, ki traja že štiri desetletja, je v resnici bolj kot to državljanska vojna, ki počasi in vztrajno razjeda državo in jo vse bolj utaplja v nasilju. To dodatno potrjuje tudi statistika; samo od leta 1985 je umrlo več kot 60 tisoč ljudi, za 4 tisoč ljudmi se je izgubila vsaka sled, tri milijone pa jih je zaradi spora moralo zapustiti svoja prebivališča. Poleg tega je v konflikt po podatkih organizacije Human Rights Watch

vpletenih tudi 11 tisoč otrok vojakov, ki so bojujejo v eni izmed mnogih vojskujočih se strani. Dve glavni levičarski gverili FARC in ELN ter paravojaška vojska AUC so ruralna območja države spremenile v eno samo veliko bojišče, kjer je edini zakon, ki kaj velja, zakon močnejšega. Zaradi tega se je posledično začel eksodus ljudi s podeželja proti mestom, kjer jih večina živi pod pragom revščine, a so vsaj varni pred bojišči, v katera so se spremenile njihove vasi. V to so čedalje bolj vpletene tudi sose-

Gverila še vedno narekuje vsakdanjik.

Proizvodnja mamil je zelo donosna.

dnje države (Ekvador, Panama in Venezuela), ki so samo v lanskem letu morale sprejeti skoraj četrto milijona kolumbijskih beguncev.

Korenine spora Kdaj se je kolumbijska drama v resnici začela? Dejstvo je, da je bila Kolumbija vedno (tako kot večina latinskoameriških držav) močno razdeljena; na eni strani vladajoča elita in na drugi večina prebivalstva, ki je živelo v revščini. Glavni gverilski skupini FARC (Fuerzas armadas revolucionarias de Colombia) in ELN (Ejército de la Liberación nacional) sta se pojavili v šestdesetih letih prejšnjega stoletja skupaj s čedalje bolj glasnimi zahtevami prebivalstva po pravičnejši delitvi zemlje in bogastva. A takrat sta obe skupini predstavljali nekaj povsem drugega kot danes; če je takrat večina prebivalstva novonastalo gverilo videla kot rešiteljico, ki jim bo izbojevala pravičnejšo prihodnost, danes skupini pri Kolumbijcih vzbujata strah. Ko je gverilo v osemdesetih letih priljubljenost začela močno upadati, so se začeli zatekati k novim metodam za doseg svojega cilja – k izsiljevanju in ugrabitvam, kar pa se je kmalu sprevrglo v njihov glavni finančni vir. Posledično so industrialci in proizvajalci mamil (ki jih je gverila najbolj ogrožala) začeli množično

Pripadniki kolumbijskih paravojaških enot vlivajo strah v kosti prebivalcev Kolumbije.

podpirati paravojaške milice, ki se danes združujejo v enotah AUC (Autodefensas Unidas de Colombia). Slednje so v času mandata zdajšnjega predsednika Uribeja čedalje bolj pod pritiskom svetovne javnosti, da so odgovorne za umore »domnevnih gverilcev«, ki pa niso nič drugega kot navadni civilisti. Žgoči južnoameriški spor pa še najbolj pogloblja dejstvo, da vse omenjene skupine večinoma financira kokainska industrija. Kolumbijska industrija mamil se je zajedla že v skorajda vse pore javnega življenja, pa naj gre za izsiljevanje razpečevalcev ali za pridobivanje denarja neposredno iz industrije mamil, zato je čedalje težje razumeti, kdo koga financira in kdo koga preganja.

Predsednikova ofenziva Novi časi v odnosu med vlado in gverilo so se nedvomno začeli z izvolitvijo zdajšnjega kolumbijskega predsednika Álvára Uribeja Véleza. Svojo zmago (in vnovično izvolitev maja lani) dolguje predvsem Kolumbijcem, ki so Uribeja dolgo videli kot edinega, ki je zmožen presekat gordijski voz in normalizirati razmere v državi. Tako je bilo vsaj splošno mnenje do nedavnega, ko je Uribe z namenom, da bi oslabil gverilo in kokainsko mafijo, začel uporabljati precej sporne metode, ki jim ne nasprotujejo le v Kolumbiji, temveč tudi drugod po svetu.

Uribejivi kritiki so že ob njegovem prihodu na oblast napoveda-

Kolumbijski predsednik Uribe se pri boju proti gverilskim skupinam zateka k čedalje spornejšim prijemom.

li, da novi predsednik problemov v državi ne bo mogel reševati z distance, ker naj bi bila njegova družina v preteklosti vse preveč povezana z gverilskimi skupinami. Njegovega očeta so namreč ubili prav pripadniki FARC, pred tem pa naj bi bil tudi sam povezan s kokainsko industrijo. A glavni premik se je zgodil junija 2005, ko je bil v Bogoti sprejet t. i. zakon o miru, ki pa je bolj kot težko pričakovani mir prinesel nove metode bojevanja z upor-

Pet let samote

Ugrabitve in izsiljevanje so že nekaj desetletij vsakdanji pojav v Kolumbiji. Novinarji, sodniki, tožilci in politiki še naprej ostajajo najbolj zaželene tarče ugrabiteljev, za najvidnejše borce proti kriminalu in mamilom pa so razpisani rekordni zneski. Če se je gverila sprva zatekala k ugrabitvam zaradi pomanjkanja denarja, v zadnjih letih te potekajo po sistemu »oko za oko«. Glavni namen ugrabitev ni več finančne narave, temveč želi gverila na ta način predvsem doseči izpustitev svojih priprtih pripadnikov (v kolumbijskih zaporih je priprtih okoli šest tisoč pripadnikov gverilskih skupin). V zadnjih letih je simbol ugrabitev tako v Kolumbiji kot drugod po svetu postala Ingrid Betancourt, nekdanja vplivna političarka, ki je večino svojega življenja preživela v Franciji. Po vrnitvi v Kolumbijo se je odločila dejavno vključiti v politično življenje in je leta 2002 nastopila kot predsedniška kandidatka (na volitvah je bil takrat izvoljen Uribe). Še pred volitvami so jo 23. februarja istega leta ugrabili pripadniki FARC in vse od takrat je njihova ujetnica. Po petih letih ujetništva se kljub pogajanjem za njeno izpustitev še ne kažejo možnosti, da bi do nje prišlo. Od ugrabitve dalje si za njeno izpustitev prizadeva čedalje več ljudi, predvsem v Franciji, kjer ima Betancourtova več vplivnih znancev, med katerimi je tudi francoski premier Dominique De Villepin. S tem pa je Betancourtova postala tudi eden najmočnejših adutov FARC, ki bo njeno svobodo znal nedvomno dobro unovčiti.

Ugrabljena Ingrid Betancourt

nimi skupinami, ki temeljijo prav na gverilskih metodah: množično zapiranje domnevnih upornikov, mučenje in režirani sodni procesi. Kolumbijski predsednik je ob neki priložnosti dejal, »da mno-

žični ulov od 40 do 50 ljudi (teroristov) nima smisla, zato je treba pripraviti po vsaj 200 ljudi hkrati, da pospešimo zapiranje teroristov in oslabimo njihove organizacije«. V času njegovega mandata se je število priprtih oseb povečalo skoraj za štirikrat, policija pa je po njegovih navodilih začela ljudi množično pripraviti. Najbolj je znan primer, ko so po neki nogometni tekmi priprli 2.000 ljudi in večino izmed njih brez obrazložitve zadrževali več dni, preden so proti njim podali ovadbe. V zadnjem času pogosto pripravljajo tudi pripadniki maloštevilnih organizacij za človekove pravice, ki opozarjajo na spornost takšnih vladnih prijemov. Domovina velikega borca za neodvisnost nekdanjih španskih kolonij Simona Bolívarja bo tako očitno še naprej ostala prepletena z notranjimi spori, za katere se vse bolj zdi, da jih je zaradi dolgih desetletij nasilja in notranjih bojev skorajda nemogoče ustaviti. ■

Kolumbijski predsednik Álvaro Uribe

Manj ulova

Zaradi drastičnega zmanjšanja modroplavute tune v Atlantskem oceanu in Sredozemskem morju evropska komisija predlaga, da bi letošnji ulov modroplavute tune omejili na 16.779,55 tone, kar je manj kot lani. Pri tem predlagajo, da največ pravic dobijo Španija, Francija in Italija, za njimi pa Portugalska, Malta, Grčija, Ciper in druge. V letu 2006 je EU omejila ulov modroplavute tune na 18.301 tone, do leta 2010 pa naj bi ga zmanjšali na 14.504 tone.

Pirati na pohodu Somalijski pirati naj bi bili pred obalo severovzhodne Somalije zasegli ladjo Združenih narodov, s katero so ti v somalijsko pokrajino Puntland pripeljali

1.800 ton hrane, na njej pa je bila 12-članska posadka. Ladjo so pirati napadli, ko se je vračala v pristanišče v Mombasi. Takšna dejanja piratov bodo oslabila dostavo težko pričakovane hrane ljudem v Somaliji, ki so je potrebni, in poslabšala negotov humanitarni

položaj v tej državi. Napadi pred somalijsko obalo so pogosti, pri čemer so tarče največkrat ladje tujih družb, od katerih nato zahtevajo plačilo odkupnine.

Srečen konec V poslovalnico banke BAWAG na eni glavnih dunajskih ulic Mariahilferstrasse je vdrl oborožen moški in zajel pet talcev. Banko so kmalu obkolili policisti in se začeli pogajati

z 39-letnim roparjem. Moški je najprej izpustil štiri talce, vdal pa se je šele, ko je policija po petih urah pogajanj na prizorišče poklicala napadalčevu dekle. Sicer pa Avstrijec ni grozil ali zahteval denarja, prosil je le za cigarete in brezalkoholno pijačo. Po predvidevanjih je nameraval banko oropati in pobegniti, vendar je načrt opustil, ker so policisti prehitro prišli na kraj dogajanja.

Posmrtno sojenje Tajvanski predsednik Chen Shui-bian se je zavzel za to, da bi nekdanjemu nacionalističnemu voditelju Čankajšku posmrtno sodili zaradi njegove vloge v poboju več tisoč prebivalcev Tajvana leta 1947. Ob 60. obletnici pobojev, v katerih je

umrlo od 18 do 28 tisoč ljudi, je dejal, da bi se morali tisti, ki so zakrivali zločine, soočiti z roko pravice in stopiti pred sodišče. Vladna komisija je namreč pred letom dni ugotovila, da nosi leta 1975 umrli Čankajšek največjo odgovornost za poboje leta 1947. Tega leta je na Tajvanu prišlo do protestov, ki jih je na povelje takratnega kitajskega voditelja Čankajška zatrla kitajska vojska. Dve leti kasneje se je voditelj Kuomintanga, ki ga je s kitajske

celine pregnala nova komunistična oblast, zatekel na Tajvan in mu vladal do svoje smrti.

Iračani v vesolju Iran je uspešno izstrelil svojo prvo raketo, ta pa je v vesolje ponesla raziskovalni material za ministrstvu za znanosti in obrambo. Natančnejša vsebina tovora prve rakete, ki so jo izdelali v Iranu, ni znana, njena graditev pa naj bi bila potekala v iranskem centru za vesoljske raziskave. Iran v zadnjih letih oblikuje lastni vesoljski program, v

TUJI TISK

La Repubblica

Labodje jezero

Četrtega marca se je Labodjemu jezeru izpolnilo 130 let. Boljšoj teater v Moskvi, kjer je bila leta 1877 premiera baleta, še vedno prenavljajo, zato je 1. marca jubilejna predstava potekala v velikem Kremeljskem dvorcu. Svoj čas je bil v

njem sedež KPSZ, zaradi česar so leta 1961 tudi zgradili to stavbo in zanjo žrtvovali cel kompleks cerkva in samostanov. Na prve predstave Labodjega jezera so hodili delegati partijskih kongresov, glasba Čajkovskega pa je bila nekaj desetletij obvezna na različnih žalnih slovesnostih: na pogrebu Leonida Brežnjeva, Jurija Andropova in Konstantina Černenka. Med drugo svetovno vojno so Labodje jezero izvajali kar 150-krat – večkrat kot v 70 letih po premieri. Počasi je balet Labodje jezero postal najznamenitejša predstava, vendar tudi najbolj spolitizirana. Postal je ogledalo ruskega življenja. Preživel je čistke in cenzuro, obdobje carizma in oktobrsko revolucijo, stalinizem in leta odjuge.

The Times

Umetno oko

Iranski in italijanski arheologi so našli zlato umetno oko, ki je bilo narejeno pred 5.000 leti in je nekoč hipnotično strmelo z obraza starodavne perzijske prerokinje. To oko je takratne ljudi verjetno prikovalo na mesto in jih prepri-

čevalo, da ima ženska, ki je bila za takratne razmere zelo visoka, skrivnostno moč in lahko vidi v prihodnost. Umetno oko je našel vodja iranske skupine arheologov Mansur Sadžadi med devetletnim izkopavanjem nekropole V Šahr Isohti v puščavi na iransko-afganistanski meji. Prerokinja je bila pokopana skupaj z bogato okrašenim ogledalom, ki ga je verjetno uporabljala za občudovanje svoje pretresljive zunanosti. Umetno oko je narejeno iz polsfere, iz lahkega materiala, verjetno na osnovi bitumna. Na površini je natančno vgraviran vzorec, sestavljen iz notranjega kroga in zlatih linij, podobnih žarkom svetlobe. Imel je tudi majhne luknjice za nitke, ki so držale oko na mestu.

okviru katerega so oktobra 2005 s pomočjo ruske rakete v vesolje že izstrelili satelit ruske izdelave. Satelit, imenovan Sina 1, ki naj bi bil namenjen raziskavam in telekomunikaciji, je doslej edini iranski satelit v orbiti, v prihodnjih treh letih pa v tej državi načrtujejo izstrelitev še štirih.

Vohunski satelit Japonska je v vesolje izstrelila vohunski satelit, s katerim bo imela možnost vsaj enkrat dnevno nadzirati vsak kotiček na Zemlji. Gre za zadnjega od štirih satelitov, ki jih je Japonska izstrelila, potem ko se je čutila ogroženo zaradi preleta severnokorejske balistične rakete v letu 1998. Japonske strahove je Pjongjang znova okreplil z lanskim raketni-

mi in jedrskimi poskusi. V Tokiu so namreč prepričani, da bo v primeru jedrskega napada s strani komunistične Severne Koreje prva tarča prav japonsko otočje. Kljub siceršnji tehnološki naprednosti pa vesoljski program Japonske ne sodi med najrazvitejše, saj je bilo v skladu s po drugi svetovni vojni sprejeto pacifistično ustavo v tej državi omejeno tudi raziskovanje

vesolja in s tem razvoj vesoljskih tehnologij, zato se izstreljeni vesoljski satelit ne more kosati s tovrstnimi ameriškimi sateliti.

Princ v Irak Princ Harry, tretji v vrsti za britanski prestol, odhaja v Irak skupaj s svojim polkom Blues and Royals in je prvi član kraljeve družine, ki ga bodo po 25 letih poslali na območje spopadov. Odločitev, da gre Harry v Irak, kjer bo poveljeval oddelku 12 mož s štirimi oklepniki, je v posvetovanju s kraljičino družino sprejel poveljnik generalštaba britanske vojske Richard Dannatt. Člani Harryjevega polka bodo v Irak začeli odhajati maja, večina med njimi pa bo tam služila od šest do sedem mesecev. 22-letni Harry je aprila lani diplomiral na vojaški akademiji Sandhurst, zatem pa se je na lastno željo pridružil kraljevim enotam Blues and Royals. Gre za najstarejšo in najbolj cenjeno četo britanskih vojaških sil. V zadnjih letih so

njeni člani sodelovali v številnih akcijah, med drugim v iraški vojni, v BiH in na Kosovu.

Bober se vrača Bobri so uradni simbol mesta New Yorka. Vendar pridnih glodavcev v tem mestu nihče ni videl že več kot 200 let – vse do zdaj. Biologi so bobra posneli, kako plava v reki Bronx. Sicer pa so bobri poselili New

York v času zgodnjih evropskih naselbin in so privabljali trgovce s krznom na rastočem Manhattanu. Pojav živali na mestnem grbu simbolizira nizozemsko trgovsko družbo iz kolonialnih časov.

Izbruh vulkana

Na otoku Stromboli v južni Italiji je po štirih letih mirovanja znova izbruhnil vulkan. Na severnem delu okoli 900 metrov visokega vulkana sta se pojavila manjša kraterja, iz katerih teče lava. Čeprav prebivalcem Strombolija ter sosednjih otokov Lipari in Panarea po ocenah strokovnjakov ne grozi nevarnost, so oblasti na območje poslale ladje in letala za spremljanje situacije, hkrati pa so opozorile prebivalce bližnjih otokov, naj se ne zadržujejo na obali.

VIP: STA

TUJI TISK

Die Presse

Več nekadilcem

S pravnega vidika so odmori za kajenje popolno brezdelje, prav tako kot osebni pogovori po telefonu in igranje računalniških iger. O tem vprašanju se nenehno razpravlja: kakšno škodo delodajalcem delajo kadilci, ki med de-

lovnim časom zadovoljujejo svoje potrebe po nikotinu. Avstrijska družba Dolphin Technologies je zase odgovorila na to vprašanje: »Vsak kadilec, ki dela pri nas, na mesec 'pokadi' okoli dvajset ur delovnega časa.« V prihodnosti bo družba zaposlenim, ki ne kadijo, plačevala po sto evrov več. Menijo, da se bo zaradi tega vsak deseti delavec odpovedal kajenju, čeprav zdaj vsak kadilec, zaposlen pri njih, povprečno pokadi eno škatlico cigaret na dan. Tisti, ki ne bo vzdržal in bo začel spet kaditi, bo moral dodatno plačilo za nekadilce za minulih šest mesecev nakazati kateri od človekoljubnih organizacij.

Daily Telegraph

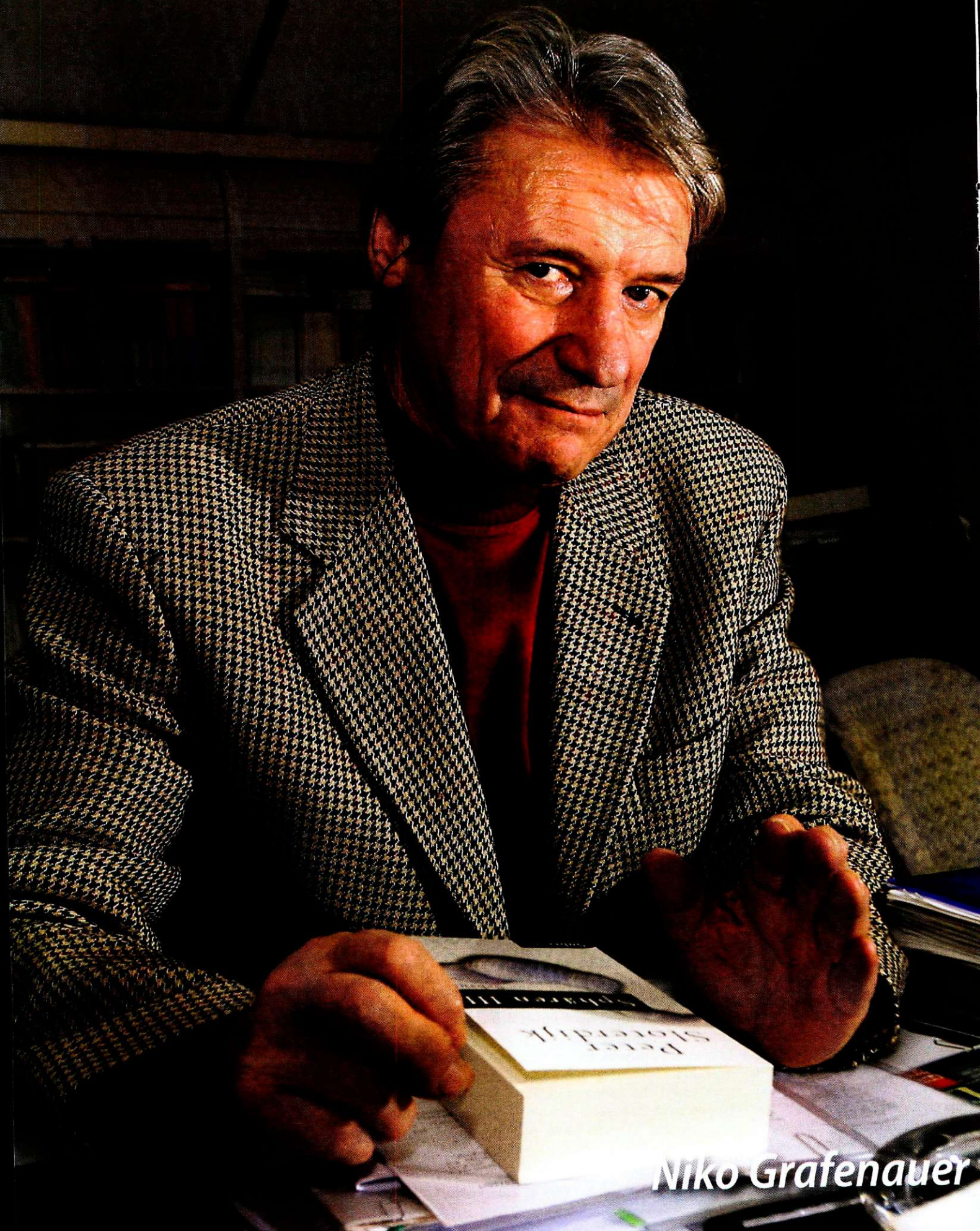
Mlečna dieta

Ameriški znanstveniki trdijo, da ženske, ki jedo sladoled in pijejo neposneto mleko, bistveno povečujejo svoje možnosti za zanositev. Ugotovljeno je namreč, da ženske, ki uživajo posnete mlečne izdelke, skoraj dvakrat

pogosteje trpijo zaradi težav z zmanjšano plodnostjo, ki so povezane z menstrualnim ciklusom. Glavni simptom so neredne menstruacije ali njeno prenehanje. Tako zdaj ženskam, ki bi rade zanosile, priporočajo spremembo jedilnika. Večina vzrokov za žensko neplodnost, povezano z odsotnostjo ovulacije, je še vedno neznana, nekaj pa jih je gotovo povezanih s prehrano, hormonskim neravnovesjem, pretirano fizično aktivnostjo, disfunkcijo ščitnice in odpornostjo na inzulin. Vpliv polnomastnega mleka na plodnost je verjetno v tem, da maščobe v njem vplivajo na hormonsko ravnovesje v telesu.

INTERVJU

Niko Grafenauer

Pučnikova odločenost je bila ključna za Slovenijo

Gašper Blažič, foto: Bor Slana

Niko Grafenauer je slovenski pesnik, esejist, prevajalec in urednik. Rodil se je leta 1940 v Ljubljani, kjer je študiral primerjalno književnost. Precej časa je bil svobodni književnik, nato pa nekaj časa urednik pri Mladinski knjigi. V začetku osemdesetih let je bil pobudnik in soustanovitelj Nove revije, kjer je bil aktiven kot urednik. Leta 1990 je nastala še istoimenska založba, kjer je sedaj urednik, poleg tega je član uredniškega odbora mesečnika Ampak. Izdal je že več kot petnajst pesniških zbirk, od katerih jih je bilo veliko namenjenih otrokom in mladini (npr. Pedenjped). Z njim smo se pogovarjali zlasti o dvajseti obletnici izida 57. številke Nove revije in 75. obletnici rojstva dr. Jožeta Pučnika.

Nekje sem slišal trditev, da je poezija skrajni jezik filozofije. Kaj poezija pomeni vam?

Ta trditev verjetno temelji v spoznanju, da se v poeziji oglašajo neke vrste presežnost jezika oziroma tista ikonična metonimija, ki jo odmika od racionalne strukture besednih sporočil bodisi v kolokvialni rabi jezika, bodisi v izrekanju, ali še bolje rečeno, v tematizacijah mišljenja, s kakršnim se srečujemo v filozofiji. Zato tudi ni naključje, da se je prenekateri filozof znašel v položaju, ko se ni mogel izogniti skušnjavi, da svoja eksistencialna občutja, videnja in duhovna izkustva ubesedi v pesniški govorici. Zame sta takšna misleca že Parmenid in Heraklit, kasneje Platon pa Hegel in Heidegger, da o Nietzscheju niti ne govorim. Našel pa sem le nekaj tovrstnih primerov.

Za pesnike radi pravijo, da so običajno potopljeni v idealizem in individualizem. Kaj bi vi rekli k temu?

Pri odgovoru na to vprašanje mi prihaja na misel znamenita Heideggrova razprava z naslovom Čemu pesniki?. Heidegger se pri tem opira na Hölderlinov verz iz sedme elegije v ciklusu *Kruh in vino*, ki se glasi: »...in čemu pesniki v ubožnem času?« In odgovarja: »Biti pesnik v ubožnem času pomeni: pojoč paziti na sledove pobežlih bogov. Zato pesniki v času svetovne noči izrekajo Sveto. Zato je svetovna noč v Hölderlinovem jeziku sveta noč.«

Ali nam to lahko malce bolj razložite?

Lahko. Gre namreč za mitski čas, v katerem

je doma poezija, ki vztraja na hölderlinski sledi pobežlih bogov. Njen čas je neodkupljiv, ker presega enkratno človeško življenje in si ga z njim noben pesnik in ne bralec ne moreta odkupiti. Celo več od tega. Ko se v Rilkejevi pesmi Orfej. Evridika. Hermes Orfej obrne in božji sel na to opozori Evridiko, ga ona ne razume in vpraša: Kdo? V Orfejovem spevu je torej individualiteta pevca zabrisana, kajti sama eksistenca pesmi, ki je postavljena v večno navzoči čas, ne more vsebovati tudi razpoznavne eksistence svojega tvorca, ki je kot *ens creator* neimenovan oziroma označen s pojmom »kdo?«.

Ali to pomeni, da je Orfej za Evridiko popoln neznanec, tako rekoč anonimnež?

Res je. To je namreč vprašanje, ki se kot izziv postavlja pred slehernega umetnika, saj s svojim ustvarjalnim delom poskuša odgovoriti nanj tako, da vtiskuje v heraklitski tok časa svoj obraz, svojo estetsko fiziognomijo, ki se razlikuje od drugih. Z drugimi besedami rečeno: evridični »Kdo?« te sili v nenehno srečevanje s samim sabo, ali še bolje, v iskanje samega sebe, ki te ni, če se ne iščeš. V tem vidim tudi bolečino, trpljenje, strast in duha, ki so zajeti v pojmu *poiesis* in so večinoma povezani tudi z zelo razdiralnimi silnicami v eksistencialni skušnji, ki zaznamuje umetnikovo usodo. Pa vendar je prav *crisis*, ki zajema iskateljsko odprtost do sebe in drugih v svetu in do svoje končne, a enkratne eksistence, ki temu narcističnemu bogoiskateljsstvu v lastni podobi postavlja mejo, tisto kreativno izhodišče, brez katerega ni resnične umetnosti.

Kljub temu pa ste bili tudi navzven aktivni, saj ste v mladosti med drugim delovali pri reviji Tribuna, kasneje pri reviji Sodobnost, po konfliktu z uradno kulturno politiko pa ste odšli k reviji Problemi, kjer ste bili glavni in odgovorni urednik. Je bilo vaše angažiranje na kulturnem področju tudi neke vrste uporništvu zoper tedanji partijski sistem?

Prav glede na tisto, o čemer sem govoril malo prej, se je v meni že takrat, nikakor ne čez noč, pa tudi ne reflektirano, pač pa spontano, začel oglašati odpor do enosmiselnosti in s tem v zvezi do ideološke indoktrinacije družbenega ozračja, v katerem živijo ljudje z različno

kapaciteto pljuč in duha. To pomeni, da sem se že takrat zavzemal za upoštevanje teh razlik na ravni mišljenja, kulture in družbenopolitičnih opcij. Z drugimi besedami: za pluralizem zoper totalitarizem. Vendar pa moram odkrito priznati, da v času ukinitve »naše« Tribune, revije Perspektive in posledično Naše sodobnosti, pri čemer sem bil kot nepoklicani notranji oponent režimu deležen partijskega vitriola – zato tudi nisem mogel oditi študirat v tujino ali postati asistent na oddelku za primerjalno književnost pri dr. Dušanu Pirjevcu –, nisem znal ali si upal resno razmišljati o spremembi titoističnega režima. To se je zgodilo šele v osemdesetih letih.

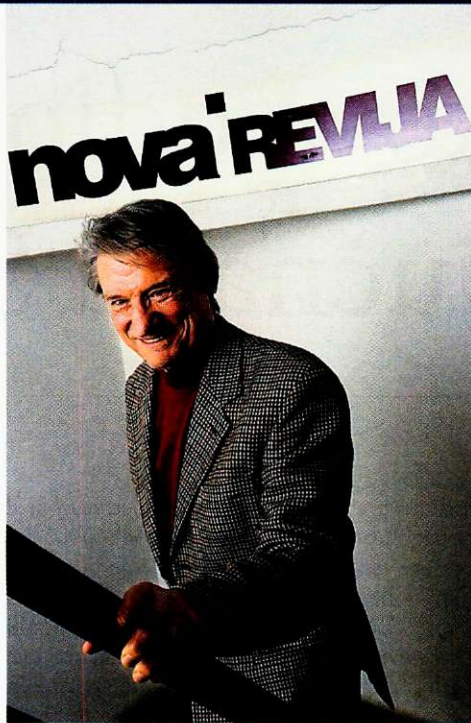
Leta 1981 ste bili med sopolisniki za ustanovitev Nove revije, sedaj ste glavni urednik te revije, ki je v petindvajsetih letih prerasla v založbo.

To vaše vprašanje moram v svojem odgovoru razdeliti na dva dela.

Prvič: ko sem se po sedmih letih v statusu samostojnega umetnika zaposlil kot urednik slikanic in knjig za otroke, kjer sem nasledil Kristino Brenkovo, se pravi v sedemdesetih letih preteklega stoletja, in nekaj časa sodeloval tudi kot urednik na reviji Problemi, sva se na začetku osemdesetih večkrat dobila na pogovorih s Tinom Hribarjem in razmišljala o ustanovitvi nove slovenske kulturne revije, revije za mišljenje in pesništvo. Vedeti morate, da je bil takrat Tine Hribar kot filozof in celo kot marksolog skupaj z Vladimirjem Arzenškom, Janezom Jerovškom in Veljkom Rusom odstranjen s predavateljskega mesta na fakulteti za družbene vede. To je bilo v mojih očeh spet nekaj, kar se je skuhalo v kuhinji izklicanih partijskih gorečnejšev in njihovih adeptov, ki jim ta pojem pristoji ne glede na barvo oblasti. Takrat o kakšni koalicijski politični raznobarvnosti oblasti seveda še ni bilo ne duha ne sluha. Na sestanku šesterice, ki sva jo zbrala in je podpisala pismo o pobudi za ustanovitev Nove revije, so bili poleg naju še Andrej Inkret, Svetlana Makarovič, Boris A. Novak in Dimitrij Rupel. Pismo smo poslali na vrsto takratnih partijskih in oblastvenih inštitucij. Bistveno pa je pobuda pridobila ▶

► pomen, ko se ji je pridružilo še 60 podpisnikov, ki so jo s svojo javno izjavo podprli. To je delovalo, čeprav je pobuda sprožila cel plaz napadov in ogorčenega nasprotovanja.

Drugič: prva številka Nove revije v svojem impresumu nima razen letnice 1982 navedenega niti meseca izida, tako negotovo je še vse skupaj bilo. Mesecev izida ne navaja še nekaj naslednjih števil. Bistveno pa je, da se je že od samega začetka sklicevala in oslanjala na to, da je ni postavila na noge nobena direktiva, ampak da je nastala na pobudo interesno povezanih avtorjev, ki v takšni publikaciji zahtevajo od oblasti svoj prostor pod soncem. Če tej tenziji posttitoistična oblast s Kučanom na čelu, ki je imel kar dosti opraviti s slovenskimi stalinsti na CK, ne bi znala primerno prisluhnuti, bi se nam začel dogajati samizdat in neposredno disidentstvo, kar bi imelo velike posledice tudi zanj kot partijskega voditelja v Sloveniji. Zdi se mi, da se je tu zgodil tisti generacijski prevrat v sami partiji, ki se je začela sklicevati na evrokomunizem in socializem s človeškim obrazom.

Za Novo revijo seveda ni mogoče reči, da si je kadar koli prisvajala kakršno koli preroško vlogo ...

Ali je bil Milan Kučan v to prisiljen, sploh ni vprašanje, ker je odgovor že vnaprej jasan. Če bi ravnal drugače, ni pa ne-umen, ne bi nikoli postal prvi predsednik prve slovenske države.

Francoski mislec Jacques Maritain je večkrat poudarjal nujnost prerokov v družbi. Bi lahko rekli, da Nova revija igra prav to preroško vlogo? Ne nazadnje ste v svojih vrstah imeli tudi dr. Jožeta Pučnika, disident in moralno avtoriteto ...

Za Jacquesa Maritaina je ta misel nadvse značilna, saj je povezana z njegovo personalistično duhovno oziroma teološko usmerjenostjo. Za Novo revijo seveda ni mogoče reči, da si je kadar koli prisvajala kakršno koli preroško vlogo, pač pa je kot časopis za mišljenje ves čas kritično spremljala in označevala družbenopolitično dogajanje tako na Slovenskem kot sicer v Jugoslaviji. To še posebej velja za Jožeta Pučnika, ki bi, če bi mu bilo dano, prav te dni, natančno 9. marca, praznoval svojo petinsedemdesetletnico. Zato naj mi bo ob spominu nanj v tem pogovoru dopuščeno povedati nekaj besed o njem.

Kaj je dejansko vplivalo na Pučnikovo življenjsko pot, ki je bila polna preizkušenj?

Prvič, Jože Pučnik je bil samosvoja in moralno trdna osebnost, ki se ni izogibala kritični misli o aktualnih zadevah, s katerimi se je srečaval v družbi in v času, ko je bil še dijak na mariborski gimnaziji. To ga je stalo tudi tega, da so ga na politični pritisk tik pred maturo vrgli iz šole in je nato maturiral zasebno. Drugič: ker je bil socialno občutljiv in dovzeten za anomalije, ki jih

je kritično razpoznaval in obravnaval v svojem pisanju in družbenem delovanju pod komunističnim režimom, je kaj kmalu prišel navzkriž s tedanjo oblastjo. Kot razmišljajoč človek in sociolog je namreč zelo kmalu dojel, kakšne neumnosti in hudodelstva počne partija s svojim ideološkim nasiljem zlasti na kmetih.

In zato ga je partijska oblast že zgodaj obsodila in spravila v zapor ...

Točno. V člankih in razpravah, ki jih je objavljaval po revijah, na začetku šestdesetih let pa predvsem v reviji Perspektive, je sprožal ostre partijske reakcije in ideološke obsodbe. Te so dosegle svoj vrh zlasti z objavo članka, v katerem je nastopil zoper t. i. socializem na vasi, in kritičnega razmišljanja o socialni in moralni vlogi partijskega totalitarizma z vsemi njegovimi negativnimi posledicami za družbo enakopravnih ljudi, s čimer je ljudstvo pitala uradna ideologija. V prvem članku se je torej kritično zapičil v Kardeljevo doktrino, ki se je zgledovala po stalinski novi ekonomski politiki (NEP), ki je ugonabljal ruske in druge sovjetske kmete, v drugem pa je ostro kritiziral partijsko ideološko enoumje, ki omejuje individualno svobodo in moralno krivenči odnose v socialistični družbi. Tako se je Jože Pučnik leta 1964 iz borca za svobodno družbeno občestvo na mah prelevil v »notranjega sovražnika« prvega razreda na Slovenskem in za devet let pristal v občestvu arestantov, Perspektive pa so ukinili.

Poleg tega je bil Jože Pučnik, ko so ga prijeli, pomožni asistent na filozofski fakulteti pri Borisu Zihertlu.

Toda po prvi grenki izkušnji s komunističnimi zapori je doživel še drugo ...

Ko je prvič prišel iz zopora – spustili so ga pogojno –, si ni mogel kaj, da ne bi dalje razmišljal o družbenih pojavih in problemih, ki se jim takšna kritična zavest, s kakršno je bil obdarjen, ni mogla izogniti. Takoj so ga spet strpali za zapahe. Ko je sredi sedemdesetih let začel popuščati partijski totalitarni prijem v Jugoslaviji, so Jožeta Pučnika spustili na svobodo brez svobode. Kamor koli se je obrnil, nikjer ni dobil zaposlitve, tudi prijateljev ni imel na pretek. Edini, za kogar vem, da je preko očeta celo pri Kardelju interveniral zanj, je bil Veljko Rus, ko je šlo za to, da mu ljubljanska univerza izda kopijo diplome, ki jo je potreboval, ko je bil že v Nemčiji. Brez uspeha.

V takšnem brezupnem položaju se je poročil s tržaško pesnico Ireno Žerjal, s katero imata sina, in nato dobesedno emigriral v Trst. Čez čas se je preselil v Hamburg, kjer je delal kot pristaniški delavec. Potem je začel znova študirati od a do ž, saj z naše univerze ni mogel dobiti nobenega univerzitetnega verzifikata, ki bi mu dal možnost, da se izkaže kot vseučiliščno izdelan individuum. Po vnovičnem študiju na nemški univerzi in doktoratu je postal docent na Znanstveni visoki šoli in Lüneburgu, kjer si je tudi ustvaril družino z dvema hčerama. Tam je živel od leta 1966 do 1989, ko se je vrnil v naše kraje.

Ste dr. Pučnika tedaj že osebno poznali?

Do takrat nisem imel nobenih osebnih stikov z njim. Smo pa že leta 1984 v Novi reviji objavili obsežen intervju z njim, ki ga je pripravil Taras Kermauner. V osemdesetih letih sta izšli tudi dve njegovi knjigi Članki in spomini 1957–1985 (1986) ter Kultura, družba in tehnologija (1988), posthumno pa še Izbrano delo (2003).

Kako gledate na dejstvo, da je dr. Pučnik postal sodelavec in pomemben član intelektualnega kroga Nove revije?

Samo po sebi umevno se mi zdi, da se je Jože Pučnik takoj pridružil t. i. krogu Nove revije ne samo kot sodelavec, ampak tudi kot član uredniškega odbora. S svojo intelektualno in moralno držo je znal formativno vplivati na naše okrožje. Ključne teme, ki so nas še posebej vzbujale, so bile: vprašanje demokracije po evropskem zgledu, padec berlinskega zidu in t. i. sestopanje partije z oblasti, tranzicija, konec Jugoslavije, vprašanje samostojne države Slovenije, plebiscit. Na številnih sestankih, ki jih je spodbujala tedanja situacija, smo se srečevali s tem enkratnim zgodovinskim izzivom France Bučar, Ljubo Širc, Spomenka in Tine Hribar, Drago Jančar, Rudi Šeligo, Dane Zajc, Jože Snoj, Peter Jambreč, Dimitrij Rupel, Ivan Urbančič, Janez Bernik, Primož Simoniti, Jaroslav Skrušny, Andrej Inkret, Dean Komel in še kdo, ki mi je morda ušel iz spomina, saj ni šlo za eno samo in večno enako posadko.

Toda dr. Pučnik se je nato tudi politično angažiral kot predsednik socialdemokratske stranke in Demosa. Je bilo njegovo angažiranje pričakovano dejanje?

Jože Pučnik je v političnih premikih, ki so se začeli dogajati konec osemdesetih let, kot politično zrelo misleč človek z evropsko izkušnjo in socialdemokratsko opcijo v sebi najprej prevzel nase vodenje Socialdemokratske zveze, ki jo je ustanovil France Tomšič. Ko pa so se stvari strankarsko bolj jasno razporedile med sabo, tudi vodenje opozicijske politične koalicije Demos, ki je prisilil dotedanjo zvezo komunistov v mutacijo pod imenom Združena lista socialnih demokratov, njen podmladek pa v Liberalno demokracijo Slovenije. Demos je torej sprožil politični prehod iz totalitarizma v demokracijo, ali na kratko rečeno: tranzicijo. Najvažnejša zame pri tem pa je Pučnikova neomajna odločenost, da se Slovenci s plebiscitom izrečemo za ustanovitev lastne države. Postavil je celo datum plebiscita, ob čemer so se številni omahljivci prijemali za glavo.

Kaj je bil po vašem mnenju glavni vzrok, da je dr. Pučnik na predsedniških volitvah izgubil bitko z Milanom Kučanom?

Jože Pučnik je bil po zmagi Demosa na volitvah podpredsednik v kratkotrajni Peterletovi vladi. Ko pa se je kot politik iz okrožja opozicionalnega Demosa pojavil na volilnem prizorišču kot protikandidat za predsednika države Milana Kučanu, je v svoji kandidaturi za las pogorel iz štirih razlogov: prvič, bil je od nekdanjega režima politično anatemizirani povratnik (čudo vseh čudes). Drugič, širše volilno občinstvo ga ni poznalo in še mediji so ga prikazovali kot grozljivo zdravi slovenski pameti. Tretjič, Demos je bil politično razrvan in šibek. Pripo-

mnim naj še to, da se je Pučnik povrh vsega še javno razglasil za ateista, kar je tipična izjava človeka, ki išče božje v samem sebi mimo vseh za to pristojnih kongregacij in eklezij.

In ves čas političnega udejstvovanja ga je zaznamovala tudi bolezen ...

Dobro leto dni pred smrtjo se je zaradi boleznih, in kolikor vem, tudi iz razočaranja nad slovensko politiko, ki se v tranzicijskem obdobju ni znala artikulirati kot državotvorna sestavina sveta, ki naj ga s svojimi potezami čuva in ohranja, umaknil v zasebnost. V ozadju pa je

Samo po sebi umevno se mi zdi, da se je Jože Pučnik takoj pridružil t. i. krogu Nove revije ne samo kot sodelavec, ampak tudi kot član uredniškega odbora.

vendarle bila slutnja smrti. Ves ta čas, odkar je kot dostojanstveni duhovni in politični veljak po dolgem izgnanstvu stopil na obzorje slovenske osamosvojitvene zavesti in impetusa, ki nas je privedel do lastne države, je namreč nosil v sebi pet bypassov. In ko sem ga, tik preden je odšel v Nemčijo, vprašal, kako te njegove srčne naprave delujejo, mi je odgovoril: odlično, eden še dela. Kmalu za tem mu je odpovedal poslušnost še ta zadnji med njimi. Umrl je 5. januarja 2003. Pokopali smo ga v njegovem rojstnem kraju Črešnjevce pri Slovenski Bistrici. Na pogrebu sem se spomnil, kako je kmalu po vrnitvi iz Nemčije prišel k meni na Jošta, kjer nas je nekaj prijateljev sedlo skupaj, jaz pa sem bil prav takrat pri koncu z betonskim glaziranjem stopnic. Čez leta sem mu povedal, da imam na štenгах še vedno odtis njegovega

stopala. Ja, je rekel Jože, to je pa zato, ker nisem našel nobene boljše poti do tebe.

Letos mineva dvajset let od izida 57. številke Nove revije, ki je vsebovala prispevke za slovenski nacionalni program in je sprožila grobo reakcijo partijske oblasti. Lahko rečete, da je bila 57. številka Nove revije nekakšen prelom v njeni zgodovini, saj je šlo za prvo resno konfrontacijo s komunistično oblastjo?

57. številka Nove revije je bila v mišljenjskem smislu zagotovo prelomnega pomena. O tem govori že njen podnaslov *Prispevki za*

slovenski nacionalni program. Takrat je skupina iz okrožja Nove revije prvič spregovorila o tem, da slovenski naciji, če se hoče identitetno ohraniti, ne preostane nič drugega, kot da se loči od federacije in sama prevzame odgovornost zase in nase. Kako drugače kot v lastni republiki z vso avtonomijo, kateri pa je končni značaj dal prav Jože Pučnik z zahtevo po samostojni slovenski državi. Zaradi Pučnikovega, Bučarjevega, Hribarjevega in Urbančičevega pisanja v tej številki se je zoper revijo pogromaško razvnela ne samo slovenska, pač pa vsa federativna partijska pamet. O tem, kako so bile te reči videti takrat, imamo tudi publikacijo z naslovom *Zadeva 57*, ki na zelo verodostojen, empirično podkovan način priča, kakšen vsejugoslovanski cirkus je to bil. Izšla je za deseto obletnico izida 57. številke (1997), pripravila in uredila pa jo je Alenka Puhar.

Za Novo revijo pravijo, da je nekakšno intelektualno središče desnosredinskih intelektualcev. Vendar pa njena zgodovina kaže, da vendarle ni mogoče govoriti o neki enotnosti na področju politične ali nasploh nazorske opredelitve.

O marsičem, kar ste mi v svojih vprašanjih dali vedeti, naj o njih razmišljam, bi se brez nadaljnega še naprej pogovarjal z vami. A najin prostor je, se mi zdi, že krepko prekoračen. Lahko se kdo čudi, da sem izrabil vaš intervju z mano v spomin Jožetu Pučniku, ki vam nikakršnega intervjuja ne more več dati, jaz pa še nič kolikokrat. Zato bova o vaših nadaljnjih vprašanjih, če boste pri volji, govorila drugič, še posebej v luči petindvajsetletnice izhajanja Nove revije, ki bo konec maja letos. Ob tej priložnosti bo izšla tudi jubilejna, 300. številka Nove revije. Posvečena bo Jožetu Pučniku, Rudiju Šeligu, Danetu Zajcu, ki jih žal ni več med nami. Kdo od njih je bil prerok, vizionar in kateremu v čast je ta najin intervju? Vsakomur, ki v njem prepozna tudi del samega sebe. ■

Boljševizacija in stalinizacija

2. del

V. M., foto: arhiv Demokracije

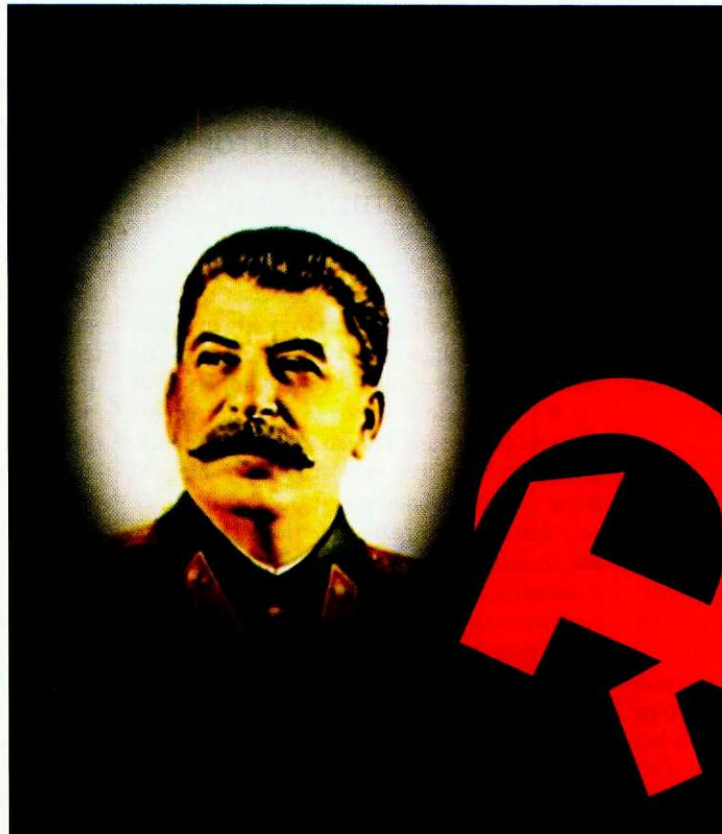
Silvin Eiletz je v svoji drugi knjigi *Skrivnost Kominterne* (Celovška Mohorjeva založba) prikazal, kako so iz dežele boljševizma obvladovali komunistične partije po vsem svetu. Molk naših zgodovinarjev je ob tej knjigi še zgovornejši.

V knjigi Silvina Eiletza *Skrivnost Kominterne* sta prikazani dve zgodovinski obdobji Kominterne. Leta 1924 je Stalin uvedel boljševizacijo Kominterne in jo izenačil s sovjetsko komunistično partijo. Leta 1934 je z direktivo o »Ljudski fronti« uvel del dokončno stalinizacijo Internacionalne in si jo podredil.

Sistem terorja Leta 1924 se je z boljševizacijo Kominterne začelo obdobje, ki je trajalo kakih osem do deset let. V tem času je Stalin uvedel pomembne organizacijske novosti ter v desetih letih posegel v Kominterno in ustvaril komunistične partije po sovjetskem modelu. To je pomenilo centralizacijo vodstva in ideološko monolitnost. Vojaška logika torej. Prepovedane so bile javne oporečniške razprave med voditelji, saj je morala veljati samo enodušnost. Peti kongres sovjetske komunistične partije leta 1924 je bil zadnji, na katerem je bila opozicija še mogoča. Odtlej so člani partij oblikovali tako, da so bili spojeni v enotnost mišljenja in prepričanja.

Stalin je izrabil revolucionarni patos in idealizem komunistov, ki so dotlej trdno upali na svetovno revolucijo, in prenesel ta zagon v revolucioniranje partij. To mu je odlično uspelo, saj so vse partije stremele po tem, da bi se prilagodile Sovjetski zvezi, »prvi domovini delavcev«. Hkrati je Stalin načrtoval svojo absolutno diktaturo. V Kominterno je uvedel čistke, s katerimi naj bi bile partije »očiščene« nezdravih elementov. Odtlej je bila pomembna stroga selekcija članov, ki so morali biti enako misleči v svojem prepričanju in popolnoma vdani svojemu vodstvu.

To je bil tudi čas nasilne kolektivizacije v Sovjetski zvezi (1929–1932), s katero so zatirali

tako imenovane kulake. S tem se je dokončno razvil sistem terorja. Propadel je vsak moralni čut morilcev. Stalinovi kadri so se s tem »prevzgojili« in odtlej sestavljali njegovo armado tajne policije. Terorju so nato podlegla vsa področja družbenega življenja. Pri tem so sodelovali številni boljševiški voditelji, ki so kmalu nato tudi sami podlegli čistkam.

»Kontrola kadrov« Stalin je s tem naredil dva odločilna koraka. Najprej je izenačil narodne sekcije komunističnih partij s sovjetsko partijo. V njih je ustvaril »vzporodne strukture« z »odločujočimi instancami«. Nato je v vseh partijah uvedel kontrolne aparate, odgovorne samo Moskvi.

Jedro Kominterne je bila Sekcija mednarodne zveze (OMS). To

je bil »živčni sistem« Kominterne, »krmilni sistem«, s katerim je Stalin kontroliral vse partije po svetu. Ta strogo tajni urad Kominterne so ustanovili že leta 1921, še pred boljševizacijo. Lenin ni ničesar prepustil naključju. Med drugim je dejal: »Na revolucijo ne smemo čakati, treba jo je organizirati.« OMS je sledila Mednarodna komisija za kontrolo, ustanovljena leta 1924, da bi zbirala podatke o vseh komunistih po svetu. Komisija je kmalu igrala pomembno vlogo v procesu represije, še posebej v Franciji.

Oddelek kadrov je deloval od leta 1932. Bil je policijski center Kominterne – njen osrednji in najpomembnejši organizem. Njegove naloge so bile: selekcija kadrov, kontrola voditeljev vseh narodnih sekcij, čistke in zbiranje denunciacij. Ta policijski center Kominterne je zasledil vsako, tudi najmanjšo sled nasprotovanja Stalinu. Leta 1932 so kontrolo kadrov uvedli v vseh komunističnih partijah. Da bi bila kontrola bolj učinkovita, so bili poleg tega določeni stalni zastopniki in zaupniki Kominterne pri narodnih partijah, hkrati pa so imele tudi partije svoje zastopnike v Moskvi. Ustvarjena je bila pošast, ki je s propagando ljudi zaslepljevala, v resnici pa jih je zaslužnjevala in uničevala.

Direktive Direktive Kominterne (med letoma 1919 in 1941) so bile namenjene predvsem tujim partijam. V njih se je odražala politika SZ in tej so se morale prilagoditi. Vsaka direktiva je začrtala smer političnega boja komunizma. Z direktivami se je določala politika delovanja komunističnih partij.

Prve tri direktive so bile za partije zlahka sprejemljive, posebno tretja, iz leta 1934, s katero je Stalin pozval Kominterno k »antifašizmu«, saj so partije nezaupljivo opazovale prihod Hitlerja na oblast.

Toda marsikaj se je spremenilo, ko je leta 1939 Stalin začel paktirati s Hitlerjem in po nemškem napadu na Poljsko zasedati sosednja ozemlja. Stalin oziroma Kominterneta sta izdala četrto di-

Knjigo lahko naročite

v knjigarni Demokracija na telefonski številki 01/23 00 666

ali po pošti na naslov

Nova Obzorja, d. o. o., Komenskega 11, 1000 Ljubljana.

rektivo (antikapitalizem, nastop proti vojni, antiimperializem), ki je bila nasprotna prejšnjim, zato je pahnila v globoko krizo predvsem francosko in britansko komunistično partijo, ki sta bili za sovjetsko najbolj številčni in organizirani. S to direktivo je odpadlo geslo o antifašizmu in vse narodne sekcije so se bile dolžne politično uvrstiti v tabor fašizma, hkrati pa se bojevati proti dotedanjam zaveznikom. A kako naj bi pripadniki francoske in britanske partije paktirali s fašizmom, medtem ko sta njihova naroda prelivala kri v vojni proti fašizmu?

A to še ni bilo vse. Leta 1940 je Hitler z bliskovito vojno zavzel Norveško, Dansko, Nizozemsko, Belgijo, Luksemburg in Francijo. V teh državah so se komunistične partije znašle v hudi ideološki dilemi: voditelji partij so se morali kljub okupaciji pogajati z nemško oblastjo o pogojih kolaboracije.

Denunciant Tito S kontrolnimi aparati in direktivami je Stalin dosegel takšno oblast nad Kominterno, da mu je zatem zlahka uspelo uvesti najhujšo fazo svojega sistema – stalinizacijo, ki se delovala še po njegovi smrti leta 1953, posebno v Vzhodni Evropi.

Najprej je Stalin postavil v osrčje Kominterne GPU oziroma NKVD, tajno politično policijo. Njeni agenti so bili navzoči v narodnih komunističnih partijah. V tridesetih letih je v Sovjetski zvezi ustvaril krvavo obdobje s spodbujanjem denunciacij, ki so postale obvezne. S tem je bilo ustvarjeno ozračje medsebojnega sumničenja in nezaupljivosti, zato sta prevladovala groznja in strah. Tu Eiletz posebej poudari tri vodilne denunciante, francoskega, nemškega – in Josipa Broza Tita, ki se je z ovajanjem znebil vseh svojih resničnih in mogočih nasprotnikov.

Nasilje in strah Sovjetska zveza se je leta 1934 – taktično seveda – odprla k zahodnim demokracijam, klicala k miroljubnosti, zagovarjala »kolektivno varnost« in vstopila v Društvo narodov. Toda pod to podobo je Stalin doma dokončno utrdil svojo oblast. Uvedel je teror v vseh sferah družbe. Kravave čistke so zajele široke plasti ljudstva. Zdaj je podredil Interna-

Stalin in Dimitrov, vodja Kominterne, med ogledom parade 1. maja 1941

cionalno sovjetski partiji in Kominterni je postala podružnica GPU.

V letih 1936–1939 se je Stalin z monstroznimi procesi znebil vseh svojih resničnih in namišljenih tekmecev ter uničil vodstvo sovjetske vojske. Uničil je vso boljševiško elito, čeprav ga v resnici sploh ni ogrožala. Skoraj vsi visoki sovjetski funkcionarji, ki so delovali na Zahodu, so izginili v Stalinovih čistkah.

Francoski, britanski, jugoslovanski in drugi komunistični kadri so v Moskvi prevzeli iste kriterije za delovanje in enako čutenje.

Večina komunističnih voditeljev se je šolala v Moskvi, v »prvi domovini delavcev, v kateri je človekovo delo spoštovano, v kateri vlada ljubezen, tovarištvo, iskrenost«, kot se je izrazil Josip Broz Tito. Toda delavci tam niso doživeli ljubezni, temveč groznjo in strah. Vodilni komunistični kadri iz drugih držav so se v Moskvi prepričali, da sta groznja in strah odlična nosilna stebra stalinizma, ki mu zagotavljata stabilnost in dolgoživost.

Ko zgodovinarji umolknejo

Silvin Eiletz je napovedal, da se bo v svoji naslednji knjigi posvetil osvetlitvi odnosov med Kominterno in jugoslovansko komunistično partijo. Želimo mu, da mi mu to uspelo, saj bo ta tema še posebej zanimiva za Slovence. V tridesetih letih so se vodilni slovenski partijci učili v Sovjetski zvezi. Edvard Kardelj je sredi tridesetih let celo predaval na Mednarodni leninski šoli v Moskvi. Komunistična partija Slovenije in vse, kar je povezano z njo – predvsem medvojna komunistična revolucija – je idealna tema za zgodovinarja. Na

voljo ima vrhunsko zgodovinosno temo in izjemno veliko virov. Kaj bi si lahko želel boljšega? Do leta 1990 se je zdelo, kot da se vsi ukvarjajo z zgodovino komunistične partije. V resnici so le ustvarjali njeno svetlo podobo. Od leta 1990 – sedemnajst let je že poteklo! – se zdi, kot da se vsi izogibajo te teme. Zakaj?

Odgovor na to vprašanje dobesedno oklepa Slovenijo in je vsem dobro znan. Vsak neobremenjeni zgodovinar bi z zgodovino Komunistične partije Slovenije pisal

najbolj mračno zgodovino, ki jo je mogoče o čem pisati. Pred seboj ima špansko državljansko vojno, v kateri so se kalili nekateri slovenski komunisti, politiko »ljudskih front« in leto 1941, ko so bili slovenski komunisti pripravljani na ... Ne na tekmo, ampak na boj. Na krvavi boj, s katerim so svoje politične nasprotnike z doktrino klevetanja, propagande, nasilja in strahu hitro pahnili v obrambni položaj, ki pa je ob navzočnosti okupatorja bil mogoč le v navezavi z njim. In tu se je začela velika slovenska tragedija, ki jo nekateri še danes opisujejo s povsem napačno terminologijo. Ni šlo ne za kolaboracijo ne za državljansko vojno. Šlo je za komunistično revolucijo na eni strani in za žrtve te revolucije na drugi. Vse, kar je iz tega izhajalo, je bilo v drugem planu.

Slovenska družboslovna znanost bi se morala danes šibiti od doktorskih disertacij na to temo. Pa ni nikjer nobene. Je le veliko sprenevedanja in celo zagovarjanja nečesa, česar nikakor ne moremo zagovarjati, in veliko površnosti. ■

25. - 31. marec 2007

radijski misijon z brati kapucini na radiu ognjišče

ŽIVETI V KRISTUSI

25. 3. 11^h začetek s sv. mašo pri bratih kapucinih v škofji loki
29. 3. 20^h glasbeni večer za mlade v zavodu sv. stanislava
30. 3. spovedni dan
31. 3. 17^h zaključek pri bratih kapucinih v vipavskem križu

dnevni program:
7¹⁵ zgodba o svetniku za otroke
10¹⁵ misijonsko premišljevanje
13^h misijonsko premišljevanje
17^h misijonski pogovor
19³⁰ prenos molitve
20³⁰ misijonski večer (kontaktna oddaja)
10³⁰ 14^h priložnost za telefonski pogovor z duhovnikom (tel. 01 512 77 84)

Dolnja Košana med obema vojnama

Življenje pod Vremščico

V. M.

Knjiga dr. Marjana Dolgana *Dolnja Košana in okolica*, ki jo je izdala Celjska Mohorjeva družba, prikazuje Doljno Košano, kraj pod Vremščico, pri nekdanjem Šentpetru na Krasu oziroma sedanji Pivki.

Dolnja Košana velja za središče Košanske doline in bližnjih krajev. V preteklosti je bila ena izmed slovenskih pražupnij in tudi danes je tam župnija, zato se je v njej skozi čas nabralo več zanimivosti, ki presegajo lokalno raven. Dr. Marjan Dolgan je vsebino knjige razdelil na tri dele: študije, dokumentarna in literarna besedila. V prvem delu nas seznanja z lego Dolnje Košane, z glavnimi

podatki o središču Košanske doline in bližnjih krajev, o pokrajinski pripadnosti in podnebjju, o geologiji in kraških pojavih, o rastlinstvu in živalstvu in obširneje tudi o zgodovini. Sledita dva prispevka Silve Torkarja: *Kaj pomenijo zemljepisna imena?* in *Košanski (proto)primki leta 1498 in priimek Kette* (nekaj časa sta v Dolnji Košani živela pesnik Dragotin Kette in njegov oče Filip). Luka Vidmar podrobno predstavi župnijsko cerkev sv. Štefana I. v Dolnji Košani kot umetnostni spomenik. Posebej je predstavljen božji grob. Božidar Premrl obširneje piše o zidarskih in kamnoseških mojstrih Janezu Severju in Matiji Bitencu iz Dolnje Košane v 17. in 18. stoletju. Sledijo prav tako dokaj podrobni, predvsem pa natančni zapisi o šolstvu in kulturi, o podobi naselja in hiš, o prehrani, šegah in navadah ter o ljudskem zdravilstvu. Posebej za ta zbornik je jezikoslovka Jožica

Škofic prispevala članek o krajevnem govoru Dolnje Košane.

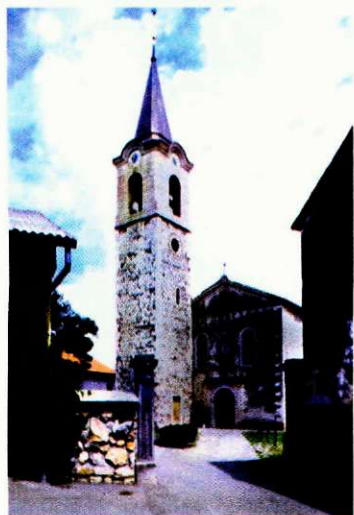
Vzorno napisana knjiga Zanimiv je tudi naslednji del zbornika, kjer so objavljena dokumentarna besedila: *Kronološka zgodovina Trsta: omemba Košane* (Vincenzo Scussa), *Tabor v Košani* (Josef Leinmüller), *Slava vojvodine Kranjske: Župnija Košana* (J. V. Valvasor), *Presvetli in prečastiti monsignor Janez Francišek Miller, tržaški škof, v Dolnji Košani leta Gospodovega 1693, kakor je ta pastoralni obisk popisal njegov tajnik* (Pietro Rosseti), *Košana v očeh učiteljev leta 1888*, *Kaj je videl v Dolnji Košani leta 1895 urednik revije Dom in svet?* (Francišek Lampe), *Matija Ambrožič in Dolnja Košana* (Matija Ambrožič Počkar), *Kronika župnije Košana, Seznam koških župnikov* (Božidar Premrl).

Na začetku tretjega dela z literarnimi besedili so objavljeni ljudski pregovori in reki. Sledijo besedila Jakoba Žnidaršiča, Matije Torkarja, Dragotina Ketteja, Alojzija Merharja, Josipa Ribariča,

Stanka Cajnkarja, Franceta Magajne, Alojza Kocijančiča in Andreja Capudra. Na koncu sta še kazali zemljepisnih in osebnih imen.

V tem zborniku so prvič knjižno objavljeni deli teže dostopnih spominov na Dragotina Ketteja ter fotografije Vavpotičevega portreta pesnikove novomeške oboževalke in celotne Černigojeve poslikave prezbiterija dolnjekošanske župnijske cerkve z njegovim avtoportretom iz leta 1944. Ta obsežna (612 strani) in vzorno napisana knjiga, ki jo je uredila Alenka Veber, bo zanimiva za vse, ki jih zanima Kras, zgodovina, jezikoslovje, umetnostna zgodovina, etnologija, književnost (posebno Dragotin Kette) in dokumentarna pričevanja. Vsebuje okoli 150 črno-belih in barvnih fotografij.

Avtor knjige dr. Marjan Dolgan se je rodil v Dolnji Košani leta 1950. Zaposlen je na Inštitutu za slovensko literaturo in literarne vede pri ZRC SAZU v Ljubljani. Je avtor več knjig in vrste prispevkov, večinoma s področja literarne zgodovine. ■

Cerkev sv. Štefana I. v Dolnji Košani

Tisti z Vzhoda

V. M.

Pred leti je Znanstveno-raziskovalno središče iz Kopra začelo izdajati tudi strokovne publikacije s področja arheologije. Predstavljamo štiri novejšje, ki obravnavajo najstarejša obdobja od prazgodovine do prihoda Slovanov.

V zbirki *Annales Mediterranea* je izšel zbornik z arheološko vsebino *Prvi poljedelci*, ki ga je uredil arheolog Mitja Guštin. Zbornik prinaša vrsto revizij starih raziskav, na katerih je temeljilo dosedanje poznavanje mlajše kamene dobe na Slovenskem ter predvsem številna odkritja in raziskave zadnjega desetletja, v nekaterih primerih povezane tudi z deli na avtocestnem kraku, ki so omogočile pojasnitev poselitve prostora v začetku 5. tisočletja pred Kr. Prispevki posameznih avtorjev in uvodni članek urednika Mitje Guština prinašajo v tem zborniku natančno opredelitev prepoznavne prostorsko zamejene Savske skupine, ki pripada srednjeevropski Lengyelski kulturi in kronološki umestitvi mlajše kamene dobe.

Objavljenih je dvanajst prispevkov: *Savska skupina Lengyelske kulture* (Mitja Guštin), *Kratna nad Kamnikom, gradišče pri Stiški vasi* (Anton Velušček), *Nekatere neolitske najdbe z vzhodne Gorenjske* (Milan Sagadin), *Drulovka pri Kranju* (Mitja Guštin, Alenka Tomaž, Boris Kavur), *Neolitska naselbina v Dragomlju* (Peter Turk, Vesna Svetličič), *Kamnita orodja s prazgodovinske naselbine v Dragomlju* (Simona Petru), *Resnikov prekop na Ljubljanskem barju 1962 in 2002* (Alenka Tomaž, Anton Velušček), *Neolitska naselbina Čatež-Sredno polje* (Mitja Guštin), *Čatež-Sredno polje* (Alenka Tomaž), *Kamnita orodja na najdišču Čatež-Sredno polje* (Boris Kavur), *Col 1 pri Podgračnem* (Milena Horvat), *Ozalj-Stari Grad /v hrvaščini/* (Tihomila Težak-Gregl).

Od Sopota do Lengyela V isti zbirki kot prejšnji zbornik je izšel zbornik z naslovom *Od Sopota do Lengyela* (urednica je Alenka Tomaž), ki že s podnaslovom *Prispevki o kamenodobnih in bakrenodobnih kulturah med Savo in*

Donavo opisuje dogajanja v mlajši kameni dobi v Sloveniji in v sosedstvu ter predstavlja mlajše kulture na prostoru Savske skupine. Prispevke sestavljata dva vsebinska dela. V prvem so predstavljene raziskave neolitskega obdobja, ki geografsko pokrivajo prostor severne Hrvaške, jugozahodne Madžarske ter avstrijske Štajerske, torej predvsem prostor sopotske in klasične lengyelske kulture.

V drugem delu so predstavljena predvsem nova odkritja v osrednji in vzhodni Sloveniji s konca mlajšega neolitika in bakrene dobe, s posebnim poudarkom na najnovejših raziskavah kultur, ki so nasledila obdobje Savske skupine Lengyelske kulture.

ne kamnitih orodij v jugozahodnem obmejnem območju Madžarske /v nemščini/ (Katalin Biró), *Stanje raziskav neolitika na avstrijskem Štajerskem, Mlajše neolitske in eneolitske najdbe iz Čateža-Srednjega polja, Neo- in eneolitske najdbe iz Nove Table pri Murski Soboti /vsi trije prispevki so v nemščini/* (Georg Tiefengraber), *Prekmurje v mlajši kameni dobi in Bakrenodobno najdišče Lendava-Pri Muri* (Irena Šavel), *Bakrenodobna naselbina Turnišče* (Alenka Tomaž), *Prazgodovinska naselbina v Turnišču* (Boris Kavur), *Najstarejša poselitev v Ivankovcih* (Ivan Tušek, Boris Kavur, Alenka Tomaž), *Sodolek – naselje bakrene dobe* (Boris Kavur, Alenka Tomaž, Zrinka Mileusić), *Bakrenodobna naselbina Hardek in*

izšla tudi arheološka monografija *Kaštelir pri Novi vasi/Brtonigla (Istra)*, v kateri Maša Sakara Sucević obravnava prazgodovinsko naselbino na Kaštelirju pri Novi vasi. Razdeljena je na tri dele: v prvem je predstavljeno gradišče, ki je eno največjih v Istri; v drugem je tipološko-kronološka analiza keramičnega gradiva z gradišč in grobišč Istre in tržaškega Krasa; v tretjem, sklepnem delu je celotno gradivo s Kaštelirja vpeto v istrsko železnodobno časovno razdelitev in primerjano z gradivi sosednjih kulturnih skupin.

Slovani V tanjši knjigi (95 strani) Mitje Guština *Tisti z Vzhoda*, izšla je v zbirki *Annales*, je zaje-

Istraživanja na Sopotu (Maja Krznarić Škrivanko), *Nalazište Radovanci u Požeškoj kotlini* (Jacqueline Balen, Hrvoje Potreba), *Istraživanje nalazišta Slavča-Nova Gradiška* (Marija Mihaljević), *Litički nalazi sopotske kulture na području Hrvatske* (Jacqueline Balen, Marcel Burić), *Sopotska nalazišta na osiječkom području* (Jasna Šimić), *Neolitičko naselje Dubovo-Košno kod Županje /vseh šest prispevkov je v hrvaščini/* (Boško Marijan), *Naselbinske najdbe pozne faze lengyelske kulture pri Nagykanizsi /v nemščini/* (Laszlo Horvath, Nandor Kalicz), *Preko meja ... Rezultati in problemi porekla surovi-*

Hajndl pri Ormožu, naselje bakrene dobe (Ivan Žižek), *Ormož-Škoršičev vrt, bakrenodobna jama in Neolitske in bakrenodobne najdbe s Ptujkega gradu* (Marjana Tomanič-Jevremov, Alenka Tomaž, Boris Kavur), *Malečnik – arheološko najdišče* (Mira Strmčnik Gulič), *Kultura keramike z brazdastim vrezom v Prekmurju* (Irena Šavel, Mitja Guštin), *Grac pri Selih pri Zajčjem vrhu* (Primož Pavlin), *Eneolitski nalazi iz Ribnice na Dolenjskem /v hrvaščini/* (Luka Bekić).

Kaštelir V zbirki *Annales Mediterranea* je v hrvaškem jeziku

ta vrsta aktualnih razmišljanj o najstarejših antičnih virih za slovensko ozemlje, številnih avtonomističnih teorijah izvora Slovencev, oblikovanju in prepoznavnosti regij od prazgodovine do srednjega veka ter prihodu prvih slovanskih naseljencev v Prekmurje. Knjižico končuje poglavje o pripravi in izdelavi igrano-dokumentarnega filma *Z Vzhoda* scenarista in režiserja Mihe Knifca, ki z različnih zornih kotov predstavlja življenje ob potoku Dobel pri Murski Soboti v drugi polovici 6. stoletja. Priložen je DVD-film. ■

Kropa

Petra Janša, foto: TO/ Bobo

Kropa (500 m) je razpotegnjeno naselje z gručastim jedrom, ki leži ob vzhodnem vznožju planote Jelovica v občini Radovljica. Naselje domačini delijo na Zgornji (Kotel), Srednji (Plac) in Spodnji (Sotočje) konec. Od Radovljice je Kropa oddaljena 11 km, cestni povezavi pa sta še čez vas Dražgoše oziroma iz smeri Kranj-Podnart. Skozi naselje teče **potok Kroparica**, ki ima povirje z močnim kraškimi izvirom. Kraj Kropa slovi po **tradicionalni železarski in kovaški dejavnosti**.

Kot vrela voda Kropa leži na dnu veličastnega amfiteatra, ki ga ustvarjajo pobočja Jelovice. Na jugovzhodu ozko dolino zapira strma Zidana skala (Črni vrh, 1307 m). Pod njo izvira hudourniška Kroparica, ki teče do izliva v Lipnico 3 km proti severozahodu. Na poti skozi naselje v deževnih obdobjih **vre kot krop v loncu**, zato tudi ime Kropa. Voda, nahajališče železove rude in gozd kot vir za lesno oglje so omogočili nastanek naselja in več kot petstoletno železarsko dejavnost, živo vse od keltske dobe, ki je konec prejšnjega stoletja zaradi razvoja sodobnejše črne metalurgije zamrla.

Zibelka kovaštva Kropa se je začela razvijati v 14. stoletju, ko se je gozdno železarstvo z rudnih nahajališč na Jelovici začelo seliti v dolino k potokom. Najstarejšo upodobitev Kroke lahko najdemo v Valvasorjevi knjigi Slava Vojvodine Kranjske iz leta 1689. Iz tega časa so tudi ostanki **Slovenske peči** ali talilnice železa ob cesti na Jamnik. V 15. stoletju so zgradili dva **plavža (Zgornja in spodnja fužina)** in **kovačnice**. V okviru fužin sta se oblikovala sistem proizvodnje **od rude do žeblja** za prodajo doma in na tujih trgih ter značilno sobivanje posestnikov fužinarjev in večinskega sloja kovačev-žebjarjev. **Ferdinandov rudarski red** je Kroparjem od leta 1550 priznaval posebno samoupravo, neodvisno od zemljiških gospodov, ki jo je vodil rudarski sodnik. Veljala je do reform cesarja Jožefa II. leta 1781.

V 500 letih so kroparske žeblje prenašali in prevajali s konji, mulami, osli, kamelami, vozovi, ladjami in vlaki od Črnega morja do Atlantskega oceana in od Skandinavije do Etiopije.

V 18. in v začetku 19. stoletja je kroparsko fužinsko železarstvo doživljalo višek. Število prebivalcev se je povzpelo na 1400. Poleg obeh fužin je obratovalo še 7 **cajnaric ali kovačnic**, kjer so s pomočjo vodnega kladiva ali norca kovali polizdelke, železne palice oziroma cajne ter 19 **vigenjcev oziroma lesenih kovačnic za žeblje**. Ti so se imenovali po lastnikih, po posebnostih ali pa hudomušno zbadljivo, z asociacijo na težko delo; na primer Vice, Pekel, Nebesa ali Galeja. Vice še stojijo in so v sklo-

Zmaj čuvaj, kovaški izdelek iz Kroke

pu Kovaškega muzeja odprte za ogled. Fužinarji so za proizvodnjo najemali rudarje, oglarje, fužinske kovače in žebjarje.

Večino žebeljev so prodali v **Trst in Benetke**. V ta namen se je razvil sredozemski izbor žebeljev. Glavna značilnost teh žebeljev, gradbenih in ladijskih, je bila dvokrilna glava in štirikoten presek stebila. Od sredine 19. stoletja, ko so začeli na trg prihajati strojno izdelani žičniki, so žebjarji izdelovali še druge vrste žebeljev in podobne izdelke, kot so spojke za čolne in splave, tesarske sponke, žebliji za železniške pragove, kljuge in kavliji, podkovski žebliji in žebliji za čevlje.

Bankrotirani fužinarji in kovači so leta 1894 tako rešitev našli v ustanovitvi žebljarske zadruga industrijskega tipa. Naslednica, Tovarna vijakov Plamen, je obratovala do leta 1997, danes pa novi Plamen, Kropa, d. o. o., izdeluje predvsem izdelke za avtomobilsko industrijo.

Tehniška dediščina »in situ« Kovaški muzej Kropa prikazuje tehnično-zgodovinski razvoj obdelave železa od rude do žeblja, gospodarske, socialne,

Kropa leži na dnu veličastnega amfiteatra, ki ga ustvarjajo pobočja Jelovice.

Tudi danes kropski otroci iz kartona, lesa in papirja izdelujejo makete vigenjcev, plavžev in cerkvic.

demografske in kulturne razmere v Kropi in sosednjih železarskih naseljih od 15. stoletja do propada fužin v 19. in ročnega žebjarstva v 20. stoletju. Kot prvi tehniški muzej na Slovenskem je bil odprt leta 1952 na pobudo domačinov in strokovne javnosti, ki si je pod vodstvom prof. Franja Baše, prvega ravnatelja Tehniškega muzeja Slovenije, prizadevala za ohranjanje tehniške dediščine »in situ«. Danes muzej deluje v okviru Muzejev radovljiske občine, zaradi svoje posebne vsebine pa je vključen v državno muzejsko mrežo.

Že od odprtja ima muzej prostore v Klinerjevi hiši na Placu, osrednjem delu starega trškega jedra Krope. Večji del današnje podobe je muzej dobil po prenovi leta 1972. V muzejski ponudbi je vodenje po razstavni zbirki, napovedanim skupinam pa omogočajo ogled s prikazom ročnega kovanja žebeljev v vigenjcu Vice. Muzej popularizira svoj dejavnost s priložnostnimi razstavami, delavnicami, predavanji in izdajami strokovnih publikacij, kot je Vigenjc, Glasilo Kovaškega muzeja.

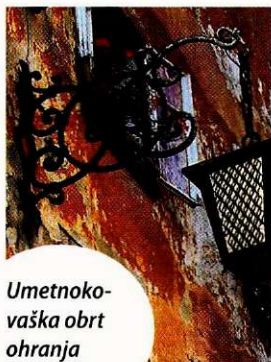
Kovaštvo kot umetnost Okrasje iz železa na kropskih hišah opozarja, da so v kraju

izdelovali umetniško kovane izdelke od vsega začetka. Ti so bili skoraj brez dodatnega okrasa, izjema je morda samo preprostejše okrasje na različnih tesarskih sekirah, tečajnih sklepkih, ključavnicah in kresilih. Med najrazkošnejše izdelke kovaštva spadajo podstavki za goreča drva, imenovani zglavniki, ki so bili bogato okrašeni. Na slovenskih kmetijah so veljali za najimenoitnejša dela sploh. V kmečkem stavbarstvu so se v 18. stoletju uveljavile okrasno oblikovane **okenske mreže**. Njihova izdelava je zamrla v začetku prejšnjega stoletja.

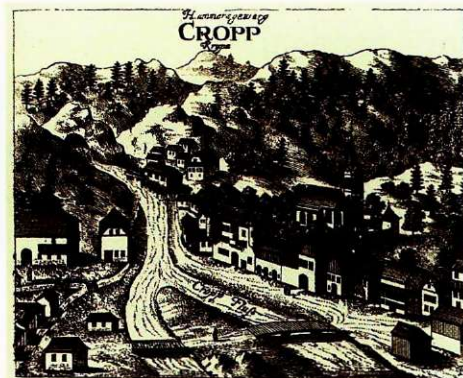
Ob industrializaciji proizvodnje žebeljev na začetku 20. stoletja se je umetniško kovaštvo začelo organizirano razvijati v okviru industrijske zadruga. Od leta 1956 je glavna dejavnost podjetja UKO – Umetnokovaška obrt, ki ohranja tradicijo ročnega kovaškega dela. Izdelujejo okrasne uporabne izdelke iz železa in bakra in sodelujejo pri opremljanju javne razsvetljave naselij ter pri obnovah spomeniško zavarovanih stavb.

Sv. Florijan, sv. Lenart in Mati Božja Kro-pa ima svojo župnijo od leta 1620, gotška župnijska cerkev sv. Lenarta, zavetnika jetnikov in preganjanih, pa je bila sezidana že leta 1481. Z njenega obzidja se ponuja enkratni razgled na v ozko dolino ujeta naselje in na višje ležečo **podružniško cerkev Matere Božje**, ki je eden najzanimivejših gorenjskih baročnih arhitekturnih spomenikov. Posvečena je bila leta 1729 in stoji na kraju, kjer naj bi bilo po izročilu sedem dečkov našlo podobico »Marije milostljivega srca« in zanjo postavilo oltarček. Po vrsti čudežev so k njemu prihajali romarji.

Florijanovo znamenje na Placu povezuje glavni trg in župnijsko cerkev. Stoji na kraju, kjer je malo pred ustanovitvijo župnije zoper kropske protestante govoril škof Tomaž Hren. Visoka štirikapna streha znamenja je krita s skrilom, na vrhu je kovana podoba sv. Florijana, zavetnika pred požari. V nišah so upodobljeni Marija, sv. Mihael, sv. Florijan in škof Hren.

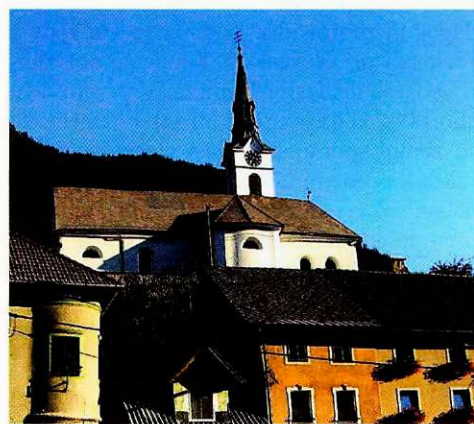
Umetnokovaška obrt ohranja tradicijo ročnega kovaškega dela.

Najstarejša upodobitev Krope v Slavi Vojvodine Kranjske iz leta 1689

Florijanovo znamenje na Placu

Župnijska cerkev sv. Lenarta

Luč v vodo »Spušcanje luči v vodo« sodi v zakladnico ljudskega izročila, ki oznanja prihod pomladi. Kropski kovači in kovačice so slovo od zime priredili svojemu delovnemu ciklusu. Na predvečer sv. Gregorja, 11. marca, so se zbrali ob številnih rakah in bajerjih. Z metanjem raznih gorečih predmetov v vodo so nato simbolično pozdravili prihod pomladi. Ta običaj pa ni nikdar zamrl in tako dandanes kropski otroci in tudi odrasli izdelujejo razne makete vigenjcev, plavžev, kladiv, mrež in cerkvic iz kartona, lesa, papirja, v katerih gori sveča in spuščajo takšne »barčice« na vodno gladino bajerja. **D**

Vir: www.slovenia-tourism.si (Slovenska turistična organizacija), www.termo-giz.si.

Loški razgledi

1.

Muzejsko društvo

V *Loških razgledih*, ki jih izdaja Muzejsko društvo Škofja Loka, je v 52. številki (2005) objavljena vrsta zanimivih prispevkov: *Srednjeveški obračuni freisinške škofije* (Matjaž Bizjak), *Freisinški medved in Enigma Abrahama iz Freisinga* (Branko Berčič), *Nova poznoantična najdba s Puštala nad Trnjem* (Jože Štukl), *Dr. Gregorij Karbonarij* (Janez Markič), *Loška študenta sta prva javno zagovarjala Kopernikov nauk v Ljubljani* (Stanislav Južnič), *Obnova šolstva v škofješkem okraju po drugi svetovni vojni* (Andraž Kalamar), *Kozlički iz okolice Škofje Loke*, *Železnikov in Žirov* (Bojan Kofler), *Skozi nemške zapore in taborišče* (Tone Gortnar), *Pokopališče v Rock Springsu* (Francka Benedik), *Sarajevska epoha slovenskega tenorista Poldeta Polenca* (France Križnar), *Dr. Karel Zakrajšek, zdravnik v Škofji Loki* (Tone Košir), *Miznikarjevi v Martinji vrhu* (Ciril Zupanc), *Farji Potok, Kocjanova domačija in njeni nasledniki* (Vincencij Demšar).

Pirnikov zbornik

Tolminski muzej

Makso Pirnik je bil skladatelj, glasbenik, pedagog in zborovodja. Rodil se je leta 1902 v Prelogah pri Slovenskih Konjicah, kot zborovodja je deloval v Tolminu. V prvem delu zbornika, ki ga je uredil Silvester Gaberšček, so zbrani spominski zapisi njegovih stanovskih kolegov in učencev. V drugem delu so natisnjeni referati s simpozija ob Pirnikovi osemdesetletnici, nekateri ponatisi spominov in zapisov ter sklepni del diplomske naloge Ksenije Mugerli o Pirniku. V tretjem delu se Pirnik predstavi sam z nekaj vrsticami kot glasbeni pedagog in vzgojitelj. Zbornik se konča z odlomkoma iz dveh pisem in oporoko.

Zgodba o Kristusu

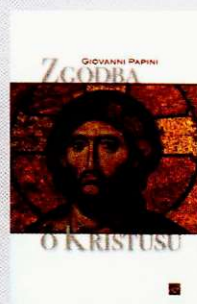
2.

Celjska Mohorjeva družba

Zgodba o Kristusu ni danes nič manj aktualno branje kakor v času nastanka, lahko bi rekli, da je njena aktualnost še večja. Koliko vojn, potresov in pretresov se je zgodilo v teh zadnjih petinosemdesetih letih, kakšne razmere so danes v svetu? Giovanniju Papiniju se je zdelo nujno, da kljub tisočem knjig, ki govorijo o Jezusovem življenju in delovanju, mora napisati delo, s katerim bo poskušal razsvetliti bralca, ne da bi ga vodil kakor monopolisti »zgodovinske resnice«. Avtor se je namenil, da bo namesto dogmatičnega dokazovanja in nasprotovanja ali učenega razglabljanja ponudil primerno hrano za dušo. Večno živega Kristusa je hotel oživiti v očeh živih, da bi sedanji ljudje čutili njegovo večno navzočnost. »Rad

1.

2.

3.

4.

bi ga upodobil v vsej njegovi večni in sedanji veličini, ga predstavil tako tistim, ki ga zasmujejo, kakor tistim, ki ga ljubijo, in tistim, ki ga ne, ker niso nikoli videli njegovega pravega obraza. Rad bi spravil na papir tisti tragični ep, ki sta ga oblikovala nebo in zemlja, poiskal, kaj se od tega lahko naučimo v teh časih, v lastnem življenju, in vse to opisal ne samo z abstraktnim govorjenjem, ampak tudi z zaporedjem dogodkov, ki se začenjajo s hlevom, kjer se je Jezus rodil v Betlehemu, in se končujejo z oblakom njegovega vnebohoda v Betaniji,« je zapisal Papini. Od branja *Zgodbe o Kristusu* bo imel ta bralec več, oni manj, gotovo pa ne bo nobenega pustila neprizadetega.

Ime rože

Založba Mladinska knjiga

Ime rože je največja uspešnica italijanskega pisatelja Umberta Eca. Zdaj je ta svetovno znani roman izšel tudi v zbirki *Žepnice* na 550 straneh. Srednjeveški samostan, skrivnostni umori med malovrednimi menihi in prekletstvo izgubljene knjige – na pogled odmaknjena tematika se je zaokrožila v eno največjih literarnih uspešnic po drugi svetovni vojni. Čeprav gre »le« za roman – in ne za zgodovino! – je kakšna *Da Vincijeva šifra* za ta roman lahko le žalitev.

Od lubezni in vesela

3.

Založba Mladinska knjiga

Pod naslovom *Od lubezni in vesela* je v zbirki *Kondor* izšel izbor iz starejše slovenske povesne poezije. Slovenska umetna literatura je imela že od vsega začetka tudi vesel, burkaški in zabavljaki zven, ki pa je širši javnosti manj znan. Najiminitnejša tovrstna besedila ljubezenskega, pivskega, epigramatičnega in prigodniškega značaja, ki so jih napisali Janez Damascen Dev, Valentin Vodnik, Jurij Japelj, Urban Jarnik in drugi, so zdaj zbrana v knjigi s pomenljivim naslovom, ki slovensko poezijo prikazuje še z njene vedrejšje plati. Pesmi je izbral in spremeno besedo napisal Peter Svetina.

Nazaj v planinski raj

Fakulteta za družbene vede

Kulturolog Boštjan Šaver je avtor knjige *Nazaj v planinski raj*, ki govori o »alpski kulturi slovenstva in mitologiji Triglava«, kot stoji v podnaslovu. Že naslovi poglavij *Alpska kultura in gore na kritičnih okopih teorije*, *Družbena konstrukcija geografskih in kulturnih kodov*, *Religijske dimenzije vertikalnega sveta*, *Planinske podobe slovenstva* in *Kulturni pomen Triglava: od religijskih vzorcev do osamosvajanja in novih vrednot* zgovorno povedo, da gre za »moderne« konstrukte levih sociologov, ki na tradicijo gledajo skozi očala nerazumevanja. To ni njihov svet, pravijo, to je svet »preteklosti«, svet konservativnežev, svet narodnjakov ... Urednik zbirke *Kult* je Aleš Črnič. Čestitamo.

Vaško čarovništvo

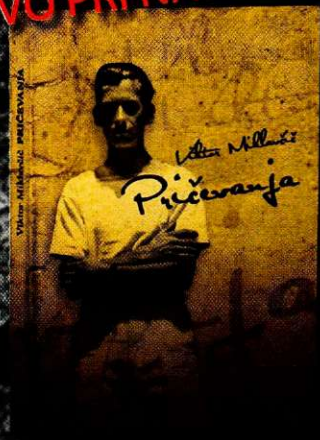
4.

Filozofska fakulteta

Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete v Ljubljani je izdal knjigo *Coprnice so me nosile. Raziskava vaškega čarovništva v vzhodni Sloveniji na prelomu tisočletja*. V uvodu je avtorica Mirjam Mencej predstavila izvore čarovništva, socialno plat – midsosedske tenzije in etnološke raziskave sodobnega evropskega vaškega čarovništva. V poglavju *Socialna plast čarovništva* so prikazana škodljiva dejanja čarovnic: zakopavanje predmetov, zli govor, zli pogled, zli dar, zli dotik, magijski način kraje mleka, kraja pridelka s pomočjo vleke rjuh, zaustavitev živine, zaustavitev ljudi (paraliza, hromost), povzročitev nevihte, toče, neurja, preprečitev pogina živine ob zakolu. Sledi prikaz sosedske čarovnice, vaške čarovnice in obrambe proti čarovnicam. V poglavju *Nadnaravna plast čarovništva* izvemo veliko o nočni čarovnici. V zadnjem delu so predstavljeni še izročilo o čarovnicah, ki ni del verovanjskega sistema, pomen spola – vloge žensk in moških v kontekstu čarovništva ter verovanja o nadnaravnih močeh duhovnikov.

NOVO PRI NAŠI ZALOŽBI

Obseg: 320 strani. Format: 17x24,5 cm. Trda vezava.

www.demokracija.si/knjigarna

Viktor Miklavčič PRIČEVANJA

Avtor se spominja mladosti za časa fašističnega terorja na Primorskem, bojov v 2. svetovni vojni v italijanski in jugoslovanski kraljevi vojski ter sanj, ugaslih v udbovsem zaporu, o pravičnejši družbeni ureditvi v Titovi Jugoslaviji.

Cena knjige je **4.900,00 SIT / 20,44 EUR**. Naročila sprejemamo
po e-pošti: knjigarna@demokracija.si ali po telefonu **01 230 06 66**.

knjigarna
DEMOKRACIJA

Knjiga je izdana v skladu s cenami, ki veljajo v Sloveniji. Vse cene vključujejo 8,1% DDV.
Cena knjige v tujini vključuje poštno in prevoznino. Cena v tujini vključuje 20% DDV.

Ajdovski gradec bo znova oživel

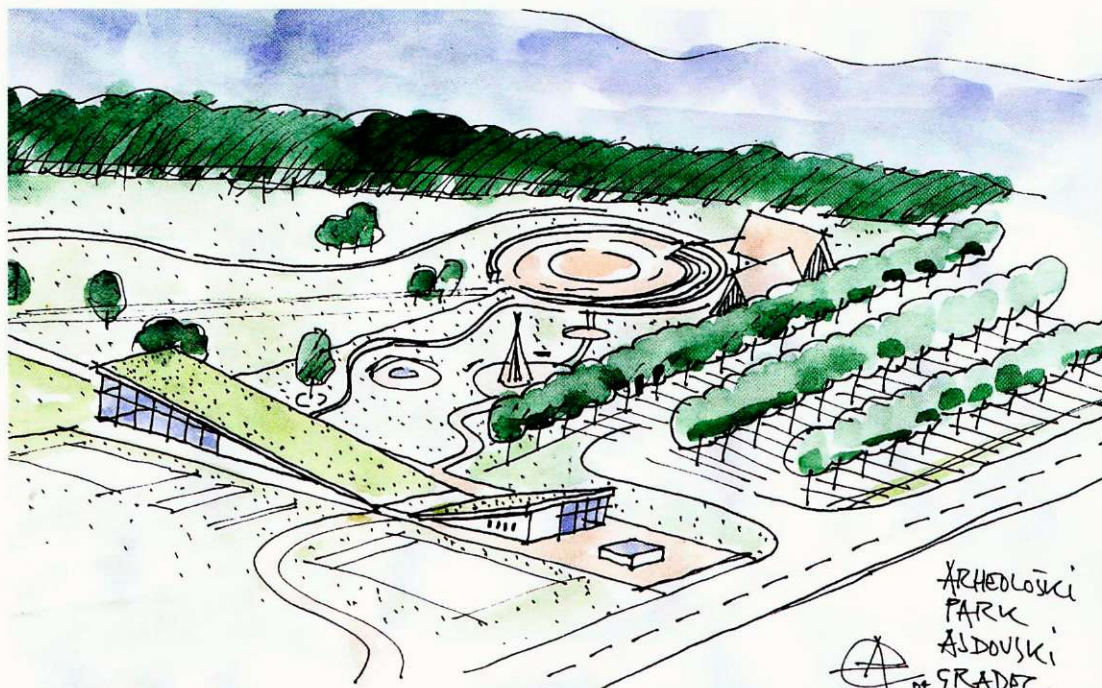
Lucija Horvat, foto: LTO Bohinj

V Bohinju bo predvidoma čez dve leti mogoče obiskati Arheološki prak Ajdovski gradec, povezan predvsem z železarstvom. Bohinjsko železarstvo sega v železno dobo in prav na Ajdovskem gradcu so izkopal številne najdbe.

Ajdovski gradec je najdišče poznorimske oziroma zgodnjekrščanske naselbine in hkrati tudi prizorišče, kamor je France Prešeren postavil prizorišče zadnjega boja med Črtomirjem in Valjunom. Železarstvo, ki je predstavljajo ekonomsko osnovo Bohinja, in fužinarstvo se je še posebej razvilo v 16. stoletju. V tistem času so nastali glavni železarski obrati v Bistrici in Stari Fužini. Lastnik fužin je bil nekaj časa Žiga Zois, ki je tudi izboljšal njihov položaj. 2500-letno obdobje železarstva se je končalo, ko so leta 1891 proizvodnjo železa prenesli na Jesenice.

Temelj kulture v Bohinju Projekt arheološkega parka, muzeja na prostem, je predvsem projekt predstavitve bogate zgodovine železarstva v Bohinju v neposredni bližini arheološkega najdišča Ajdovski gradec. Kot je bilo že omenjeno, je železarstvo za Bohinj pomenilo gospodarsko podlago, v prvem obdobju pa je bilo tudi temelj stare kulture, ki je zaživela v Bohinju. Količina izkopane rude v zgodovini Bohinja je bila velika, obsegati je morala skoraj sto tisoč ton, ob tem pa so porabili več kot milijon kubičnih metrov lesa. V dva tisoč petsto letih so v Bohinju izdelali nekaj deset tisoč ton kovnega železa oziroma jekla. Večino so izdelali v novem veku, v času velikega vzpona svetovne proizvodnje železa. Zanimivo je, da so leta 1776 za eno tona grodlja porabili tri tone železove rude, leta 1782 je letna proizvodnja železa znašala 258 ton.

Park čez dve leti Zamisel o arheološkem parku sega pet let nazaj, ko je Lokalna turistična organizacija (LTO) Bohinj skupaj s partnersko občino iz avstrijske Koroške Rožek projekt prijavila

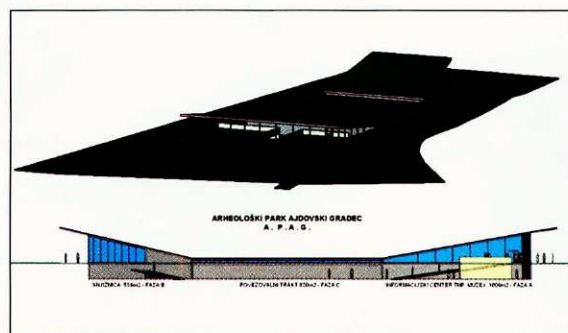
Idejne arhitekturne in urbanistične rešitve prihodnjega arheološkega parka

na sredstva programa čezmejne sodelovanja Phare, iz katerega so pridobili 50.000 evrov. Vodja projekta Klemen Langus iz LTO pa računa še na sredstva regionalnih razvojnih programov. Z vsemi pridobljeni sredstvi naj bi pokrili tri četrtine vrednosti investicije, ki znaša dva milijona evrov. Kulturno-turistični projekt predstavitve bogate zgodovine, arheologije in naravne ter kulturne dediščine v Bohinju je dobil zeleno luč tudi pri bohinj-

skih občinskih svetnikih, ki so potrdili prvo fazo graditve arheološkega parka. LTO Bohinj je za park s pomočjo državnih sredstev že odkupil 190.000 evrov vredno in 19.000 kvadratnih metrov veliko zemljišče, za katerega bodo do jeseni uredili gradbeno dovoljenje, da bi park lahko začel delovati čez dve leti.

Ureditev parka Triglavskega narodnega parka s poudarkom na kulturni krajini. Poleg tega naj

bi uredili prireditveno dvorano, manjši lokal in tematski park. V slednjem bodo na ogled replike zgodovinskih stavb, delavnic, v katerih bodo predstavljali delo v minulih obdobjih, ko je bilo življenje v Bohinju povezano predvsem z železarstvom. Predvideno je, da bodo park kasneje najbrž razširili na sredogorje in visokogorje, kjer so arheologi prav tako odkrili veliko pomembnih najdb o nekdanjem železarstvu na območju Bohinja. **D**

V Arheološkem parku Ajdovski gradec je predvidena stavba, v kateri bo muzej z arheološko vsebino in info točka.

Jean Genet: Služkinji

Čeprav Jean Genet velja za klasika, ga v SNG Drama doslej še niso uprizorili. Njegovi Služkinji sta v režiji Diega de Bree v Mali drami premierno oživila 2. in 3. marca, in sicer v 40 let staremu prevodu Radojke Vrančič. Genet je že zelo zgodaj zašel v kriminal in si prislužil dosmrtno zaporno kazen. Po posegu francoskih intelektualcev, predvsem Jean-Paula Sartra in Jeana Cocteauja, je bil rehabilitiran, toda življenje socialnega dna mu je bilo vedno blizu, saj je verjel, da ekstremne razmere v posamezniku vzbudijo prav

Umor gospodarice

takšna čustvena stanja. Podatek ni nepomemben, sploh v primeru Služkinj, ki temeljijo na resničnih dogodkih, ko sta služkinji, sestri, kruto umorili svojo gospodarico. Igra je v vsebinskem in formalnem smislu zelo klasičen tekst, toda besedilo je z brisanjem osnovne logike in običajnih medosebnih odnosov tudi zelo neoprijemljivo. Genet je v navodilu, kako igrati Služkinji, zapisal, da morata vlogi

odigrati moška. Razlogov za to je bilo več: Genet je bil pod vplivom zaporniškega "moškega" življenja, bil je homoseksualec, poleg tega pa ga je navduševala japonska igra no, ki pogojuje ekstremna čustvena stanja, v njej pa vedno nastopajo le moški. Če bi, tako režiser, v Služkinjah nastopili ženski, bi afektiranost že lahko preseгла ženske okvire. Osnovna tema Služkinj je umor, drama se nenehno giblje med tragičnostjo in komičnostjo. Besedilo je zelo aktualno v smislu, »kaj vse si moramo izmišljovati, da prenesemo realnost«.

Vsakdanjik določajo raznovrstna bežanja, tudi v umor. Vlogi služkinj, Claire in Solange, ter Gospe so bile zaupane Janezu Škofu, Gregorju Bakoviču in Alojzu Svetetu, ki so jim blizu psihološki realizem, tipološka igra in emocionalna angažiranost. Scenograf predstave je De Brea, kostumograf Alan Hranitelj, lektor Jan Jona Javoršek, predstava pa poteka brez glasbene spremljave. L. H.

Pasolinijev Svinjak

Pier Paolo Pasolini je tudi v gledališkem opusu obravnaval kompleksnost eksistencialnih in ideoloških vprašanj. V delu Svinjak, ki ga je v produkciji Slovenskega stalnega gledališča (SSG) iz Trsta režiral

Mislec Pier Paolo Pasolini

Ivica Buljan, je avtor na grotesken način predstavil prisposodo revolucionarnega konformizma in razrednih konfliktov v obdobju študentskih protestov. Pasolinijeva »politična drama ali drama politike« je bila z italijanskimi nadnapisi v SSG premierno izvedena v petek, 2. marca. Pasolini je bil pesnik, pisatelj, dramatik, filmski režiser, predvsem pa mislec, ki je v šestdesetih in sedemdesetih letih z izjemno intelektualno pronicljivostjo seciral družbo. Najostrejša kritična razmišljanja je gojil do meščanskega in malomeščanskega družbenega sloja

ter takratne komunistične partije, ki ji je sicer po vojni pripadal. Leto 1965 predstavlja začetek Pasolinijevega gledališkega ustvarjanja, leta 1968 pa je izšel njegov Manifest za novo gledališče. Kot dramatik je nasprotoval malomeščanskemu in politično angažiranemu gledališču, ki je prepogosto pridobivalo konformistične poteze. Pasolini je bil pripadnik protinaturalističnega »gledališča Besede«, ki sloni

na pomenu izrečene besede, idej in kritične refleksije. V tem obdobju je nastalo besedilo Svinjak, groteskna prisposoda revolucionarnega konformizma, razrednih konfliktov v obdobju študentskih protestov. Svinjak, po katerem je leta 1969 nastal film, je krut in neizprosni prerez malomeščanske neokapitalistične družbe. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK 8. 3. 2007

11.00 ZRC SAZU, Novi trg 4: Doc. dr. Boris Golec: Nova spoznanja o življenju in pozabljenem potomstvu Janeza Vajkarda Valvasorja. Predavanje.

19.30 MGL: Kim Komljanec: Škrat

20.00 SNG Drama: Jean Genet: Služkinji

20.00 Gledališče za otroke in mlade: Branislav Nušič: Sumljiva oseba

PETEK 9. 3. 2007

19.00 Slovensko mladinsko gledališče: Jan Decorte: Visoka pesem

19.30 SNG Drama: Jean-Baptiste P. Molière: Tartuffe

20.00 Gledališče za otroke in mlade: Branislav Nušič: Sumljiva oseba

SOBOTA 10. 3. 2007

19.00 Slovensko mladinsko gledališče: Jan Decorte: Visoka pesem

19.30 SNG Drama: Jean-Baptiste P. Molière: Tartuffe

NEDELJA 11. 3. 2007

11.00 Cankarjev dom: Palčki z Rožnega grička – glasbena pravljica

11.00 Festivalna dvorana: Godalni orkester Musidora (Slovenija) – komorna glasba

19.30 Cankarjev dom: Needcompany (Belgija): Prodajalna jastogov

20.00 Cankarjev dom: Filharmonični orkester iz Lyona (Francija) – klasična glasba

PONEDELJEK 12. 3. 2007

19.00 MGL: Mihail A. Bulgakov, Miha Javornik: Mojster in Margareta/Margareta in Mojster

19.00 Slovensko mladinsko gledališče: Jan Decorte: Visoka pesem

20.00 SNG Drama: Fernando Pessoa: Mornar

TOREK 13. 3. 2007

19.30 Cankarjev dom: Jana Pavli, oboa, Anja Gaberc, harfa, Klemen Golner, klavir – klasična glasba

20.00 Dvorana Tivoli: Bolšoj teater (Rusija): Labodje jezero – balet

20.00 Cankarjev dom: Iztok Kovač: Gospodarji časa – balet

SREDA 14. 3. 2007

19.30 Šentjakobsko gledališče: E. Fritz: Rdeči kotichek

20.00 MGL: G. Čušin: Hagada

20.00 SNG Drama: S. Delaney: Okus po medu

20.00 Cankarjev dom: Iztok Kovač: Gospodarji časa – balet

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Trpinčeni možje

Monika Maljevič

Po odraščanju v sirotišnici odrezavega Wonga se nesamozavestni Norbit po čudnih naključjih poroči z obilno Rasputio, ki je hkratiše nasilna in gospodovalna.

Zaradi kronične naivnosti Norbit šele ob srečanju z mladostno simpatijo Kate uvidi, kako nesrečen je v zakonu, a da bi se znebil nesramne žene, njenih nasilnih bratov in dvočlunega Katinega prijatelja, poleg obilice poguma potrebuje tudi veliko sreče in pomoči pravih prijateljev.

Tako se začne zgodba o Norbitu, ki je odraščal v sirotišnici in kitajski restavraciji gospoda Wonga. Tam je spoznal najboljšo prijateljico in sorodno dušo Kate, s katero se je pod bližnjim hrastom tudi poročil, še preden je dobil prve mozolje. Srečno sta živela približno dva tedna, dokler Kate niso posvojili in je izginila iz njegovega življenja.

Nekega dne, ki ni bil skorajda nič drugačen od vseh drugih dni – okoliški nasilneži so se kot ponavadi spravljali nanj – je devetletni Norbit spoznal drugo dekle, desetletno debelušno Rasputio, ki Norbita vzame pod svoje okrilje in poskrbi, da ga nihče več ne nadleguje. Razen nje. Ampak Rasputia misli, da si to lahko dovoli. Ne nazadnje je zaradi nje Norbit dobil novo družino in službo, ko je bil dovolj star. Njeni trije bratje so ga zaposlili v svojem gradbenem podjetju, ki se ukvarja še s postransko dejavnostjo – z izsiljevanjem poštenih meščanov.

Ko se Rasputia odloči, da se bo poročila, Norbit pravzaprav pri tem nima veliko besede, reče lahko samo »da«. In tako tečejo leta. Rasputia postaja vse obilnejša in gospodovalnejša, Norbit pa čedalje bolj nesrečen. Zdi se, da bo njegovo življenje do smrti teklo po ustaljenih tirih – moral bo prenašati nesramno bajso, s katero se je poročil, in žalitve njenih treh bratov.

Tedaj pa se vse postavi na glavo. V mesto se vrne Kate, ki je zdaj prava lepota z dostojnim premoženjem, ki ga želi vložiti v

Norbit

Režija: Brian Robbins

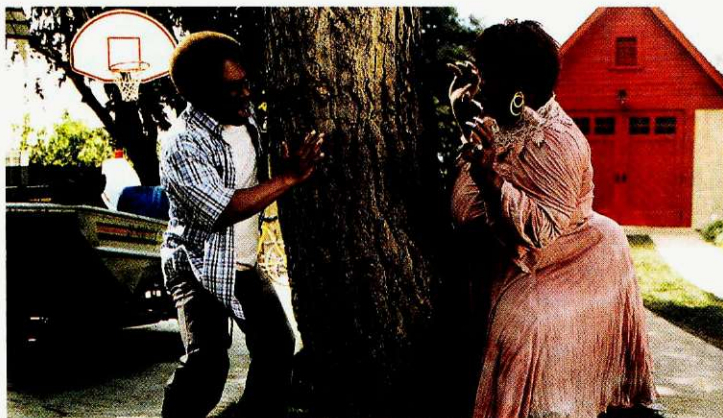
Scenarij: Jay Scherick in David Ronn po zgodbi Eddieja Murphyja in Charlesa Q. Murphyja

Produkcija: Michael Tollin, Brian Robbins, David Householter

Igrajo: Eddie Murphy, Thandie Newton, Terry Crews, Clifton Powell, Mighty Rasta, Cobra Gooding Jr., Eddie Griffin

Premiera: 15. 3. 2007

Distribucija: Karantanija Cinemas

nakup Wongove sirotišnice. Spremlja jo zaročenec Deion, ki nad njeno odločitvijo ni najbolj navdušen. Zdi se mu namreč, da bi njen denar veliko bolj koristil njemu. Koga brigajo sirote?! Poveže se z Rasputijinimi brati in skupaj poskušajo opetnastiti Kate, da bi sirotišnica prišla v njihove roke, namesto socialne ustanove pa bi tam odprli slačiklub.

Pri tem pa nihče ne pomisli, da bi jim Norbit lahko prekrizal račune, da bi v prsih nepomembne miške lahko bilo levje srce. No, Norbitu uspe. Mimogrede pa se znebi še svoje neznosne žene.

Žena v hlačah Eddie in Charles Murphy sta scenarij za film napisala po trenutnem navdihu. Čeprav sta že prej sodelovala, je bilo delo precej naporno. Zamisel za film sta dobila na internetu.

Naletela sta na filmček, v katerem sta se mož in žena sredi ulice pošteno mikastila. Mimogrede, ženska je zmagovala. Zato sta napisala zgodbo o trpinčenem možu. Toda ker je prišla izpod peresa bratov Murphy, je dvoplastna – v bistvu resna, površinsko pa skrajno norčava in polna norih, nenavadnih likov.

Rasputia je nasilna, gospodovalna žena. Norbit je miren, naiven in nežen fant, ki nima dovolj samozavesti, da bi se ji postavil po robu. Družbo jima delajo trije nasilni in precej zabiti bratje, g. Wong, ki je vse prej kot primeren skrbnik za otroke, vendar je za grobo fasado zlatega srca, dva nekdanja zvodnika – Ljubijezus in Bogseusmili – ki svoje izkušnje uporabljata tudi v poštenih poslih, in še množica drugih zanimivih likov, od katerih je vsak zgodba zase. **D**

ENCIKLOPEDIJA RAZVOJA ČLOVEKA

DVD-dokumentarec Od odkritja ognja do homo sapiensa

DVD
VIDEO

SPEKTAKULARNA DOKUMENTARNA USPEŠNICA, KI VAS POPELJE V SVET NAŠIH PREDNIKOV

Prvi človek je začel uporabljati ogenj. Z njegovo pomočjo in s taljenjem ledenikov so se nekateri hominidi razvili v novo vrsto - neandertalec ali jamski človek ...

Sreda, 14. 3.

za 4,15 EUR (995 SIT) ob nakupu tednika 7dni

V zbirki štirih DVD-dokumentarcev Enciklopedije razvoja človeka so še:

- Pred osmimi milijoni let (izid 7. 3.) ✓
- Poselitev planeta in boj z naravo (izid 21. 3.)
- Selitve in prve skupnosti (izid 28. 3.)

ČZP Večer, d.l., 2504 MB

Naročniki tednika 7 dni ali Večera si lahko DVD-je zagotovite z naročilom po telefonu: 02/23 53 326, 02/23 53 427 ali 02/23 53 500, e-pošti: knjiga@vecer.com, spletni trgovini www.vecer.com/trgovina ali po pošti na naslov: ČZP Večer, 2504 Maribor. DVD-je vam bo raznašalec prinesel na dom, plačilo po položnicah za 7 dni ali Večer. Zaloge so omejene.

Čisti dobitek

Pavel Furlan, Matej Mihinjač, SAGA Institute

Hyundai santa fe 2,2 CRDi VGT GLS/TOP-K

Če je kje Hyundaiu padla sekira v med, mu je zagotoveno pri projektu santa fe II. Napravili so najboljše, kar si nekdo v avtomobilski industriji želi. Dober in še bolje, zelo dobro prodajan avtomobil v razredu, kjer je konkurenca najmočnejša.

Svetovljan Tipični predstavnik vozil SUV moderne dobe prevzema kupce z mehкими, zaobljenimi linijami, ki so precej posnete po dosedanjih evropskih uspešnicah, vendar so dovolj samosvoje, da je santa fe prepoznaven že na daleč. Res je, da ta prepoznavnost ne sodi k znački hyundai, saj se marsikdo z začudenjem zagleda v emblem, ko ugotovi, kdo ga je naredil. Vendar gre to potezo pohvaliti, saj se je s tem avtomobilom Hyundaiava hiša končno prebila in dokazala v rangu dražjih, imenitnejših vozil znanih znamk. Zato je santa fe tudi eden najdražjih Hyundai-ievih avtomobilov do sedaj pri nas. Oblikovnost avtomobila je vsečna morebiti prav zato, ker so jo razvijali na treh kontinentih; domačem, v Evropi in v Ameriki. In napravljena je tako, da je prav zares vseč rasam vseh kontinentov. Elegantnost, zlita v dinamične poteze, nadgrajena

z najmodernejšimi prijemi detajlov, ustreza trendu kupcev. In je kot taka kljub sedemnajstim centimetrom in pol več, kot jih je imel predhodnik, še primernejša za kupce, saj jim je v notranjosti vozila odmerjenega precej več udobnega prostora. Najprej z bogato odmerjenim prostorom za voznika in sovoznika, prav tako tudi za tri v zadnji vrsti. Dovolj

velik za daljša potovanja je tudi prtljažnik, ki se da z zlaganjem še povečati, s svojim ravnim dnom pa je pripraven za nalaganje.

Veliko udobja K udobju lahko štejemo še vso opremo, ki pripada avtomobilu s tako opremo. Dvopodročna klimatska naprava je namenjena v glavnem tistim spredaj, zadaj primanjkuje učin-

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	HYUNDAI SANTA FE 2,2 CRDi VGT
vrsta motorja	turbodizelski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	2188
moč v kW (KM) pri vrt./min	110 (150) pri 4000
največji navor v Nm pri vrt./min	335 pri 1800-2500
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na vsa štiri kolesa (TOD)
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4675 x 1890 x 1795
medosna razdalja v mm	2700
prtljažnik v litrih	969/2213
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1823 (697)
največja hitrost v km/h	179
pospešek 0-100 km/h v s	11,6
poraba (po normah EU) v l/100 km	9,6/6,0/7,3
poraba na testu v l/100 km	8,9
cena vozila v EUR	30.763

kovitosti. Zvočna kulisa avdiosistema je odmerjena dobro, povsod je enakomerna. Vsi drugi, neopazni elementi opravljajo svojo funkcijo dobro. K boljšemu počutju pripomore še dobro našturjena izbira materialov, barvnih kombinacij in dizajna notranjosti. Vseskozi kljub svoji trdosti, plastičnosti in le imitaciji naravnih materialov deluje prijazno, toplo. No, edina pomanjkljivost notranjosti je ergonomija sedežev, saj se zdi, kot da so Korejci pozabili na podpiranje lumbalnega dela širokih naslanjačev.

Največja imenitnost pa se pri santa feju pokaže med samo vo-

Novica

AUTOBEST 2007 V Budimpešti so podelili nagrade AutoBest, kjer je letos blestel novi Opel malček – corsa. Veliki zmagovalac letošnjega neodvisnega izbora AutoBest, ki ga sestavlja 13 znanih novinarjev iz trinajstih držav, tudi Žiga Colja s SAGA Institute kot predstavnik Slovenije, žirije ni prepričal le s privlačno obliko in novimi tehnologijami, temveč tudi s cenovno primernostjo, servisno mrežo in skrbjo za okolje. Zmagovalac si je tako na koncu nabral le pet točk prednosti (780 točk) pred drugim fiatom grande punto (775). Na tretje mesto se je uvrstil peugeot 207 (704), na četrto hyundai accent (433) in na peto škoda roomster (428 točk). Sedem žirantov je za zmagovalca izbralo corso, pet grande punta. Vsi finalisti predstavljajo idealen nakup za tiste, ki želijo kar največ za svoj denar in so hkrati tudi prodajno precej uspešni na 250-milijonskem trgu, ki ga zastopa žirija AutoBest. Hans Demant iz Adam Opel AG je ob prejemu nagrade z veseljem poudaril, da je to prva velika pomembnejša mednarodna nagrada za njihov novi model in da je žirija opazila bistvo njihovih prizadevanj pri razvoju nove corse.

Podeljene so bile še naslednje nagrade:

- **CompanyBest 2006** za letošnje najvidnejše podjetje, ki jo je prejel Fiat Auto, ker se je vrnil k svojim koreninam in začel nizati nove uspehe v zgodovini tradicionalne italijanske znamke;
- **ManBest 2006**, ki jo je prejel Jean-Charles Lievens, izvršni podpredsednik Kia Motors Europe, ker je nosilec ideje o sedemletni garanciji za novi kia cee'd in mož, ki mu je uspelo novo tovarno na Slovaškem pripeljati do najuspešnejših v Evropi;
- **DesignBest**, ki jo je prejel Fabrizio Giugiaro za dizajn novega fiata grande punto;
- **SportBest 2006**, ki jo je prejel Robert Kubica za prve stopničke dirkača v formuli 1 iz vzhodne in srednje Evrope, kjer je navzoč AutoBest;
- **SafetyBest 2006**, ki jo je prejel Jaguar za inovativni pokrov motorja pri novem XK, ker se pri trku s pešci dvigne in s tem zmanjšuje poškodbe;
- **EcoBest**, ki jo je prejela Toyota za napredne tehnologije pri svojih vozilih, kot je na primer hibridni prius;
- **TechnoBest**, ki jo je prejela Honda za inovativni štirikolesni pogon SH-AWD pri novi hondi legend.

žnjo. Nič več ni dizelskega ropotanja, začutimo le malo piša vetra in skromno šumenje podvozja pri hudih udarcih od tal. Mehkoba podvozja napeljuje, da se boste s

zne razmere, na spolzkem terenu prepočasno. Zato lahko voznik ročno izbere funkcijo '4WD lock', ki deluje do 40 km/h in razporeja enako količino navora na oba para koles. To je tudi vse, kar se tiče terenskosti. O reduktorju in zaporah diferencialov lahko samo sanjamo, čeprav jih sploh ne potrebuje. Lahko pa pohvalimo njegovo vodljivost med vožnjo. Morebiti zaradi klasičnega hidravličnega sistema krmarjenja, saj je odziv in občutek med vožnjo zelo dober.

Odličen motor Prav tako je zelo dober turbodizelski motor z 2,2 litra delovne prostornine. Sistem skupnega voda za vbrizg goriva zadnje generacije zagotavlja mirno in tiho obratovanje, turbina s spremenljivo geometrijo (VGT) pa pripomore k odzivnosti in uporabnosti v vseh območjih delovanja. Poraba je lahko kljub velikosti vozila kar nizka, pod devetimi litri, čeprav lahko številko desetih litrov porabljenega plinskega olja na 100 prevoženih kilometrov pregrešno hitro presežemo. Moči (110 kilovatov) je zadosti za normalno vožnjo tudi ob polni obremenitvi vozila, velja pa pripomniti, da v tem primeru pogrešamo šesto stopnjo pri letstopenjskem menjalniku.

O optimalnosti izbire, razen če niste podvrženi 'fancy' stilu, ne boste prav veliko razmišljali, saj s santa fejem lahko dobite prav vse zeleno v enem kosu. Vse drugo tu odpove. Dokazov je ogromno. Na cestah. In tudi časovnih vrstah, saj se prodaja kot tople žemljice. **D**

tem avtomobilom raje vozili po cestah in makadamih, kot da bi z njim opravljali kakšen 'ekstremizem', in to kljub širšima kolutekoma, večji odmaknjenosti dna avtomobila od tal ter štirikolesnemu, elektronsko nadzorovanemu pogonu, ki pa s svojim delovanjem ne blesti pretirano. Prav ta transmisija je morda najslabši del avtomobila, saj v bistvu spravlja moč motorja le na prednji kolesni par. Če elektronika zazna zdrs katerega od sprednjih koles, prav tako elektronsko nadzorovana razdelilna sklopka pošlje do polovico moči tudi zadnjemu kolesnemu paru. Zadovoljivo za normalne vo-

AVTOPRALNICA

AP 24 ur
(Center Kompas Stp)
Celovška cesta 206

Odpri:
NON STOP 24ur!

Tel.: 01/500-37-53
Avtopralna steza
Samopostrežne storitve
Samopostrežni sesalniki
Samopostrežni čistilniki oziroma
Samopostrežna avtopralnica

Parkirna hiša WTC
Dunajska cesta 158

Odpri:
pon – pet 07:00 – 18:00
sobota 07:00 – 13:00

Tel.: 01/58-97-855
Strojno – ročno pranje
Notranje čiščenje
Poliranje
Globinsko čiščenje
+ VULKANIZERSTVO

Tornado lahko povzroči veliko škode.

Lepi in nevarni

Aleš Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Marca se v Združenih državah Amerike začne sezona tornadov. Ta veličastni, a precej nevarni naravni pojav vsako leto v ZDA ubije veliko ljudi.

V meteorološkem svetu je tornado znan kot eden najintenzivnejših in najbolj uničujočih vremenskih pojavov. Njegov nastanek je tesno povezan z močnimi nevihtami, ki nastanejo v nestabilnem ozračju. Kot navaja meteorološka literatura, takšne razmere nastanejo ob stiku toplega in hladnega zraka oziroma okoliški mrzli zrak spodrine toplega in povzroči, da se ta začne dvigovati. Čim intenzivnejši je ta proces, močnejši tornado lahko nastane.

Ko tornado nastane, ga večinaoma prepoznamo po vrtničastem,

drvečem in črnem stebri, ki se na eni strani dotika tal, na drugi pa sega visoko v nebo. Lahko je različnih oblik, najpogostejša pa je lijakasta. Njihova moč se meri s stopnjami od ena do pet, pri čemer je ena razmeroma šibak, podoben

malo močnejšemu vetru, pet pa zelo močan. Čeprav marsikdo misli, da je nevaren vsak tornado, jih ima večina moč druge ali tretje stopnje, ti pa praviloma ne povzročijo večje škode. Manjši del se jih razvije tudi do najvišje stopnje.

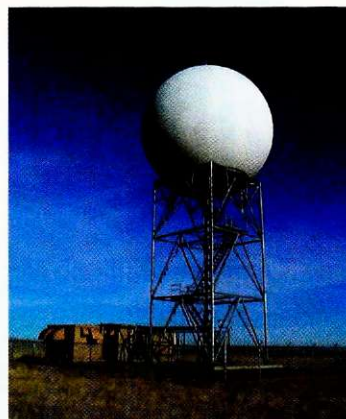
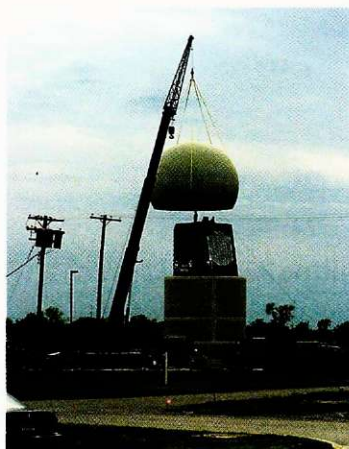
Radarsko obveščanje

Če so v preteklosti tornadi v ZDA povzročili precejšnje število žrtev, se slednje danes praviloma ne dogaja več. ZDA so namreč v večini zveznih držav razvile široko mrežo t. i. Dopplerjevih radarjev, ki zaznavajo nastanek tornadov. S pomočjo teh radarjev so prebivalci o tornadu obveščeni vsaj 20 minut prej, preden bi jih le-ta dosegel.

Pri tej moči vrtničast veter ruva drevje, podira stavbe, dviga avtomobile, vlake, skratka vse, kar se mu postavi na pot. Tisti, ki so tornado doživeli, pravijo, da pride hitro, hitro pa tudi odide. Slišati je kot velik vlak, ki povzroča oglušujoč hrup, za sabo pa pusti pravo razdejanje.

Največ tornadov v ZDA Največ tornadov vsako leto nastane v ZDA, Avstraliji in Indiji. Najpogostejši so seveda v ZDA, in sicer zaradi sestave zemeljskega površja. Na njem namreč ni potrebnih naravnih ovir (gorovij), ki bi preprečevale neposredne trke mrzlega in toplega zraka. V osrednjem delu ZDA, kjer je največ tornadov, se razprostira t. i. Veliko nižavje, ki

Lastnosti tornadov poskušajo na vse načine izmeriti t. i. lovci na tornade.

Tornade odkriva Dopplerjev radar.

Zadnji dokumentirani tornado v Sloveniji je bil 23. avgusta 1986 na Notranjskem, ko je za seboj pustil 34 km dolgo in 100 do 300 metrov široko sled, pri tem pa najbolj prizadel vas Hotedrišico. Naprave so pokazale, da je imel tornado v notranjosti hitrost 216 kilometrov na uro.

Avgusta lani sta dva tornada zajela tudi otoka Hvar in Brač. Videti ju je bilo mogoče v najožjem delu Hvarskega kanala, ki leži med otokoma, oba pa sta na srečo razpadla, še preden sta dosegla kopno in povzročila večjo škodo. Vodna tromba oz. tornado je lani pustošil tudi na območju Šibenika, ko je bil huje ranjen Nemeč, velika pa je bila tudi gmotna škoda. Najbolj je neurje prizadelo otok Murter, ki je bil nekaj časa odrezan od sveta.

Vidimo torej, da nihče ni prav varen pred tornadi, čeprav vendarle velja, da praviloma nastajajo na točno določenih območjih. Glede na to tornadi še zdaleč niso samo problem ZDA, ampak se lahko pojavilo tudi v Evropi. **D**

ga na vzhodu obdajajo Apalači, na zahodu pa Skalno gorovje. Ker obe gorovji ležita v smeri sever-jug, ima hladen zrak, ki se zadržuje nad Kanado, ob ugodni vremenski situaciji neovirano pot, da prodre globoko proti jugu. Hkrati lahko topel in vlažen zrak iz Mehikiškega zaliva neovirano pripotuje daleč na sever. Ko obe vrsti zraka trčita, pride do močnih neviht, te pa povzročijo tornade.

Do zdaj so tornadi v ZDA prizadeli prav vse njene zvezdne države. Največ jih je bilo v Oklahomi, Teksasu in na Floridi, ki ležijo v osrednjem območju, to pa je najbolj izpostavljeno tornadom in so ga v ZDA že poimenovali Dolina tornadov. Na splošno ZDA na leto prizadene okoli 900 tornadov. V rekordnem letu, to je bilo 1992, so jih našli celo 1.297. Pojavijo se lahko v katerem koli mesecu, ob kateri koli uri dneva in v katerem koli kraju. Kljub temu jih tri četrtine vseh nasta-

ne od marca do julija, večinoma med 15. in 21. uro. Največ se jih pojavi maja (tudi po pet na dan), najbolj uničujoči pa so aprila, ko so temperaturne razlike med toplim in mrzlim zrakom največje.

Poleg materialne škode tornadi za seboj pogosto pustijo tudi smrtno žrtve. Tako ameriška državna statistika ocenjuje, da tornadi v povprečju letno ubijejo 80 ljudi in jih poškodujejo 1.500. Največ žrtev je takrat, ko se pojavi več tornadov hkrati. Tako je

leta 1925 v ZDA na nekem območju nastalo kar sedem tornadov, zajeli so tri zvezne države in povzročili smrt 695 ljudi.

Izjem ni Tornadi se lahko v vsakem trenutku pojavilo kjer koli na svetu. V Evropi jih je največ v Veliki Britaniji. Spomnimo se samo zadnjega poročila iz Londona, kjer je manjši tornado povzročil razdejanje na območju treh ulic. Občasno se tornadi pojavijo tudi v Sloveniji in njeni bližini.

RADIO CENTER
102.4, 103.7 MHz

102.4
103.7

Radio Slon in Sadež

Krademo frekvence od 1946

WWW.RADIOCENTER.SI

Obutveno gibanje

Lovro Kastelic, foto: arhiv Demokracije

Do danes je bilo v Združenih državah Amerike prodanih že približno 900.000 kosov obutvene in konfekcijske linije Starbury! Pridite in razgrabite, dokler ste še na družbenem robu! V Sloveniji se ta hip še ne dobi!

Stephon Marbury je sicer eden tistih razvpitih zvezdnikov NBA, ki je košarkarske kritike v svoji karieri prepričeval zlasti z vnetim polnjenjem svoje košarkarske statistike, zaradi česar je prepogosto trpel predvsem moštveni učinek. Prav vsa tri moštva, za katera je Marbury do sedaj igral, so igrala znatno uspešneje šele tedaj, ko jih je zapustil. Pod Marburyjevo »plejmejkersko« taktirko se torej ni še nihče prav pošteno razigral. Vse kaže, da se niti njegovo zdajšnje moštvo New York Knicks ne bo. Čeprav Michaelu Jordanu po košarkarskem znanju ne seže niti do kolen, je Marburyju v ZDA vseeno uspelo iznajti pravo revolucionarno potezo.

Starbury V svet je septembra lani lansiral svojo blagovno znamko, imenovano Starbury, ki je za zdaj dostopna le v ZDA in ponuja visoko kakovostna športna oblačila ter obutev po zagotovo najnižji ceni. Vsekakor pa po takšni, kot si jo je denimo Stephon Marbury še kot otrok, ko je za dolar ali dva na plažah svojega rodnega Coney Islanda (Brooklyn) prodajal osvežilno pijačo obiskovalcem zabavišnega parka, zagotovo neznansko želel. Po ceni torej, ki bi bila dostopna

Košarkarska zvezda Stephon Marbury bo celotno letošnjo sezono igral v športnih copatih za samo 15 dolarjev.

tudi najrevnejšim; to je za manj kot 15 ameriških dolarjev!

Marburyjeva kolekcija Starbury med drugimi zanimivimi izdelki prinaša The Starbury One, košarkarske copate, v katerih je denimo Stephon Marbury odigral celoten prvi del letošnje sezone NBA za

moštvo newyorških kratkohladičnikov. Pred dnevi je za nameček proti Clippersom igral že v novem obvalu, imenovanem Starbury Team, ki se bo prodajalo za isto ceno kot njegov predhodnik. »Zaradi tega, ker je cena le 14,98 dolarja, je nadvse pomembno, da igra Stephon

v prvenstvu ves čas v teh copatih, s čimer se bo lahko na najbolj nazoren način pokazala resnična kakovost te obutvene linije,« je dejal Andy Todd, predsednik obutvene prodajalne Steve and Barry's, ki je ekskluzivni izdelovalec in tudi prodajalec te pritočasne Marburyjeve

PRIMORKA
tv

Trstelj - 67. kanal

Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

**ODSTIRANJA Z BARBARO
LOMBERGAR - STAROST: IZZIV ZA VSE NAS**

pogovorna oddaja

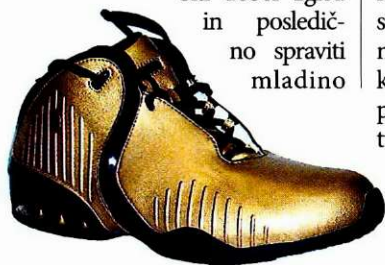
sreda, 14.3.2007 ob 21.00

linije. Športni copati, ki so jim nekateri nadeli etiketo pogrošnega in izkoriščevalskega (izdelujejo jih namreč na Kitajskem; kdo ve za kakšen denar), drugi, da niso sijo pomemben socialni pomen, v katerem se bodo lahko zanesljivo vzpostavili enakopravnost, idealizem, svoboda in brezrazrednost, se prek luže ta hip odlično prodajajo. Po besedah vodje prodaje Howarda Schacterja je bila prva pošiljka, za katero so domnevali, da bi morala trajati vsaj nekaj mesecev, razgrabljena v nekaj dneh. Do danes je bilo skupaj s preostalimi obutvenimi različicami in oblačili, ki stanejo še manj – po 9,98 dolarja, prodanih že skoraj 900.000 kosov. Športno obuvalo svežega videza, ki bi normalno stalo od 100 in 150 dolarjev, je za pičlih 15 dolarjev seveda izjemno mikavno ...

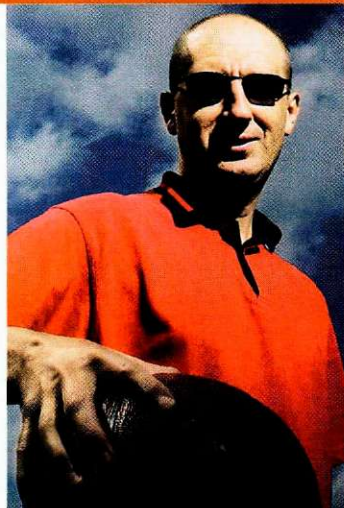

Humanitarnost Košarkarska organizacija NBA zahteva od svojih delavcev (košarkarjev) čim večjo humanitarno dejavnost, s katero želi biti dober zgled in posledično spraviti mladino

v športno aktivnost – na košarkarska igrišča; stran od drog, kriminala in otopelosti torej. Treba je priznati, da Stephonu Marburyju s prisluženimi 17 milijoni dolarjev zagotovo ni bilo težko priskočiti na pomoč (za nameček je prispeval tudi pol milijona dolarjev za posledice tornada Katrina), a je s svojo dobronamerno gesto skrajne pocenitve športne obutvene in konfekcijske linije vendarle na neki način sprožil posebno gibanje, za katerega Marbury pravi, da »je celo pomembnejše od same košarke«. To gibanje, ki se sicer pod imenom Starbury Movement Tour uradno predstavlja kot veriga urbanih košarkarskih prireditvev po ZDA, je neuradno zagotovo vsaj nekoliko streznilo popolitizem tako tekstilne kot obutvene industrije, ki sta vse doslej mlade in neuke dobesedno zaslužnjevali s snobizmom, izključanjem in neracionalnostjo.

Prej ali slej se bo namreč tudi kje druge našel kak premožnej, ki bo iz lastnega žepa tako kot Stephon Marbury plačal večino proizvodnih stroškov, s čimer bo najmlajšim in najrevnejšim približal dejavnost, ki jih bo nemara popeljala v lepšo prihodnost. Za slednje se zavzema tudi Marburyjevo gibanje, ki želi iz nedostopnega narediti dostopno, iz ideala plastiko in iz iluzije resničnost. Vse za lepšo prihodnost mladih! **D**

Avstrijska kuhinja

Esad Babačić

Čedalje več navijačev hokejskega kluba Jesenice verjame v zaroto, ki jo kuhajo skrbniki avstrijske hokejske lige.

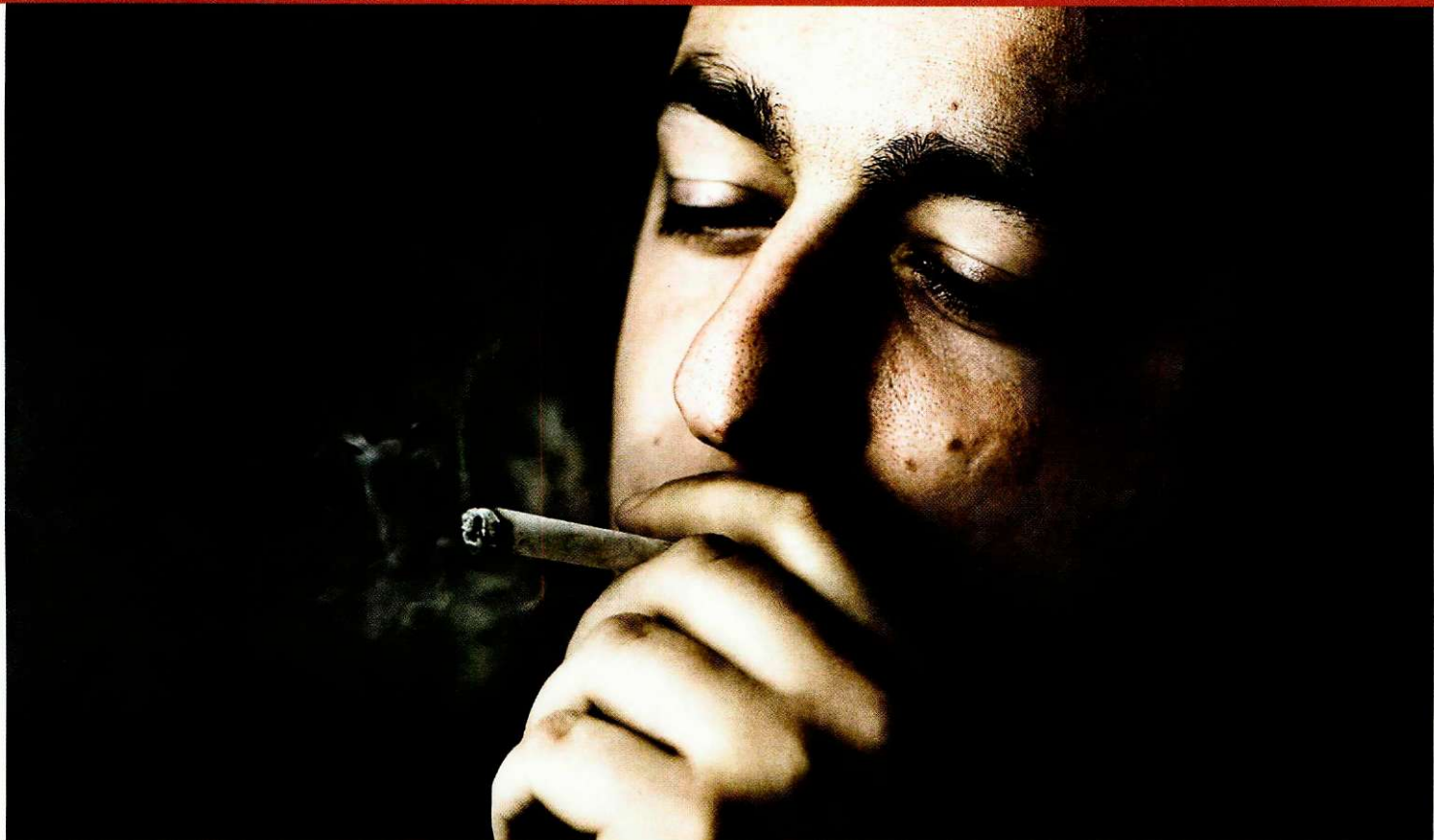
Tekma proti Innsbrucku nas je spomnila na staro dobro bal-kansko kuhinjo, ki je skrbela za to, da so se na koncu najpogosteje veselili le izbranci. Seveda se moramo že na začetku vprašati, zakaj je vodstvo lige Ebel sploh povabilo naše prvake, če se jih zdaj tako na veliko otepa. Takšna gostoljubnost je milo rečeno čudna, še posebej če vemo, da so tekme Jesenic najbolj obiskane v ligi. Za nameček igrajo slovenski prvaki najprivlačnejši hokej, ki temelji na hitrem drsanju in domiselnih akcijah. Poseben balzam za oči je prvi jeseniški napad, v katerem blestita brata Rodman in prvi strelec lige Fox. Zgodba zase je seveda tudi simbol jeseniškega hokeja Tomaž Razingar, ki so mu zaploskali tudi navijači nasprotnih moštev. Nočem trditi, da si Jesenice brez nadaljnega zaslužijo mesto med štirimi najboljšimi moštvi lige, toda eno je gotovo: njihova igra je vsaj na trenutke na zares visoki ravni. Škoda le, ker so naši prvaki nagnjeni k nihanjem, zaradi katerih so bili v zadnjem času nekajkrat kaznovani. Na tem mestu pa se moram znova spomniti sodnikov, ki s pogostimi izključitvami razbijajo ritem igre našega predstavnika. Kadar ne gre z izključitvami, se na hitro domisljijo česa drugega, s čimer nam grenijo življenje. Proti Beljaku smo bili priče dvema zadetkoma, ki so ju domačini dosegli iz dveh nedovoljenih položajev. Na že omenjeni tekmi proti Innsbrucku sta si Nemca dovolila neverjetno predrznost in nam v naši dvorani razveljavila dva regularna gola; popolnoma čista sta bila tako prvi kot drugi zadetek. Niti kadar se avstrijski hokejist uleže na pak in tako prekine akcijo naših, to ni dovolj za kazenski strel. Kljub očitnim krajam so se na koncu veselili naši prvaki, ki pa so morali že naslednji dan na pot k Celovčanom. Ti so jih pričakali sveži in odločeni, da se jim postavijo po robu. Takšnega tempa železarji preprosto niso navajeni, saj so vsa ta leta igrali nekaj močnih tekem na sezono, vse drugo je bil sprehod do končnice. Zdaj se zdi, da je vsaka tekma vredna naslova. Avstrijci so bili verjetno prepričani, da bodo slovenski gostje kmalu omagali in zasedli mesto pri dnu. Toda pozabili so na veliko srce jeseniškega hokeja, ki se nikdar ne vda. Če bi se rdeči vendarle uvrstili v končnico, bi bili nevarni za vsakogar, prav to pa skrbi tiste, ki odločajo, kdo bo na koncu v igri za naslov. Zdi se nedopustno, da bi gostujoči klub osvojil naslov državnega prvaka, in to v družbi tako bogatih in uglednih klubov.

Atleti in atletinje s sončne strani Alp so v Birminghamu na evropskem dvoranskem prvenstvu nastopili zares izjemno in presegli pričakovanja. Najbolj nas je razveselila bronasta vrnitev **JOLANDE ČEPLAK** v svetovni vrh, odlično pa so nastopili še štirje naši finalisti: Brigita Langerholc, Sonja Roman, Matic Osovnikar in Miran Vodovnik.

Na Rogli so potekale 8. zimске športne igre Slovenske demokratske stranke. Zbralo se je več kot 500 članov stranke in interesnih organizacij, pomerili pa so se v teku na smučeh, veleslalomu in deskanju. Več kot 100 se jih je odpravilo na krajši pohod. Najuspešnejši odbor 8. zimskih športnih iger SDS je postal OO SDS Gorenja vas - Poljane.

Ali bodo morali policisti po novem loviti tudi kadilce?

Bo policija preganjala kadilce?

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

V inšpekcijskih službah potihoma razmišljajo, da bi za izvajanje protikadilskega zakona zadolžili policijo. A delo policistov ni lovljenje kadilcev, ampak preprečevanje kriminala in še za to nalogo jim primanjkuje ljudi in sredstev.

V zvezi z novim protikadilskim zakonom so mnenja v javnosti deljena. Nasprotniki kajenja iz vsega srca podpirajo strožji zakon o omejevanju kajenja na javnih krajih. Ankete kažejo, da vse omejitve menda toplo pozdravljajo tudi kadilci, o čemer seveda dvomimo. Vsekakor je kar precej kadilcev, ki menijo, da gre za omejevanje njihove osebne svobode. Pridušajo se, da se zakona ne bodo držali.

Vsekakor pa se je treba vprašati, kdo bo novi zakon izvajal in nepopoljšljivim kadilcem pisal položnice za ne majhne globe. Za izvajanje zakona naj bi bile pristojne inšpekcijske službe. Vendar je pričakovati, da se bo vse skupaj izrodilo, kot se je pri zakonu o omejevanju točenja alkoholnih pijač. Le-tega so se gostinci držali le prvo obdobje, dokler ni minil strah pred visokimi kaznimi

in se je začetna vnema inšpekcijskih služb polegla. Kmalu so začeli stalni pivci v lokalih dobivati svoj jutranji žgani odmerek, seveda primerno zamaskiran. Prižgano cigareto bo nemogoče zamaskirati, če jo bo gostinec dovolil v svojem lokalu ne glede na zakon. Tedaj bi morala ukrepati inšpekcija in kaznovati krivca. A inšpektorji kot inšpektorji. Le kdo bo hodil po lokalih in pulil iz rok in ust cigarete pa pisal kazni in pri tem še tvegala, da ga bo kakšen razjarjen kadilec treščil po zobeh? Navsezadnje inšpektor niti nima pravice, da koga legitimira. Pravzaprav nima možnosti, da bi koga pridržal ali preveril njegovo identiteto, če bi le-ta zavrnil njegov poziv za izročitev legitimacije oziroma rekel, da je nima.

Policisti bi lovili kadilce Zaradi tega se v inšpekcijskih službah po-

igravajo z mislijo, da bi izvajanje protikadilskega zakona naprtili na pleča policije. Le-ta vsekakor ima pristojnost, da preveri identiteto kršilca in mu napiše položnico ter seveda načelno precej manj tvega, da bi jo pri tem skupila.

Seveda pa bi bilo to težko izvedljivo. Policija nima dovolj ljudi niti za preprečevanje predvsem drobnega kriminala, ki je precej nevarnejši od tega, da si nekdo v lokalu prižge cigareto. Pravzaprav nima niti dovolj ljudi, da bi preprečevala celo hujše oblike kri-

minala. Pred leti so na primer v manjšem kraju v okolici Ljubljane odpravili policijsko postajo, ker ni bilo dovolj ljudi in sredstev. Pa so zločinci izvedli oborožen rop tamkajšnje banke. Policisti so se takoj odzvali na klic, a so vseeno potrebovali skoraj pol ure, da so se po ne preveč dobrih cestah prebili do kraja zločina. Zlikovci so medtem seveda izginili. Glede na to, da ima kraj vsekakor vsaj pet lokalov, se bo zgodilo, da bo kdo prižgal cigareto tudi v enem od njih. Če bo natakarklical policijo, bo torej trajalo vsaj pol ure, preden bo policist prišel. Vsekakor dovolj, da bo kršilec že zdavnaj pokadil in izginil.

Inšpekcijske službe torej že pred sprejetjem zakona razmišljajo, kako bi svoj del bremena preložile na ramena policistov, pri tem pa jih očitno ne zanima, kdo se bo ukvarjal s preprečevanjem kriminala. ■

Avstrijci prepovedali vstop

Avstrijske oblasti so slovenskemu državljanu prepovedale vstop v svojo državo, ker menijo, da je nevaren za okolico.

Avstrijska policija je slovenskemu državljanu Ervinu Trostu iz Drobincev pri Gornji Radgoni prepovedala vstop na svoje ozemlje, in sicer zato, ker meni, da je Trost izredno nevaren okolici. Pri nas tega ne mislimo, čeprav so ga na sojenju zaradi umora označili za psihopata. Pred šestimi leti je namreč prerezal vrat svojemu nečaku. Le-ta je bil še celo policijski kadet in je torej imel nekaj več pojma o tem, kako se je treba braniti, kot ga imajo običajni državljani. Morilca je sodišče označilo za shizofrenika, ki ni odgovoren za svoje dejanje, in ga namesto v zapor poslalo na psihiatrično zdravljenje. Po poldrugem letu so psihiatri oznanili, da je Trost ozdravljen oziroma ni nevaren za okolico, ter ga izpustili. Od tedaj do danes je Trost nanizal kakšnih

dvajset kaznivih dejanj, vsa pa so povezana z nasilništvom. Sodni organi in psihiatrična stroka kljub temu ne najdejo dovolj tehtnih razlogov, da bi ga zaprli in mu preprečili ogrožanje javnosti. Ne nazadnje je pred časom napovedal kar nekaj novih umorov.

Videti je, da je to pri nas postala stalna praksa. Sodišče ni našlo razlogov, da bi priprlo Pluta in le-ta je kmalu po izpustu umoril žensko. Predčasno je bil izpuščen tudi Casiraghi in je kmalu potem ugrabil štoparko.

Po drugi strani pa državljanu, ki ne poravnava razmeroma majhne mandatne kazni, zagrozijo z uklonilnim zaporom, dokler ne bo plačal. Očitno je pri nas javnosti nevarnejši tisti, ki ne plača globe, kot psihopati Plut, Casiraghi ali Trost. B. S.

POŠTAR JE POBEGNIL Poštarski kruh je trdo zaslužen, so dejali nekdanj. Pošta se raznaša ob vsakem vremenu, naj pada sneg ali pripeka sonce. Ne le pošta, pač pa tudi na kupe reklam in včasih denar. Nekateri upokojenci tudi danes dobivajo pokojnino po starem, torej v gotovini na dom. Tako se je pred dnevi v Spodnjih Gameljnah poštar na mopedu peljal proti svojemu rajonu in nesel tamkajšnjim upokojencem njihov denar. Iz gozda so nenadoma skočili trije lumpi in ga poskušali s palico zbiti z motorja. Poštarju je kljub udarcu uspelo obdržati ravnotežje in je odpeljal naprej. S tem je rešil sebe in pokojnino. Trije junaki pa so jo ucvrli v neznano in jih še iščejo.

PREMLATIL MAKETO Možje v modrem znajo včasih res hudo razjeziti kakšnega voznika. Vsekakor so voznika na spodnještajerskem območju tako razjarili, da se je ta sklenil maščevati. A očitno ni imel dovolj poguma, da bi se lotil moža postave iz mesa in krvi, ampak je raje napadel policista iz kartona. Po zgledu nekaterih evropskih držav smo namreč tudi pri nas začeli na določene točke postavljati kartonasto silhueto policista, zaradi katere vsaj kakšen voznik malce popusti pedal za hitrost. No, štajerski jezni mož je tako na eni takšnih točk v okolici Šentjurja »ugrabil«
kartonsko maketo in si nekaj kilometrov naprej dal duška. Krepko jo je premikastil in odvrigel v obcestni jarek, nato pa pomirjen odpeljal naprej.

PREKLOPITE!

RTS:

tv program

NA KANAL C44

(Frekvenca 655, 25 Mhz)

V kablskem sistemu
UPC TELEMACH

Sodelujte v nagradni igri in odpotujte s turistično agencijo

GLOBUS

NA SANJSKO POTOVANJE V
DUBAJ
ZA 2 OSEBI

Nagradno vprašanje:

Na katerem kanalu v kablskem sistemu UPC Telemach je vidna televizija RTS?

a) K 57
b) C 44

SMS s pravilnim odgovorom pošljite na:

št. 3030

Pravila in pogoje za sodelovanje najdete na:
www.rts-tv.com

UPC
TELEMACH

Nagrada je potovanje v Dubaj. Nagradna igra traja od 1. 2. do 28. 2. 2007. Zrebanje nagrade bo potekalo 3. 3. 2007 v oddaji Živa Rezonanca. Bodo objavljena na straneh <http://www.simsoty.net/rts/nagradna-igra> in na www.rts-tv.com. Akcija je stroškovno plačana dobrotnik nagrade. V nagradni igri sodelujejo vse mobilne telefonske karte telefonske številke 3030 poslej sms z vsebino RTS: Aja: RTS: B: vsi sistemi in mobilni v omrežjih MobilTel, Simatel, Dabtel. Vsak, ki nato z DA potrdi spletno nagrado-sms storitev RTS, objavljen na strani <http://www.simsoty.net>, postane član RTS sms kluba. Član RTS sms kluba traja največ 5 leti! Kljub na mesec prejeli plačljivo (0,8349 EUR oz. 200 SIT z DDV) sms sporočilo. Za odjavo je potrebno poslati sms RTS STOP na številko 3030. Poslan SMS je po ceni operatorja. Organizator nagradne igre je: Tele 99 d.o.o., ponudnik storitve je: ThreeArts Kolbar & Co. d.o.o.

EVJ

ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zatorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-90-23-203
storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV

etv

<http://etv.elektroprom.si>
komercialna:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

107.8
MHz
radio velenje

www.radiovelenje.com

03/ 897 50 03

Spodaj brez

Oskarjevka Helen Mirren je bila v mladih letih znana po tem, da se je rada slekla pred kamero ali na gledaliških odrih. 61-letnica je priznala, da je tudi na podelitev oskarjev odšla brez spodnjih hlačk, kar pomeni, da je kipec za najboljšo igralko za film *Kraljica* prejela dobesedno »spodaj brez«. Mirnova se je o svoji obleki, ki jo je posebej zanjo izdelal Christian Lacroix, razgovorila v oddaji Oprah Winfrey. »Naredili so mi obleko, ki mi je kot ulita, zato mi ni bilo treba nositi spodnjic. Prav mi je kot dvoje angelskih rok. Kar na jok mi je šlo, ko sem si jo nadela. Prava mojstrovina,« se je zgrabila za prsi oskarjevka.

Sicer pa so igralki ob vrnitvi v Veliko Britanijo pripravili velik sprejem. Ko je s kipcem izstopila na letališču Heathrow, je morala kar dvajset minut pozirati fotografom in dajati avtogramе. »Priredili so mi najbolj neverjeten sprejem. Zelo, zelo lepo,« je ganjeno dejala.

Na podelitvi brez spodnjih hlačk

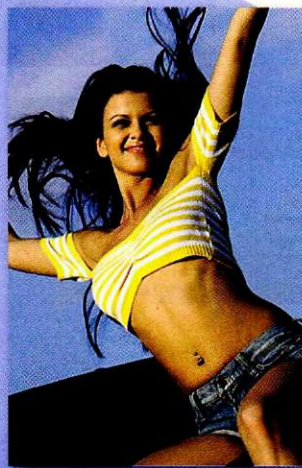
Duševna kriza popprinceske

Ne moremo mimo tega, da ne bi zapisali nekaj o hirajoči nekdanji cvetki Britney Spears. Njene uspešnice so le še bled spomin, saj je Britney že dolgo časa znana samo po svojem burnem življenju. Potem ko je v rumenem tisku dolgo odmeval njen zakon s Kevinom Federlineom in njena površna skrb za sinova, je po razvezi dvigovala prah z neutrudnim veseljačenjem, prijateljevanjem s Paris Hilton in razkazovanjem mednožja. Sedaj so stvari postale resne in strah zbujujoče. Da je njeno duševno stanje slabše, kot je kazalo, je najprej pokazala s tem, da si je popolnoma pobrila lase. Stiske ni mogla skriti niti pod lasuljo. Mera je bila polna, ko si je nekajkrat poskušala vzeti življenje. Prijavila se je na kliniko za odvajanje od mamil, a je (do zdaj) že dvakrat pobegnila. Sedaj poskuša tretjič. V javnost pa so prišle informacije, da je osebje klinike Promises med pevkino prtljago našlo seznam ljudi za odstrel. Prvi na seznamu se je znašel njen zadnji mož Kevin Federline, za njim pa vodilni losangeleški paparaci. Ko je osebje Britney vprašalo, kaj to pomeni, je planila v jok. Iz njenih ne povsem razločnih besed se je dalo razbrati, da gre za »mračne« fantazije o grozljivih stvareh, ki bi se lahko zgodile njenim sovražnikom. Na kliniki po navedbah anonimnih očitavcev Britney vsako jutro pregleduje svojo sobo, saj je prepričana, da so v njej skrite naprave, ki snemajo njene misli. News of the World navaja vire blizu Britney Spears, ki trdijo, da je dolgotrajno nenadzorovano jemanje mamil hudo prizadelo pevkinino duševno zdravje.

Ambasadorji slovenskega spleta

Spletni iskalnik Najdi.si je razglasil najbolj iskane Slovence in Slovenke v njihovem brskalniku. Ambasadorji slovenskega spleta 2007 so tako postali med ženskami Nina Osenar, med moškimi Anžež Dežan in med športniki oz. športnicami Tina Maze. Poleg Osenarjeve (210.443 iskanj) se je med prvimi desetimi najbolj iskanimi Slovenkami znašla še nekdanja barovka Alma Brždanović (148.465 iskanj), ki je vse svoje čare pokazala v slovenskem Playboju, njej pa sledijo pevka Saša Lendero (122.497 iskanj), nekdanja mis Slovenije Sanja Grohar (101.082 iskanj), pevka in prav tako nekdanja mis Slovenije Rebeka Dremelj (95.613 iskanj), Playbojevo dekle Ines Juranović (85.529 iskanj) ter pevki Natalija Verboten (78.398 iskanj) in Alya (60.806 iskanj). Edini neslovenki med prvimi desetimi sta na tretjem mestu hrvaška pevka Severina (126.098 iskanj) in na devetem ameriška pevka Britney Spears (65.305 iskanj). Najbolj iskanemu Slovencu Anžežu Dežanu (53.246 iskanj) družbo med prvimi desetimi delajo še naš največji pesnik France Prešeren (50.115 iskanj), pevec Omar Naber (37.085 iskanj) in Jan Plestenjak (30.554 iskanj), slovenski predsednik Janez Drnovšek (28.697 iskanj) in Tine Strelnič (23.668 iskanj). Na lestvici z 66.557 iskanji kraljuje brazilski nogometni zvezdnik Ronaldinho, pridružili pa so se mu še hip-hop zvezdnik 50 Cent (29.406 iskanj), portugalski nogometaš Cristiano Ronaldo (28.436 iskanj) in razvpiti raper Eminem (21.175 iskanj).

Nina Osenar:
Najbolj
iskana
Slovenka na
spletu

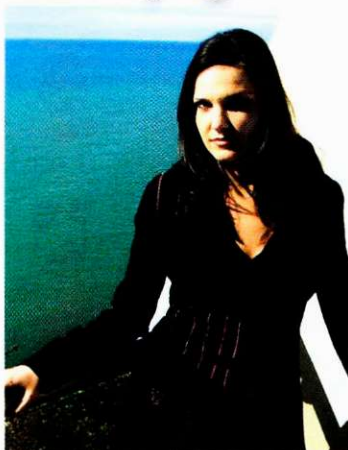
Anžež Dežan:
Najbolj
iskani
Slovenec na
spletu

Videospot za Cvet z juga

Alenka Gotar, zmagovalka letošnje Eme, je skupaj z Razvedrilnim programom Televizije Slovenija posnela videospot za zmagovalno pesem Cvet z juga. Pod okriljem avtorja in režiserja spota Predraga Rajčiča, direktorja fotografije Aleša Belaka in kostumografa Davida Mateja Goljata je videospot nastal v Portorožu in Ljubljani. Alenkin »cvet z juga« v spotu igra uspešen maneken Samuel.

Videospot bo premierno predvajan v oddaji Spet doma, in sicer v nedeljo, 11. marca 2007, na 1. programu Televizije Slovenija.

Zmagovalka Eme Alenka Gotar

Alenka in Samuel med snemanjem

Največji spolni simbol

Prek interneta so izvedli anketo za oddajo Sto največjih seks simbolov, ki so jo predvajali na Channel 4. Naziv si je prislužila prelestna igralka Angelina Jolie. Angelci sledijo Elvis Presley, Marilyn Monroe, Beyonce Knowles, Brad Pitt in Lara Croft, virtualna junakinja, ki jo je upodobila Angelina. Nekdanje dekle Joliejeve Jenny Shimziu pravi: »Mislim, da na svetu ni nikogar, ki bi Angelini rekel ne – niti v postelji niti se ne bi odrekel kavi z njo.« Na lestvico so se uvrstili še George Clooney, Kylie Minogue, Johnny Depp in še kot deseta Scarlett Johansson.

Poželenja vredna ...

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija s šestdnevno vremensko napovedjo.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejemate samo preko kablinskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kablanskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro.

Vremensko napoved "6 dni" najdete tudi na Mobilnem mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

Medeni Marcel

Magični gledalec, foto: Stane Sršen/RTV Slovenija

Marcel Štefančič jr., znan po svoji gostobesedni napadalnosti, je bil v zadnjem intervjuju s predsednikom Drnovškom tako meden, kot ga še nismo videli.

Marcela Štefančiča jr., ki že desetletje vodi oddajo Studio city na naši nacionalki, poznamo kot neizprosne gostobesednega napadalca gostov v njegovi oddaji. Končno pa ga je doletelo milo razsvetljenje, očitno z druge ravni zavesti, ko je v ponedeljek gostil aktualnega predsednika države Janeza Drnovška.

Sicer je napovedal, da prispevek s predsednikom Drnovškom ne bo potekal v živo, bo pa, kot je rekel, vsekakor živahen. Ne vemo, ali je bil zaradi tega, ker je bil pogovor posnet vnaprej, bolj meden, kot smo navajeni pri njem, ali pa ga je inštitut predsednika republike malce prizemljal. Vsekakor sta bila oba ves čas na isti valovni dolžini, tako da bi si lahko mislil, da ga bo Drnovšek predlagal za prihodnjega predsednika republike. Drnovšek sicer zatrjuje, da želi pustiti času čas in še ne ve natančno, ali se bo poslovil kot šef države ali pa bo ponovil svoj mandat. Vsekakor sta si bila s Štefančičem enotna v mnenju, da se pri nas dogaja institucionalna kriza. Na medena voditeljeva vprašanja je Drnovšek blažil ostre ocene o vladi, ki mu jih je Štefančič polagal v usta. Tako se je predstavil kot demokrat, ki ne kuha zamere proti nikomur, ampak mu gre le za blaginjo in razvoj naše domovine. Hkrati pa sta s Štefančičem vendarle ugotovila, da je naša demokracija v nevarnosti, saj naj bi si koalicija poskušala podrediti vse državne institucije, predvsem pa predsednika republike, ustavno sodišče in Banko Slovenije.

Štefančič je med intervjujem tudi ugotovil, da je Slovenija drugi največji izvoznik vojske

na krizna območja na svetu. Iz male deželice, za katero smo sanjali, da bo demilitarizirana cona, se po njegovo spreminjamo v militaristično državo par excellence. Predsednik je spet malce prizemljal voditelja pogovora in izjavil, da se mu ne zdi nič narobe pošiljati vojake na krizna območja. Navsezadnje gre za vzpostavitev miru, kar je dobra stvar. Se je pa predsednik zato pritožil, da on kot vrhovni poveljnik

vojske za premike naših vojaških enot izve šele iz časopisov. Dotaknila sta se tudi predsednikovega literarnega ustvarjanja. Predsednik je sicer zatrdil, da ga niti ne zanima, koliko knjig proda, in da ne namerava imeti pisateljstva za svojo novo kariero, čeprav mu je Marcel pokadil, da so njegove knjige svetovne uspešnice. Na to se je Janez D. pohvalil, da nje-

govo knjigo na sosednjem Hrvaškem prebirajo na veliko in je tam res pravi bestseller. Pohvalil se je tudi, da pripravlja svojo knjigo v angleščini, vsebovala pa bo še nekaj novih dognanj, ki jih v slovenski izdaji ni bilo. Sicer pa je knjiga tako ali tako pošla, zato pripravljavo ponatis tudi za slovenski trg, ta pa bo vseboval nova dognanja.

Medeni Štefančič pa je le imel blagi očitek predsedniku Drnovšku. V predvolilni kampanji pred petimi leti je Drnovšek v eni od oddaj menil, da je najbolj prodajani slovenski pisatelj v tujini Drago Jančar. Štefančič je sedaj predsedniku nalil čistega vina in ga podučil, da je najbolj prodajani slovenski pisec, če že ne Drnovšek, pa vsaj Slavoj Žižek.

Skratka, Marcel bi po tej medeni oddaji moral vzeti dopust, da se bo vrnil na svojo ponedeljkovo besno raven. ■

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Nič več kot čustva bodo na začetku tedna, in če se jim boste prepustili, bo bolje, kot če bi jih poskušali zatreti. Pogovorite se s prijateljem in se lotite kakšnega razgibanja. Za konec tedna bo na vrsti čudovita zabava in veliko lepega.

Bik
21.4.-21.5.

Posebna večerja ali prigrizek z ljubljeno osebo bo najbolj prava ideja za ta teden. Zagotovo se vam bo obrestovala, saj ste zdaj že prav res željni pozornosti in ljubezni. Konec tedna bo v znamenju pohodov v naravo in drugih veselih srečanj in druženj.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Imate dober občutek? Svoj notranji glas morate poslušati, saj boste le tako naredili vse dobro zase in svoje. Vaša dejanja imajo lahko daljnosežne posledice, zato jih res dobro premislite. Imeli boste srečo in se bo vse dobro izteklo.

Rak
22.6.-21.7.

Objektivnost je nekaj, česar se je v primerih, kot je vaš, dobro držati, če želimo ohraniti mirno kri. Emocionalni odzivi niso v nobenem primeru preveč zaželeni, zato se držite. Kar zadeva denar, boste v zelo dobrem položaju.

Lev
22.7.-21.8.

Raziskovanje lastnih občutkov je zelo pomembna tema ta teden. Od srede in do konca delovnega tedna vam bodo zvezde poslale veliko navdih in zabave. Konec tedna se boste morali pripraviti za naprej.

Devica
22.8.-21.9.

Prilagoditev na nove okoliščine je ključ do uspeha. Veliko boste vlagali na profesionalni in osebni ravni in s perspektive drugih bo to precej brez upanja na svetlejšo prihodnost. Kmalu se bo vse obrnilo v vaš prid, zato vam ni treba več pretirano skrbeti.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Imate dobro mero zdrave pameti in se ne boste pustili zafrkavati. Prisluhnite pa konstruktivnim pripombam glede obnašanja in ravnanja, hkrati dobro predstavite svoj vidik, da vas bodo vendarle razumeli.

Škorpion
23.10.-21.11.

V začetku tedna z nekom morda ne boste mogli najti skupne valovne dolžine, zato bo prišlo do konfliktov. Potrudite se za mirno kri in dolg, konstruktiven pogovor na štiri oči, le tako boste lahko rešili problem.

Strelec
22.11.-20.12.

Se počutite zelo družabno ali pa menite, da ste povezani samo z enim človekom? Spremembe vam bodo prišle zelo prav, poleg tega pa se boste navdušili za vse novosti, s katerimi boste prišli v stik v tem tednu. Imeli boste srečo v ljubezni.

Kozorog
21.12.-19.1.

Ne prezrite rahlega slabega počutja – le tako boste lahko obvladali prehlad, še preden se bo zares začel in vas povsem onemogočil. Konec tedna boste precej obremenjeni z delom, ki ste si ga naložili, in zato precej slabe volje.

Vodnar
20.1.-18.2.

V začetku tedna boste za nekoga velik navdih. Neka vaša prijateljica pa vam bo zelo hvaležna, ker se boste posvetili njenim težavam na pravi način – na način, kot ga je pričakovala. Glejte, da boste službene dolžnosti uredili pravočasno.

Ribi
19.2.-20.3.

Spet se boste na žalost svojih najdražjih lotili plavanja proti toku. Rajši premislite vse argumente, ki vam jih bodo našli, saj utegnejo v kakšnem pogledu le imeti bolj prav kot vi. Konec tedna bo v znamenju pospravljanja.

ADRIA

Doma nad oblaki.

Nagradna igra Adrije Airways:
2 x povratna vozovnica!*
Vse Adriine ugodne ponudbe si lahko ogledate na www.adria.si ali pokličete na 080 13 00.

www.adria.si

*pristojbine niso vključene

SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	HRIB PRI BEOGRADU	RAFKO IRGOLIČ	NEKDANJI SEKRETAR OZN (KOFI)	FRANCOSKI PISEC (DONATIEN)
SRBSKA IGRALKA IN PESNICA					
LOVSKI, RIBIŠKI PLEN					
KIRURŠKA IGLA			ANTON DERMOTA HRVAŠKA IGRALKA		
KMEČKI PRAZNIK					
SNOV					
TEKOČINA V ŽILAH				PREBIVALKE KARANTANJE	GRM IZ DRUŽINE VRESOVK

DEMOKRACIJA	PRVOTNA, OSNOVNA PODOBA (KNJIŽNO)	PREBIVALEC SENEGALA	POVPREČJE KRIŽANKE: 4,84 CRKE	DEMOKRACIJA	UMORIEN MOŠKI	KRILEC PRI NOGOMETU	GORA V JULIJCIH		IZPITJE NA DUŠEK		
PETE SAMPRAS			KRAJ V OBČINI SEŽANA	URŠKA HROVAT			OTOK V PACIFIKU ČUT ZA STVARNOST				KRALJEVIČ IZ INDIJSKEGA EPA
ROMULOV BRAT DVOJČEK				SL. DRAMATIK (MARJAN) BARVA KOŽE							ŠVED. ZIMSKI CENTER PLAST KREDE
FRANCOSKI KNJIŽEVNIK FRANCE							MOŠKI, KI SE SANKA LIKALNIK (STRAINSKO)				
AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC									VEK, DOBA, VEČNOST		BIBLIJSKI PRAČE CLOVEŠTVA
VELIKA ŽIVLJENJSKA MOC (KNJZNO)					TUJE Ž. IME OPERNI PEVEC GOBBI				REKA V ROMUNJI REKA V SIBIRIJI		OSREDNJI PROSTOR SVETIŠČA
POKLON, DARILO				UČITELJ ETIKE				SVETOVNA REKA IZ GRŠKE MITOLOGIJE			
VZDEVEK OLIVERJA MLAKARJA				VAS PRI NAŠIČAH NA HRVAŠKEM				REKA V BOSNI ALBERT EINSTEIN			
VLADARSKI NASLOV V TUNISU				TUJE ŽENSKO IME					EGIPTOVSKI BOMBAŽ		
SRBSKI POLITIK STANOJEVIČ				REKA V SLONO-KOŠČENI OBALI						DEMOKRACIJA	STVAR, PREDMET, REC

Rešitev prejšnje križanke

GALONA, OLIVER, RENETA, EKONOM, NS, EJADEMA, SKA, SEME, KROV, POSTAVNOST, ALT, OLTAR, ANKER, MORNAR, KORALDE, ERO, KANAPE, ALA, NAN, DA, INGRES, IDA, LIPICER, ST, KAVČUKOVEC, LEO, RTIČANI, INN

Nagrajenki 8. številke

- 1. nagrada:** **MARJA OLENIK**
Lokev 21, 6219 Lokev
- 2. nagrada:** **MARGARETA MARIJA**
Polovšak, Skorno 1/a, 3325 Šoštanj

Dobitnicama čestitamo in ju hkrati prosimo, da nam pošljeta svojo davčno številko.

Nagradi

- 1. nagrada:** povratna letalska vozovnica na Adriini redni liniji Ljubljana–Podgorica
- 2. nagrada:** povratna letalska vozovnica na Adriini redni liniji Ljubljana–Sarajevo

Pravila nagradne igre so objavljena na spletni strani www.demokracija.si.

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do 15. 3. 2007 pošljite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4315, 1001 Ljubljana, s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- > **5.3.1528** so Kranjski deželni stanovi razpravljali o obrambi proti Turkom. Zaradi turških napadov so bile cele vasi zapuščene, polja neobdelana. Zlasti so bila prizadeta obsežna območja na Dolenjskem, v Beli krajini, na Notranjskem, Krasu, Štajerskem in v Prekmurju.
- > **6.3.1836** se je v Podsmreki pri Velikih Laščah rodil slovenski pesnik in pisatelj Josip Stritar.
- > **6.3.1909** se je rodil poljski pesnik, aforist in satirik Stainslaw Jerzy Lec. Rekel je: »Ne pozabimo: Hudič je v peklu pozitiven lik.«
- > **6.3.1980** so v Čedadu ustanovili Zavod za slovensko izobraževanje.
- > **7.3.1837** se je pri Bledu rodil prvi slovenski deželni vladar Kranjske Josip Poklukar.
- > **7.3.1861** se je na Verdu pri Vrhniki rodil slovenski slikar Jožef Petkovšek.
- > **7.3.1866** se je rodil nemški pisatelj Paul Ernst. Rekel je: »O modrosti govorijo najraje tepci, o vrlinah pa zločinci.«
- > **7.3.1880** se je rodil slovenski literarni zgodovinar in etnolog Ivan Grafenauer.
- > **7.3.1968** so na seji podkomisije CK ZKS za probleme emigracije ocenili, da je v tujini skupaj 21.261 političnih emigrantov.
- > **7.3.1991** na podlagi sprejetega ustavnega zakona na področju ljudske obrambe služenje vojaškega roka v JLA za državljane Republike Slovenije ni bilo več obvezno.
- > **8.3.1928** je v Italiji izšel zakon, ki je prepovedal dajati novorojencem »smešna« ali »nemoralna« imena ali taka, »ki bi žalila italijanski narodni čut«. Slovenski otroci na Primorskem so odtlej morali imeti italijansko osebno ime.
- > **8.3.1950** je SZ sporočila, da ima tudi ona jedrsko bombo.
- > **9.3.1842** je bila v Milanu premierno izvedena Verdijeva opera Nabucco. Zbor sužnjev iz tega dela je kmalu postal neuradna italijanska himna.
- > **9.3.1943** se je rodil ameriški šahovski velemejster Robert Fisher, ki je dal neizbrisen pečat šahu.
- > **9.3.1990** je slovenska skupščina zaradi enostransko pretrganih gospodarskih odnosov Srbije s Slovenijo ugotovila, da so nastale razmere, ko se ne uresničuje ustava SFR Jugoslavije in je za to resno ogrožen ustavni in pravni sistem države.
- > **10.3.1899** so začeli v Franciji izdajati državna vozniška dovoljenja.
- > **10.3.1989** se je konstituiralo Slovensko krščansko-socialno gibanje. V začetku novembra 1989, ko se je zveza preimenovala v Slovenske krščanske demokrate, je predsednika Petra Kovačiča Peršina zamenjal takratni tajnik Lojze Peterle.
- > **11.3.1872** je štajerski deželni zbor v Gradcu ustanovil in odprl Vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru s 16 učenci.

POGLED NAZAJ (OD 5. 3. DO 12. 3.)

Koroški Slovenci

Katoliško politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem je **5. marca 1890** ustanovil župnik v Podkloštru Gregor Einspieler. Od leta 1922 se je imenovalo Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. Močno oporo je imelo v slovenski duhovščini. Društvo je leta 1909 pristopilo k Vseslovenski ljudski stranki in v njej podpiralo Krekovo strujo. Leta 1918 se je pridružilo majniški deklaraciji. Po plebiscitu je bilo delno obnovljeno in od pomladi 1921 je uspešno nastopalo na volitvah kot Koroška slovenska stranka. Delovalo je do splošne prepovedi političnih organizacij v Avstriji leta 1934.

Društvo se je zavzemalo zlasti za popolno enakopravnost slovenščine v šolstvu, na uradih in pred sodišči. Zahtevalo je tudi vsestranski gospodarski razvoj slovenskega etničnega območja in podpiralo vse oblike slovenskega združništva na Koroškem. Pri tem se je sklicevalo na 19. člen državnega temeljnega zakona, med vojnoma pa na določila o varstvu manjšin senžermenske mirovne pogodbe.

Železna zavesa

Britanski ministrski predsednik Winston Churchill je **5. marca 1946** prvič uporabil oznako »železna zavesa« z besedami: »Hudo zaskrbljen opažam, da se je železna zavesa spustila od Ščečina na Baltiku do Trsta na Jadranskem morju.« Železna zavesa je besedna zveza, ki so jo uporabljali za poimenovanje meje med vzhodno- in zahodnoevropskimi oziroma nekomunističnimi državami.

Ko so oblast v vsej Vzhodni Evropi prevzeli komunisti in je takšna usoda grozila tudi Grčiji in Turčiji, je začelo naraščati ogorčenje zahodnih sil. Odnos med obema stranema se od leta 1946 označuje kot hladna vojna. V naslednjih desetih letih se je razširila po vsem svetu. ZDA so poskušale zaveziti napredovanje sovjetskega vpliva s sklepanjem zvez z državami ob Tihem oceanu in jugovzhodni Aziji. Vrstile so

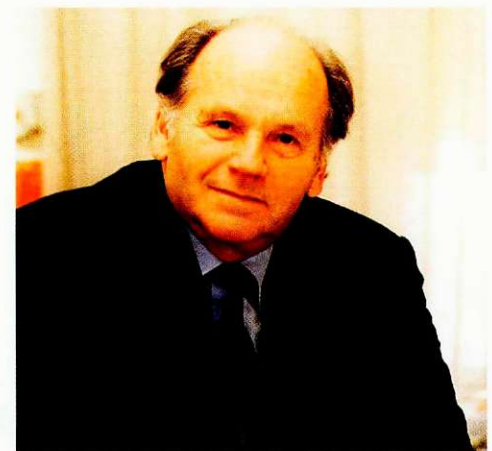

se krize kot korejska vojna, vojna v Indokini, sovjetska zasedba Madžarske, kubanska kriza in vietnamska vojna. Šele decembra leta 1990 sta predsednika Bush in Gorbačov na sestanku na Malti razglasila konec hladne vojne.

Dr. Jože Pučnik

V Češnjevcu pri Slovenski Bistrici se je **9. marca 1932** rodil sociolog in politik dr. Jože Pučnik. Leta 1958 je diplomiral na Filozofski fakulteti v Ljubljani iz filozofije in svetovne književnosti. Leta 1989 je sodeloval pri ustanovitvi Socialdemokratske stranke Slovenije in bil tudi njen predsednik. V času osamosvajanja Slovenije je bil predsednik vladaajočega Demosa, to je Demokratične opozicije Slovenije. Umrl v noči na 12. januar 2003.

Zaradi kritičnih razprav v Reviji 57 je bil leta 1958 aretiran, obtožen sovražne propagande in obsojen na 9 let zaporu. Po petih letih je bil pogojno izpuščen. Takoj je začel pisati v Perspektive in bil leta 1964 znova

aretiran in zaprt. Po prenehanju zaporu je leta 1966 odšel v Zvezno republiko Nemčijo, kjer se je preživljal s priložnostnimi deli. Ker so mu ob aretaciji odvzeli diplomu, je od leta 1967 na Univerzi v Hamburgu študiral sociologijo, pedagogiko in filozofijo ter leta 1971 doktoriral. Na Univerzi v Lüneburgu je delal do leta 1889 kot višji akademski svetnik.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

Slovenska demokracija na prepihu

V Večeru z dne 22. 1. 2007 je moja pozornost vzbudil članek z naslovom »Bi radi svojce pobitih utišali?«. O tem piše novinar večera Branko Žunec. V njem dobesedno piše, da je po ustavitvi kazenskega postopka zoper Mitjo Ribičiča sodišče sinu pred 63 leti likvidiranega Ludvika Rajšpa, ki Ribičiča dolži vojnega hudodelstva na Pohorju, naložilo plačilo oderuških sodnih stroškov. Anton Rajšp, sin umorjenega Ludvika Rajšpa, ve, da ima ustanovitev Zidanski brigade 8. januarja 1944 pri Sv. Primožu nad Vuzenico tudi svojo temno stran. Njegovega očeta so namreč poleg še sedmih drugih fantov, ki so se hoteli priključiti partizanom, osumili plavogardizma in gestapovstva, potem pa so jih vosovci po strahotnem mučenju zverinsko pobili. Za ta zločin, znan v zgodovini pod imenom pohorska afera ali pohorski proces, je kazensko odgovarjal takratni politkomisar 4. operativne cone Mitja Ribičič, ki pa danes o tem seveda ničesar ne ve. Predsednica senata slovenjgraškega okrožnega sodišča Marija Pristovnik je po pričakovanju zavrnila Rajšpovo zahtevo za preiskavo zoper ob-

dolženega Ribičiča zaradi suma storitve vojnega hudodelstva zoper civilno prebivalstvo in ustavila kazenski postopek, Rajšpu pa naložila, da mora Ribičičevim zagovornikom – odvetniški družbi Čeferin, poravnati stroške v skupnem znesku 2.876,63 evra. Ironija, da ji ni para! Seveda se temu prav nič čudim, saj sta že predsednik vlade g. Janez Janša in profesor Peter Jambrek ugotovila (Demokracija, 21. 12. 2006), da so slovenska sodišča pristranska, ker jih zasedajo kadri komunističnega izvora, ki se še kar naprej držijo navdila, ki ga je Kardelj razglasil 4. decembra 1945. Tedaj je namreč dejal, da »sodišča« morajo soditi tako kot hoče partija, in s tem dal prosto pot sodnim farsam v obliki montiranih procesov. Vse te anomalije se vlečejo že od leta 1945, ko je Slovenija izšla iz nacistične strahovlade v komunistično, z dežja pod kap torej, ko je Ozna prevzela oblast od gestapa in so tako Slovenci začeli namesto Nemcev preganjati Slovence, ki niso bili po volji komunističnim oblastem. Grozovit genocid nad slovenskim narodom je še do danes ostal skrit in nekaznovan. Izvajanje množičnih zunajsodnih pobojev, o katerih pričajo številni odkriti grobovi (mnogo jih je še neodkritih), je bilo zločinsko dejanje in pomeni kršitev ženevske in haaške konvencije glede ravnanja z vojnimi ujetniki in ranjenci. Zato je Slovenija ena redkih držav, v kateri so hudodelci celo nagrajevani s številnimi privilegiji. Spomnimo se samo Kardeljevega povelja za pospešitev čiščenja (beri ubijanja) kulakov, duhovnikov in antikomunistov. V Sloveniji do danes nismo doživeli obsodbe totalitarističnega nasilja, kot bi

se za demokratično državo spodobilo. Na žalost je naša vlada še precej nemočna, saj ima opravka z močno opozicijo, in to ne samo z LDS, SD in SNS, temveč celo v lastni koaliciji (DeSUS) pa tudi v brezobnem tigru – državnem svetu. Upanje, da bo nekoč zgodovina pisala nepristransko in ne v partijskem duhu, pa vendarle obstaja

Roman Kralj, Maribor

Odsotnost pogleda v lastno zgodovino

Ob vseh polemikah v parlamentu in tudi sicer, ko so kar dvakrat sprejemali zakon o verstvih, se je znova pokazalo, da tako imenovane tranzicije še ni konec. Posebno vneti nasprotniki tega zakona so tisti nekdanji komunisti in njihovi privrženci, ki jim je še blizu ideologija o brezrazredni družbi in ki ob propadu komunizma niso znali poleg privilegijev inovčiti še »sebičnosti lastnih interesov«. Njihovi tovariši, ki jim je tudi v tem uspelo in so danes naši kapitalisti, pa se v polemike o bogati Cerkvi vsaj vidno ne spuščajo. Da denar ni vse, nam izpričujejo tudi oba naša predsednika države. Menda se strinjamo, da se skozi transformacijo komunizma nista materialno okoristila in da sta v primerjavi s »svojimi tajkuni« kot prava klošarja.

Ob tem zakonu se je še največ polemiziralo v državnem zboru, kot kaže, pa tudi v državnem svetu (brez katerega bi lahko shajali in tako veliko prihranili), češ da se bo z njim prevladujoča pozicija RKC še utrdila. Pa ne mislim, da so vsi, ki so pri glasovanju za ta zakon kar dvakrat demonstrativno zapustili svoje poslanske sedeže, odkriti nasprotniki vsega, kar je povezano z našo Cerkvijo, ki je dejansko

izvirni steber naše kulture, vendar pa je večina gledalcev TV dobila vtis, da se komunizma še nismo povsem otresli. Še zlasti se je ta vtis poglobil, ko so ti poslanci v razprave znova vpletali, tako kot v času trdega komunizma, neizmerno bogastvo, ki si ga RKC s »krivično« denacionalizacijo znova pridobiva. Mi, ki se še živo spominjamo tegob komunističnega jemanja oziroma nacionalizacije, ob takšnih izjavah, ki smo jih poslušali desetletja že v prejšnjem stoletju, ne moremo ostati ravnodušni. Tudi iz zgodovine vemo, da je v svetu vsakršno nasilno jemanje bilo in je še ne glede na to, komu je bilo kaj odvzeto, kriminalno dejanje. Svetovno znani zgodovinarji pa prav tako ugotavljajo, da je komunizem, kjer je pač bil, izničil celotni srednji vek, kar je tudi eden od vzrokov, da se tako zamišljeni komunizem ni obnesel. Vendar pri nas ne mislimo samo na propad tistih gradov, ki so jih že pred nacionalizacijo zažgali partizani, ampak na večino onih (izjeme so le gradovi, ki so kot okras naših največjih mest), ki so v komunizmu ostali brez pravih lastnikov in jih danes sploh ne moremo več rešiti.

Zablodo, da je bila nacionalizacija nujno zlo komunizma, kot jo še vedno čutimo pri nasprotnikih vračanja v komunizmu zaplenjenega premoženja, moramo vsekakor pripisati dolgoletni napačni vzgoji (z odsotnostjo pogledov v lastno zgodovino) nepravilno usmerjenih pedagogov. To tezo potrjujem tudi s tem, da še nihče od nostalgikov jemanja ni zmogel poguma, da bi se danes oškodovancem vsaj za povzročene stresne bolečine opravičil. Slovenci, ki se zavedamo evropskega krščanskega izvora, in vsi tisti, ki razumejo novi zakon kot prilagajanje temu ▶

▶ izvoru in tej kulturi, ob tej odkriti gonji proti zakonu lahko znova razmišljamo o nedokončani tranziciji. To tezo potrebujejo tudi njihove pravljice, da nas bo vzelo, če se že »stečene tekovine« vrnejo pravim lastnikom. Vedeti pa moramo tudi to, da nas bo ta, že trikrat prekoračeni rok vračanja še drago stal, saj številnih pritožb denacionalizacijskih upravičencev na evropskem sodišču še niti v roke niso vzeli.

Le še to! Če si nekoč komunisti ne bi omislili nacionalizacije, se nam danes ne bi bilo treba ukvarjati z denacionalizacijo in bili bi bogatejši kot na Zahodu, s katerim se danes spogledujemo, a nacionalizacije ni utrpel.

Rajko Topolovec, Ptuj

O (zlo)rabi slovenske himne

Spadam v tisto generacijo, ki ob besedi himna tu in tam še vedno vzneseno pomisli na nekdanji priljubljeni državni napjev »Hej, Slovani«, ne pa denimo na izvirni grški *hymnos*, ki je v stari Grčiji pomenil hvalnico, slavospev oziroma slavnostno pesem v čast bogov ali herojev.

V samostojni Sloveniji vstajamo, prepevamo, mirno stojimo in celo ploskamo ob stihih Prešernove Zdravljice, ki jo žal nekateri samooklicani umetniki na državnih proslavah pogosto zmaličijo do nerazpoznavnosti. Vprašanje je, ali se to sme početi, ali gre svoboda umetniškega ustvarjanja res tako daleč, da lahko posega v državne simbole? Menim da ne. Slovenska himna pač ni zabavna popevka, ki jo je mogoče predvajati v folk, pop,

RADIO
96,4 MHz
Ta pravi!
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

punk, turbo, rock, country, rap, hip-hop ali kakšni drugi izvedbi, temveč je natančno določena z Zakonom o grbu, zastavi in himni Republike Slovenije, ki ga je državni zbor kot najvišji organ oblasti in predstavnik ljudstva sprejel v mesecu oktobru 1994. Naši simboli, torej grb, zastava in himna, označujejo pripadnost domovini in se smejo uporabljati le v obliki in z vsebino, ki sta določeni v slovenski ustavi in v tem zakonu. Himna je sedma kitica pesmi Zdravljica Franceta Prešerna na melodijo iz zborovske istoimenske skladbe skladatelja Stanka Premrla. Notni zapis melodije himne je sestavni del omenjenega zakona. Izvajati se mora bodisi instrumentalno, s petjem ali pa z glasbilo in petjem, toda vselej slovesno in skladno z običaji, s katerimi navzoči pozdravljajo himno. Himne ni dovoljeno izvajati z namenom tržnega oglaševanja oziroma zaznamovanja storitev. Zakon še predpisuje, kdaj in kje se izvaja, na primer ob uradnem slovesu od predsednika republike, kadar ta odhaja na obisk v tujo državo, na proslavah in drugih slovesnostih, s katerimi se zaznamuje dogodka, pomembni za Republiko Slovenijo, itd.

Verjetno je za veliko večino ljudi samoumevno, da se ne sme risati, pisati in čakati po slovenski zastavi ali na primer morja na grbu zamenjati s planinskim pašnikom, kar bi sicer komu zelo ustrezalo. To je določeno v splošnih določbah zakona, ki med drugim prepovedujejo uporabo grba in zastave, če sta poškodovana ali po zunanosti neprimerna za uporabo. Prav tako se ne smeta uporabljati v

nasprotju z javnim redom ali tako, da se krni ugled Slovenije. Kdor krši ta pravila, se kaznuje z denarno kaznijo za prekršek. Ne vem, zakaj ni na tem mestu omenjena tudi himna, ampak glede na splošnost določb, ki so v nadaljevanju precizirane za grb, zastavo in himno, bi lahko analogno sklepali, da se tudi himna ne more uporabljati, kakor se komu zljubi. Na žalost njena zloraba ni kazniva kot prekršek.

Tudi sam se malce ljubiteljsko ukvarjam z glasbo in mi je improvizacija zelo pri srcu, ampak kot sem že večkrat javno dejal in bom še neštetokrat ponovil, svojo domovino imam rad in jo spoštujem vključno z njenimi simboli.

Če sem zaradi takšnega stališča manj politično liberalen ali pretirano domoljuben oziroma nacionalist, nimam nič proti, kajti kanček žlahtne (slovenske) konservativnosti prav nikomur ne škodi!

*Marko Pavliha,
Nova vas nad Dragonjo*

Delovna taborišča – brezbrizni potrošniki?

Grozljivka, in to v 21. stoletju! Tako lahko mirno rečem, ko prebiram srhljive »zgodbe« teptanja temeljnih človekovih pravic zaposlenih v koprskem Mehanu, trgovski verigi Lidl in Hofer. Novodobni sužnji?! Predvsem ženske, tudi matere. In to pred očmi »humane« (?) strokovne, institucionalne in politične javnosti, ki jo plačujejo davkoplačevalci tudi na račun trpečih novodobnih sužnjev.

Predstavnik delodajalcev lahko brez sramu in posledic na državni TV izjavi, da je v teh raz-

merah mobbing oz. šikaniranje sodelavcev normalen pojav, edini izhod in rešitev! Za koga in za kakšno ceno? Vrhunski strokovnjaki za vprašanja psihičnega nasilja na delovnem mestu samo neobčutljivo ugotavljajo, in to pred vso slovensko javnostjo, potrebo po preventivi ... Nič pa o kurativi, saj jim je realnost tudi slovenskih »delovnih taborišč« očitno še povsem tuja in neznan. So pa še vedno ugledni javni strokovnjaki za skupno dobro in na »javen račun«.

Tudi v tujini so takšni pojavi »novodobnih sužnjev«, da o fenomenu atraktivnih »kitajskih poceni izdelkov« ne govorim. Toda v razvitem svetu družba ni povsem rigidna, neodgovorno neobčutljiva. Reagirajo tudi ustanove, javne in zasebne! Tudi potrošniki! Poznamo primer iz Francije. Tam so potrošniki bojkotirali nakupovanje čokolade multinacionalke Nestlé. Dosegli so, da je Nestlé poplačal prej nepravilno nizko ceno revnim pridelovalcem kakava v Etiopiji! Spomnim se tudi srečanja s finsko gospodarsko delegacijo pred leti na gospodarskem ministrstvu v Ljubljani. Finski predstavnik nam je dejal, da finski potrošniki bojkotirajo izdelke, ki so izdelani ali prodajani na način, ko so kršene temeljne človekove in delavske pravice. Tudi sam ne bom več kupoval izdelkov proizvajalcev ali trgovcev, kjer delajo novodobni sužnji. Izbral bom druge, humane in poštene, za pošteno ceno! To bom storil predvsem zato oz. prav zato, ker sem tudi sam pred leti postal brezposeln. To pravico in možnost še vedno imam, enako kot vsi ne brezbrizni potrošniki.

Franc Mihič, Ribnica

88.3 & 105.1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

Zaradi kadilcev trpijo tudi živali

Pred časom nas je primarijka dr. Majda Ustar-Latkovič opozorila, da ima že desetina vseh Slovencev bolna pljuča. Kot predsednica Društva pljučnih bolnikov Slovenije pravi, da bi se morali zavedati, da brez dihanja ni življenja in da so pljuča organ, ki najbolj komunicira z zunanjim svetom. Nedvomno je med to desetino veliko kadilcev, ki imajo svoja pljuča prepojena s katranom, ki ga kadilci vdihavajo pri kajenju. Prav gotovo je med njimi tudi nekaj ljubiteljev živali in tem namenjam svoje sporočilo: zaradi kadilcev trpijo tudi živali, saj na njih izvajajo grozljive medicinske poskuse v skritih znanstvenih laboratorijih. Škodljivost tobaka preizkušajo največ na primatih in kuncih. Vendar ne na enem, dveh, treh, ampak na dvajsetih, petdesetih ali na več hkrati. Močno zaprte ukleščene živali dobijo na glavo posebno masko, potem pa jim skozi nosnice nasilno 24 ur na dan, torej nepretrgoma, dovajajo nikotin (dim). Večina živali se onesvesti, obnemore ali umre. Trpljenje teh živali je neizmerno! Zato apeliramo na kadilce, naj takoj opustijo kajenje zaradi njih, če jim že ni do lastnega zdravja. Seveda pa kljub protikadilskemu zakonu kajenja ne bodo opustili vsi in bodo svoje telo še naprej zastrupljali. Takšne ljudi imenujem samomorilce in zanje nimam sočutja. In če si bodo kadilci vseeno upali k zdravniku po pomoč, naj si zdravljenje plačajo sami iz svojega žepa, ne pa na račun našega skupnega zdravstvenega zavarovanja. Močno podpiram protikadilski zakon in prosim ministra za zdravje dr. Bručana, da ga čim prej spravi skozi parlament. Da je kajenje škodljivo, vemo že desetletja, saj so zato tudi na železnici že zdavnaj ločili vagone/kupeje za kadilce in nekadilce.

Lea Eva Müller, Ljubljana

Nujno omejevanje kajenja

Z velikim veseljem smo sprejeli novico, da ministrstvo za zdravje predlaga novelo zakona o uporabi tobačnih izdelkov, s katero bo

prepovedano kajenje v vseh zaprtih delovnih in javnih prostorih. Že več let si prizadevamo, da bi do tega dejanja prišlo. Napisal sem številne članke za časnike in tudi pismo gospodu Bručanu, ki je na moja pisma tudi odgovoril. V pismu 17. 2. 2005 med drugim navaja: »Glede na vse dopise, ki ste jih kot prilogo poslali s svojim pismom, razumem vaše nezadovoljstvo, hkrati pa občudujem vašo vztrajnost, ki je povsem na mestu. Z veseljem vas obveščam, da smo se na ministrstvu za zdravje (tudi zaradi vaših in drugih podobnih pisem) lotili temeljitega preučevanja obstoječega zakona o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov ... Stekle so že prve priprave za oblikovanje popravkov, ki jih bo jeseni koordiniral na novo ustanovljeni Sektor za krepitev zdravja in zdravi življenjski slog pod vodstvom Vesne Kerstin Petrič, dr. med (tel. 01/478 6099).« Hvala za pismo.

Dosedanje stanje v javnih prostorih, hodnikih trgovskih centrov in gostinskih lokalih je nevdružno, ker je povsod cigaretni dim. Prav norčujejo se iz nas, nekadilcev. Ob vходу v trgovske centre so znaki za prepoved kajenja, po nekaj metrih pa je v hodniku napis, da je kajenje dovoljeno, ker ima ta del hodnika v najemu gostinec. Pravijo, da je vse v skladu z zakonom!

Z zdravo pametjo pa je skregan sedanji zakon o omejevanju rabe tobačnih izdelkov (Ur. L. št. 57/96 in 119/02), ki v 16. členu določa: »V gostinskih objektih, kjer se gostom streže hrana (restavracije, gostilne, kavarne, okrepčevalnice in bari), se določi prostor za kadilce. Ne glede na določbe 15. člena tega zakona velikost prostora za kadilce določi lastnik, najemnik ali uporabnik objekta. Prostor se jasno označi kot prostor za kadilce in se loči od prostora za nekadilce.« Prostor je po slovenskem pravopisu: prostor za parkiranje avtomobila, prostor – sedež v lokalu ...«, torej za kadilce NI predviden prostor kot zaprt objekt, ki ima štiri stene, strop in tla in je fizično ločen od drugih prostorov. Po tem zakonu je prostor SEDEŽ. Zakaj se potem pravi, da so ka-

Zakone je treba spoštovati

Marija Vodišek

Kdo? Vsi, od zakonodajalca do slehernega državljana oz. prebivalca dežele, v kateri živi. Vse bolj pa velja prepričanje, da so zakoni napisani kar tako, da jih čedalje manj ljudi spoštuje, da se številni nanje »požvižgajo«, večina pa jih sploh ne pozna. Niti najosnovnejših, ki omogočajo normalne odnose med ljudmi, s katerimi živimo bodisi v družini, bodisi soseski. Tudi nekateri samozvani »mnenjski« voditelji in politiki se izogibajo govoriti o nujnosti spoštovanja zakonov. Zakaj? Zato, ker o tem govoriti ni več sodobno, ker se takoj oglasijo »anarhosvobodnjaki«, ki oznanjajo, da zakoni omejujejo človekovo svobodo. Če pa ni več nobenih omejitev, ni več zakonov, ni nobenih norm, nobenih vrednot, potem ni več nobenih zavor, ki bi lahko preprečile, da zlo, ki je v vsakem človeku, izbruhne v zločin. Potem je samo še zakon nasilja, ulice in podivljanec, ki ogrožajo nemočne ljudi. Koliko je orožja, predvsem neprijavljenega, prikritega in nevarnega? Ko pa se zgodi umor, pri katerem so prepogosto fizične ali psihične žrtve tudi otroci, smo vsi začudeni in pretreseni. Zanimivo je, da ko se zgodijo celo najhujši zločini, organizacije, kot je Amnesty International, mirovniki, varuh človekovih pravic, »socialne« službe največkrat molčijo. Se bojijo pokazati na krivce? Se sploh ve, kaj je njihova glavna naloga? Oglasijo se, ko je že prepozno. Njihovi napadi so osredinjeni samo na policijo, ki jo prav imenovane organizacije vse bolj potiskajo v pasivo in jo prikazujejo v najslabši luči. Vse prešteti, pa neučinkovite civilne »socialne« službe bi morale odkrivati nevarna žarišča, pa tega ne storijo. Za preprečevanje zločinov je usposobljena policija, ki mora delati po zakonih, pa jo zelo pogosto kritizirajo čedalje bolj tolerantni »mirovniki«, ki so največkrat le prikriti anarhisti. Popolnoma se strinjam z avtorjem članka v pismih bralcev v Delu, 28. februarja, »Tragičnemu dogodku ob rob«. Po razvezah so vedno očetje tisti, ki potegnijo krajši konec. Kot da očetje ne ljubijo svojih otrok, kot da ne trpijo zaradi njihove odsotnosti, ko so jim dovoljeni le milostni stiki, a še te jim največkrat, če je le mogoče, preprečijo. Z njimi ravnajo slabše kot s kaznjenci. Potem pa se zaničevanemu očetu »odtrga« in tragedija je tu. Televizijske oddaje, kot so Trenja na POP TV, ne prispevajo kaj prida k zelo pomanjkljivemu obzorju državljanov. Uroš Slak je prepričan, da je vrhunski voditelj, pa nima niti toliko olike, da bi povabljenemu sogovorniku pustil do konca povedati mnenje o obravnavani temi. Voditelj Trenj ni enako razpoložen do vseh sodelujočih. Nekatere, ve se katere, pusti, da na široko razpredajo svoja mnenja, drugim pa neprestano skače v besedo. Oddaja je menda namenjena televizijskim in tam navzočim gledalcem, zato imajo pravico, da slišijo vsako mnenje, pa čeprav ima voditelj drugačna navodila. Glede anonimnih kazenskih ovadb – ne glede na to, kdo je ovaden – sem mnenja, da to delajo ljudje oz. skupine, ki nimajo niti trohice poštenja in poguma. Imenujem jih »o. r.«, kajti sum pade »prosto po izbiri« na kogar koli!

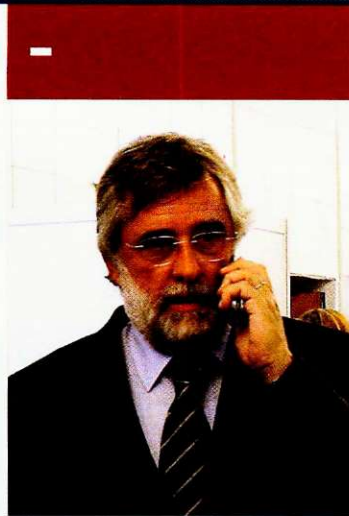
dilci ločeni od nekadilcev? Samo pesek v oči. Zakaj je potrebna javna razprava o tem predlogu, ko pa imamo trdne dokaze, da v Sloveniji za posledicami smrtonosnega cigaretnega dima umre na tisoče ljudi, za zdravljenje pa porabimo težke milijarde? Zakaj so nekadilcem kršene človekove

pravice do zdravega okolja, kar nam zagotavlja ustava?

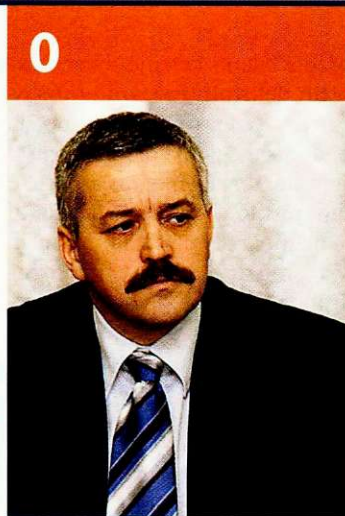
Spoštovani poslanke in poslanci, glasujte za novelo zakona in nam, nekadilcem, omogočite zdrav zrak v vseh lokalih, s tem pa tudi z ustavo zagotovljene človekove pravice!

Alojz Senekovič, Maribor

Politični semafor

Burkež Poslanec SD Dušan Kumer je postopek za izbiro novega guvernerja Banke Slovenije na seji parlamentarne mandatno-volilne komisije označil za resničnosti šov, ki se ga gresta dva Janeza. Glede na to, da Kumrova stranka ne skriva želje, da bi po prihodnjih volitvah prevzela oblast, se lahko vprašamo, kaj se nam v tem primeru obeta, če danes njeni poslanci normalne demokratične postopke označujejo za neke vrste burko. Morda novi totalitarizem?

Vojašnica ostaja Državni sekretar na ministrstvu za obrambo Franc Žnidaršič je pretekli teden na odboru za obrambo zavrnil namige poslanca LDS Mitje Slavinca, da namerava ministrstvo odpraviti vojašnico v Murski Soboti. Žnidaršič je pojasnil, da ministrstvo vojašnice nikakor ne namerava odpraviti, pač pa jo namerava le začasno preseliti, dokler ne bi bila zgrajena nova. Po srednjeročnem programu opremljanja Slovenske vojske naj bi jo zgradili do leta 2012.

Drži besedo Gospodarski minister Andrej Vizjak in vlada uspešno izpolnjujeta obljubo, ki sta jo dala na začetku mandata, to je, da se bo vlada v naslednjih letih postopoma povsem umaknila iz gospodarstva. Pretekli teden je tako Vizjak s predstavniki ruske poslovne skupine Koks podpisal pogodbo o odprodaji 55-odstotnega državnega deleža v Slovenski industriji jekla. Prodaja je bila izvedena transparentno, sklenjeni posel pa se za zdaj videti precej ugoden.

Bodo letele glave?

Čeprav je notranja revizija na ministrstvu za okolje in prostor med pregledom poslovanja Stanovanjskega sklada RS – večinoma v času, ko ga je vodil še Edvard Oven – septembra lani odkrila vrsto nepravilnosti (revizorji so odkrili nepravilno, negospodarno in nenamensko porabo sredstev v višini skoraj 10 milijonov evrov), Oven do zdaj za nobeno od nepravilnosti še ni odgovarjal. Glavni razlog za to je dejstvo, da policija, ki preiskuje njegove posle, to počne že nenavadno dolgo. Zdaj kaže, da ne bo več dolgo tako.

Policija je Ovnove sporne posle, predvsem, kot trdijo nekateri, nakup neuporabnih in pregrešno dragih zemljišč v Vižmarjah vzela pod drobnogled pred dve letoma, toda namesto da bi ljubljanska policijska uprava, ki je preiskovala primer, decembra lani tožilstvu predstavila dokaze, ki bi potrdili sum nepravilnosti ali pa ga ovrgli, so na tožilstvu

dobili samo vmesno poročilo, v katerem je bilo bolj ali manj le pojasnjeno, da zadevo še vedno preiskujejo. Slednje se je zdelo nekoliko nenavadno generalnemu direktorju policije Jožetu Romšku, zato je januarja letos nad delom kriminalistov, ki so preiskovali primer, uvedel notranji nadzor. Nadzor je pokazal, da je bilo pri preiskavi narejenih več nepravilnosti, zaradi česar je slišati, naj bi se moral z mesta vodje oddelka za gospodarski kriminal na ljubljanski policijski upravi posloviti Tadej Stergar. Slišati je namreč, da preiskovalci pri nadzoru niso odkrili samo formalnih napak, kot je pred kratkim javno zatrdil Romšek, ampak naj bi bili pri njem odkrili tudi veliko večje nepravilnosti, kot je na primer namerno zavlčevanje preiskave in podobno. Kot kaže, Oven še nekaj časa ne bo mogel mirno spati, čeprav je že skoraj kazalo, da se bo izvlekel. A.K.

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	25,87 EUR / 6.200,00 SIT
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Albert Svetina: Od osvobodilnega boja do banditizma	27,95 EUR / 6.700,00 SIT
☐ Janez Janša: Okopi	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Janez Janša: Premiki	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	20,82 EUR / 4.990,00 SIT
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	35,46 EUR / 8.500,00 SIT
☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	20,44 EUR / 4.900,00 SIT
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	22,95 EUR / 5.500,00 SIT
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	16,29 EUR / 3.906,00 SIT
☐ Vasja Klavora: Predel 1809	28,07 EUR / 6.727,00 SIT
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	22,95 EUR / 5.500,00 SIT
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	27,16 EUR / 6.510,00 SIT
☐ Jože Hubad: Dolga slovenska pot v svobodno Evropo	4,13 EUR / 990,00 SIT
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	45,27 EUR / 10.850,00 SIT
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	20,82 EUR / 4.991,00 SIT
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	27,16 EUR / 6.510,00 SIT
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	22,11 EUR / 5.300,00 SIT
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	4,52 EUR / 1.085,00 SIT
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	4,52 EUR / 1.085,00 SIT
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	18,56 EUR / 4.449,00 SIT
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	27,94 EUR / 6.696,00 SIT
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	17,65 EUR / 4.232,00 SIT
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	16,02 EUR / 3.840,00 SIT
☐ Vasja Klavora: Koraki skozi meglo	26,95 EUR / 6.460,00 SIT
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	18,36 EUR / 4.400,00 SIT
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	12,51 EUR / 3.000,00 SIT
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	10,43 EUR / 2.500,00 SIT
☐ Jože Zemljčič: Življenje je večna borba	8,34 EUR / 2.000,00 SIT
☐ NOVO Silvin Eiletz: Skrivnost komiterne	23,96 EUR / 5.741,77 SIT

 Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- mesečno*
 4 x letno (9% popust)
 2 x letno (10% popust)
 1 x letno (20% popust)

* Če želite uveljaviti 8% mesečni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- upokojenec,
 invalid,
 brezposeln,
 študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana****ali na faks 01 230 06 61.**

Poštnino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

*Obvestilo potrošnikom:
Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.*

Ob naročilu2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po našem izboru)

Vse, kar potrebujete, je ali prenosnik ali dlančnik ali pametni telefon z omogočenim UMTS ali dodano UMTS podatkovno kartico oz. z omogočenim WLAN ali dodano WLAN kartico. Tako lahko kjerkoli brezžično dostopate do interneta ali e-pošte.

Za vse informacije pokličite 031/041/051 700 700 ali obiščite spletni strani www.mobitel.si in www.neowlan.net.

Mobitel UMTS
Nova generacija mobilnih telekomunikacij

BREŽIČNO NA POTOVANJU.

Mobitel vam omogoča brezžičen dostop do interneta doma in v tujini.

NEO
WLAN